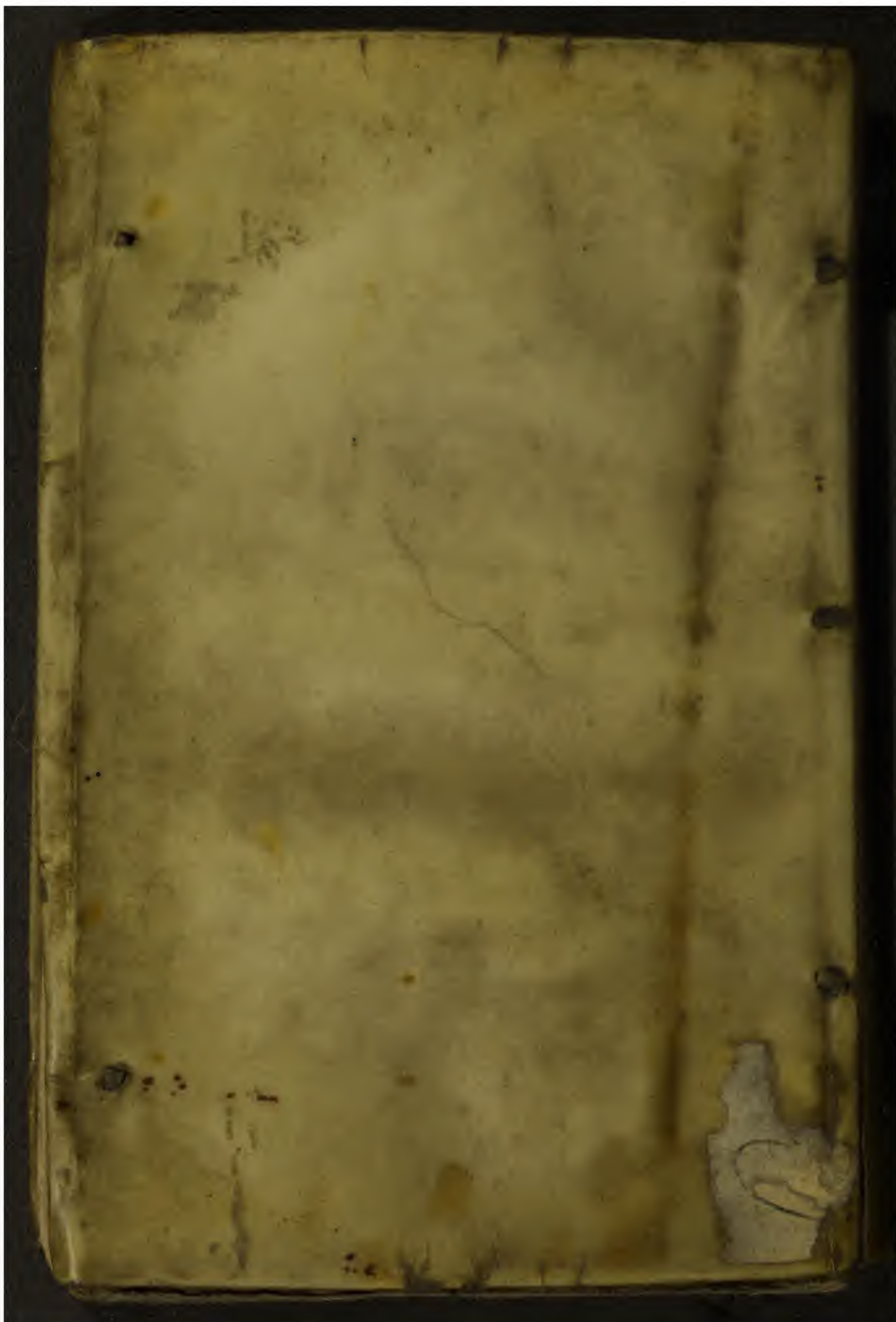
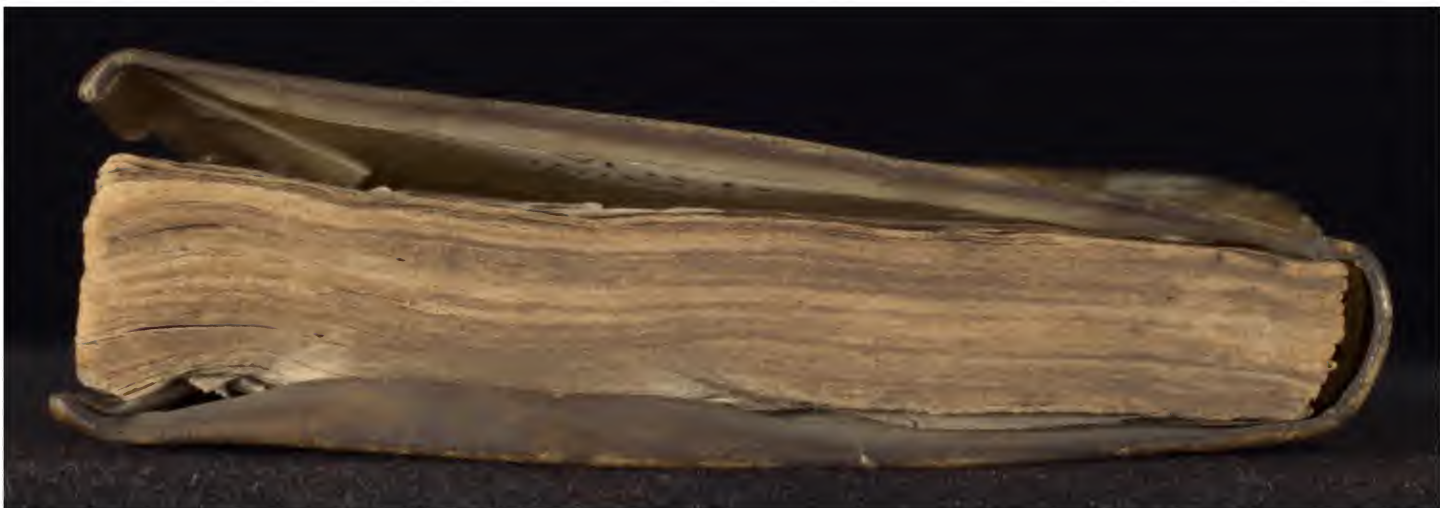

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/1

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/1

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/1

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4896/A/1

N. VI 16/p
4896(1)30s
A x 5

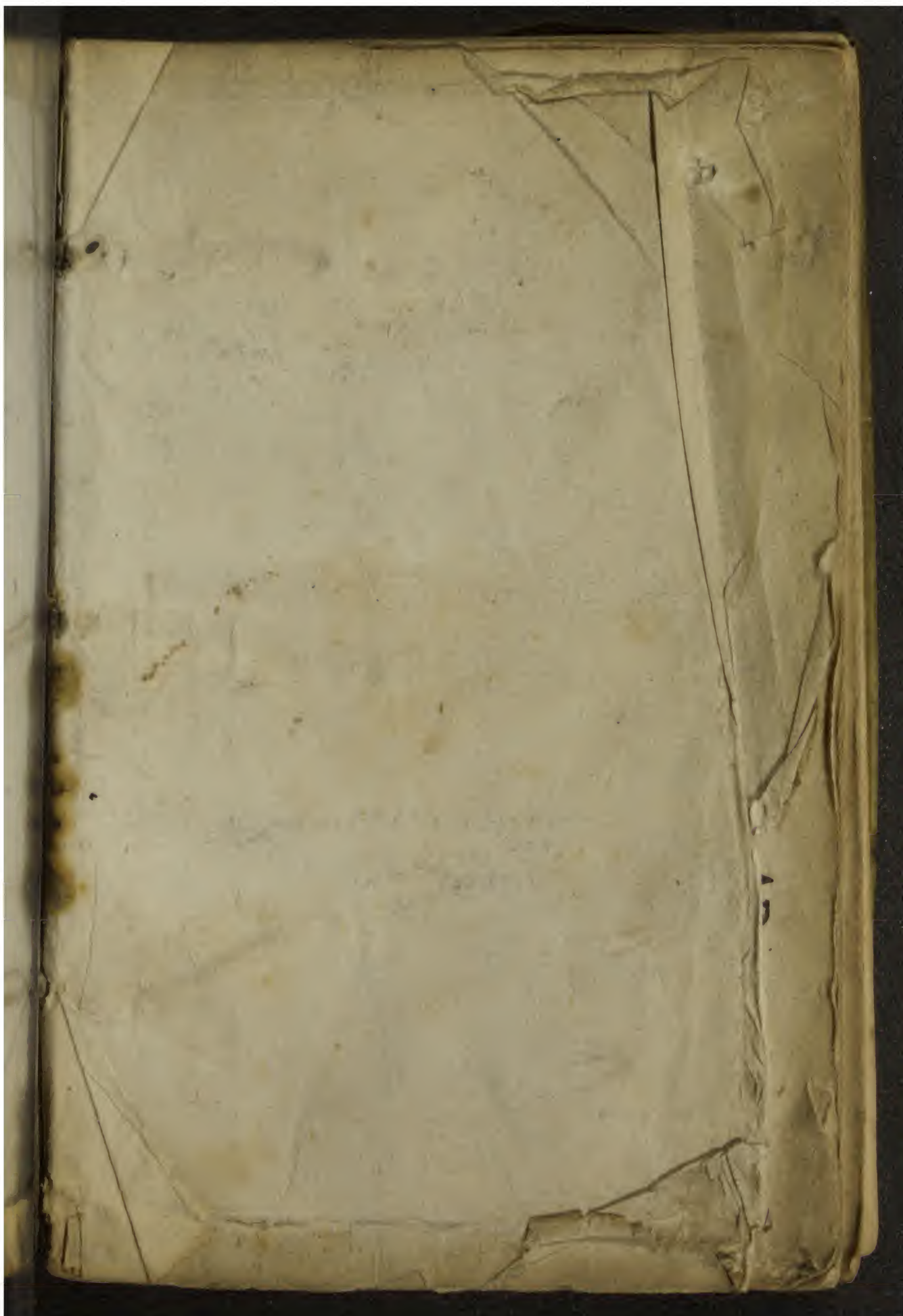
Col 40. 35.7
Do. Dehennet

Col 47. 36.7

p. 67 numbered 76. 1

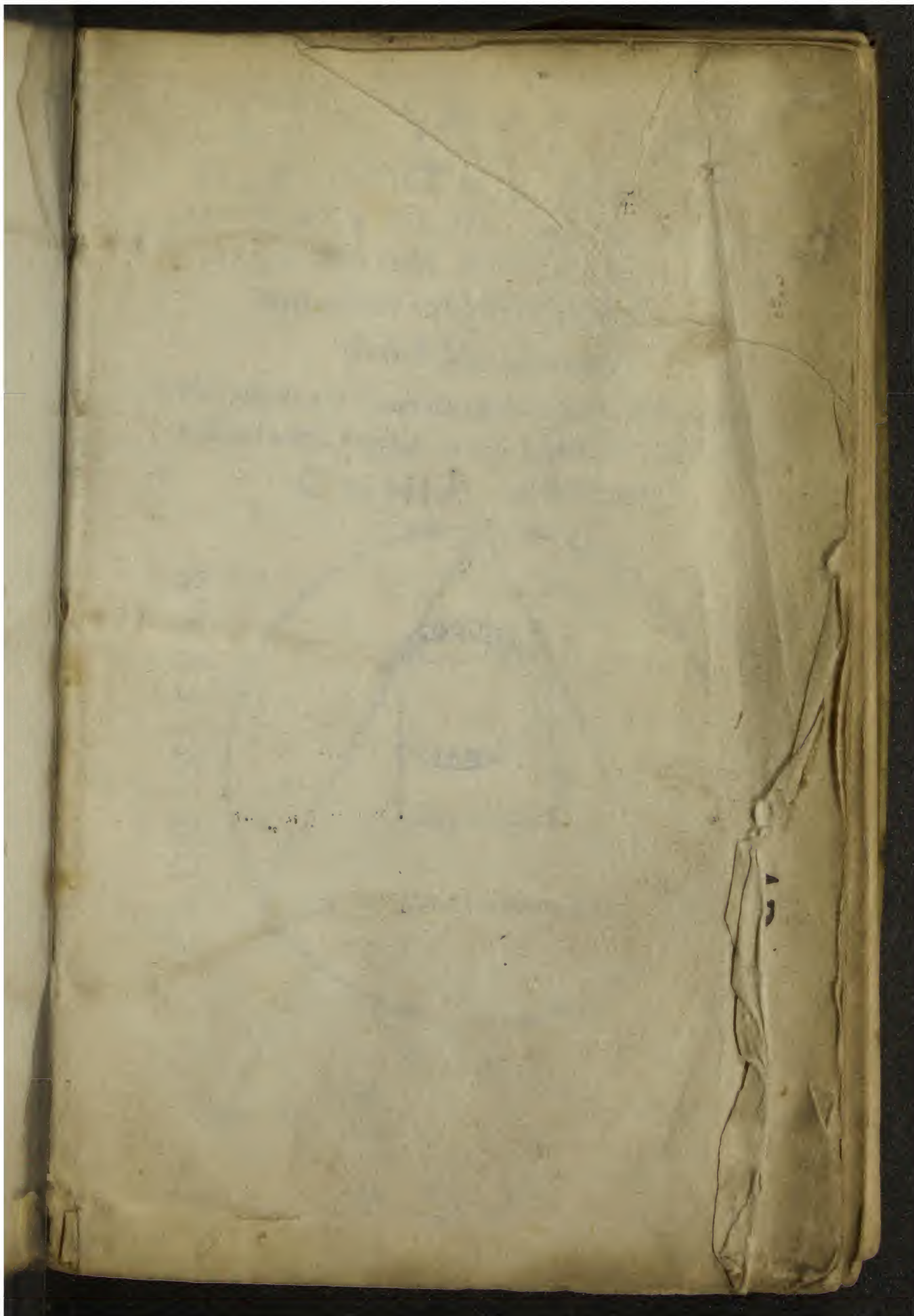
Ms 12/11

collected
x 12

Handwritten text, likely a signature or name, written in a cursive script. The text is oriented vertically and appears to read "S. J. C. 1700".

Handwritten text, possibly a date or a small note, written in a cursive script. The text is oriented vertically and appears to read "1700".

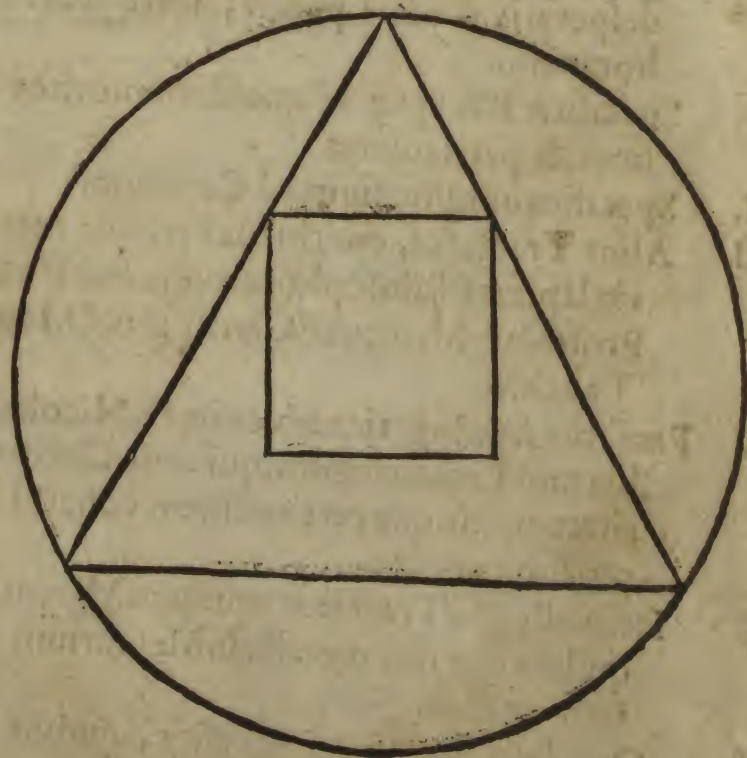

44063
BERNARDI PENO-
TI A PORTV S. MARIAE A-
QVITANI, DE DENARIO MEDICO,
QVO DECEM MEDICAMINIBVS,
omnibus morbis internis me-
dendi Via docetur.

*Cui plures alij Tractatus additi sunt, quorum Titulos
indicat versa pagina: Cum Indice, ad calcē adiecto.*

OMNIA ABVNO

ORDO NATVRÆ

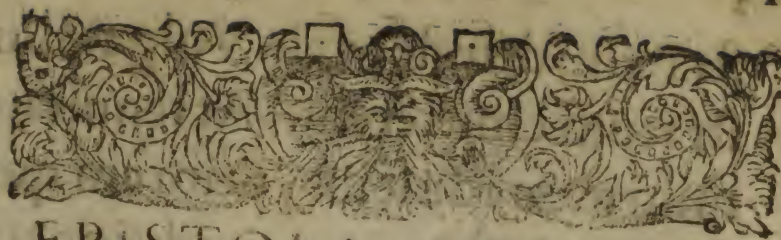
OMNIA AD

WANA
BERNÆ HELVETIORVM,
Excudebat IOANNES LE PREVX, Illustriss.
DD. Bernensium Typographus.
M. DC. VIII.

ELENCHVS BREVIS EO-
RVM, QUÆ IN HOC VOLV-
mine continentur.

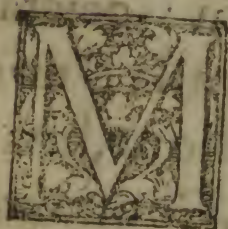
- I. Epistola ad Doctiss: Andream Libanum.
- II. Præfatio, in qua varia exempla, & alia lectu dignissima habentur.
- III. Tractatus de Denario Medico.
- IIII. Notæ castigatoriæ in eundem.
- V. Balsami cuiusdam simplicis descriptio, non magno labore parabilis, quo omnibus vulneribus desperatis mederi potest, intra spacium 24. horarum.
- VI. Specificæ Receptæ ad quosdam morbos específicos, & particulares
- VII. Specificum remedium ad Cancrum.
- VIII. Alius Tractatus, continens varia, de vera materia lapidis Philosophorum; dicatus Doctori & Professori Medicinæ Clarissimo, D. Ioachimo Tanchio.
- IX. Præfatio Apologetica aduersus D. Nicolaum Guibertum Lotharingum, qui artis Chemicæ Veritatem, eiusque certitudinem conatus est, scripto suo, euertere.
- X. Item alij duo Tractatus aquarum Mercurialium, quibus quæque metalla in Mercurium currentem vtuntur.
- XI. Quædam Axiomata Physica, quibus Lapidis materia notatur, & describitur.
- XII. Item Isaaci Hollandi Clavis artis Chemicæ; Illustrissimo Principi Friderico, Duci Wirtembergico &c. dicata,

EPISTOLA

EPISTOLA DEDICA-
TORIA.

*Preclarissimo, omnique cœlesti
dono ornato viro, Domino
Andrea Libauio, Med. Doct.
& Poëta Laureato, Bernardus
Penotus à Portu S. Mariae A-
quitanus, summam fœlicita-
tem precatur.*

MITTO ad te (Libauio Do-
ctissime) scriptum, no-
uam quandam meden-
di methodum conti-
nens, ab insigni Medico conscri-
ptum, mihi verò duabus condi-
tionibus commissum, vt scriptum
nimirum illud meis scholis illu-

A ij

strarem; deinde, vt in Vulgus illustratum emitterem. Attenuitatis mihi meæ conscius, priorem quidem primò rejeci conditionem. Verùm quum postea in animum inducerem illam methodum in vulgus dare: cœpi apud me cogitare, insurrecturos in me plurimos, qui factum id meum damnaverent; Blateronêsque qui in me turpia effutirent; accusarent, quod hūc Denarium ederem, vt ita Practicis iniuriam facerem, & studiosam iuuentutem à vero philosophiæ studio reuocarem: dejerarent, ostentationis gratia, non communis vtilitatis ratione, hunc me suscepisse laborem. Contra has omnes calumnias, vt tuerer me, Patrono mihi opus esse, iudicaui: & sese offerebant quidem plurimi, qui me, qui meum hoc factum

DEDICATORIA.

Etum, qui ultimas meas defenderent lucubrationes. At aliis deerat authoritas, aliis rerum cognitio, & scientia, aliis splendor generis, aliis vitæ integritas, & morum facilitas, quibus tamen omnibus ornatum esse debere existimabam eum, qui istud posset præstare. Circumspicienti igitur mihi undique; Tu vnus occurristi, LIB A VI, Germaniæ, & literarum decus, apud quem, veluti conspiratione facta, artes, disciplinæ, virtutes denique omnes sedem suam posuerunt. Fortunæ etiam, & animi ditissimus, generis nobilitate, & rerum omnium, & disciplinarum scientia clarissimus in Germania. Sed an, accensa face, Soli clarissimo lucem afferam? Ad te igitur accedo, tuæque fidei, & protectioni quicquid istius mei laboris est, trado, committo, commēdo: spero enim

A iij

me tua humanitate, fide, & nomine tanquam Miltiadis clypeo tectum, omnes aduersariorum ictus elusurum, neque futurum quemquam, qui, si te mihi, operique meo defensorem esse intellexerit, non statim obmutescat. Verum hic forsitan occlamabis; Ecquis tu es, homo, qui ista a me petis? Qui studiis obstrepis? Quæ Patria, atque Parentes; Respondebo, LIBAVI doctissime, Homericò versu, illud mihi accommodans, quod is de Vlysse scripsit,

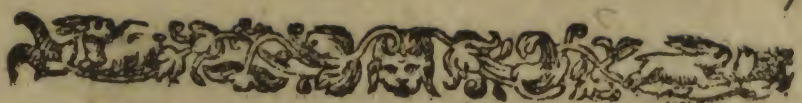
Qui mores hominum multorum vidit, & urbes. Cum enim in Aquitania Galliae nobilissima Prouincia natus essem, natale solum derelinquens, Europæ & continentem peragrani & Insulas; ac maiorem ætatis meæ partem, ut mihi artis Chemiæ perfectâ scientiam compararem, in peregrina-

DEDICATIO.

tionibus consumsi. Is igitur sum
 qui senex septuagenarius, atq; a-
 deo fractus annis & laboribus post
 multas eâsque periculosas pere-
 grinationes, nunc tandem Yuer-
 dunum (ea est vrbs ditionis Ma-
 gnificorum Dominorum Bernen-
 sium in Heluetia) appuli, vbi iam
 senex ago. Is sum Bernardus à Por-
 tu S. Mariæ, cuius mentionem
 sæpius honorificam in tuis diui-
 nis scriptis dignatus es facere. Age
 igitur, LIBA VI doctissime, Vlti-
 mos hosce nostros labores, rudes
 quidem illos & impolitos, meæ
 tamen in te voluntatis & obser-
 uantiæ sempiternæ testes, & mo-
 numenta, accipe; eosque, pro tua
 sapientia, fove vt, qui me tui stu-
 diosum fuisse audierint, itidem in-
 telligant, quòd cum tibi omnia de-
 berem, denuo tamen maiora tu in
 me contuleris. Experientur enim,

A iiij

his lectis additamentis, me fortasse cōmunivtilitati inseruire, voluissē ideoq; id, quod à te postulo, facilius impetrasse. Quod, vt facias, vehementer oro. Efficies enim, vt qui in puluere & tenebris hactenus vixi, excusso nunc puluere, & fugatis tenebris, per te, in loca clariora euadam, omnemque laborem contemnam, si hunc tibi gratum cognouerim. Vale Literarum decus, totiùsque Germaniæ ornamētum; Tuum quoque Portum exhaustū, nominis tui, & gloriæ propugnatore acerrimū amādo ama. Quod, si feceris, & me iam tibi maximè deuinctum summo beneficio in perpetuum obligabis, & ad maiora aggredienda nunc, quasi dormientem, excitabis. Iterum bene vale, & præsidium & dulce decus meum. Yuerduni, Calendis Ianuarij An. 1608.

BERNARDI P. A PORTV
AQVITANI PRÆFATIO,

IN QVA VARIA RERV
ab litarum differuntur.

VI uniuersum in parua tabula de-
pingunt, nihil detrahunt de eius Ma-
iestate : nec ergo ullum asserunt
scientiis præiudicium, qui illas in
compendia redigunt; Immo magnam
merentur laudem, qui illud pelagus vix per vitam
emensibile, qua ratione paucis diebus enauiges,
viam scrutantur, sine ullo Veritatis aut facilitatis
dispendio. Huc tendit libellus, quem tibi exhibe-
mus; cuius nostri instituti paucis rationes accipe.
Magnam artium partem esse, iudicium facere, ne-
minem puto negaturum. Qui enim (inquit Hippo-
crates) hoc norunt, non videntur mihi in arte mul-
tum falli posse. Cum igitur author hunc nobis par-
uum Tractatum exhibuerit illustrandum, ut emit-
teretur in lucem, cur lectu dignus mihi videatur,
paucis attingam. Quamuis idem sit, quod aliorum,
meum iudicium, nihilominus, hoc consensu, magis
firmabitur hominum opinio; addeque etiam hinc
excitabitur, qui idem, aut meliora, quam ego, præ-
stet. Præterea ex hac mea sententia non parua ad
huius operis elucidationem, ni fallor, accessio fiet,
atque etiam ad aliorum authorum consimilium in-
telligentiam. Vt rem aggrediar: scribit Galenus, si-
cut Hippocrates etiam asserit, & olim testatus est

8 PRÆFATIO IN TRACTATVM

Plato: Non communem tantum omnium hominum naturam medico cognoscendam, sed vnius cuiusque propriam: Deinde verò addit: Etsi in ipsis artis operibus, circa id sufficienter studuerimus, non tamen propriam singulorum naturam, æque ac communem, possibile esse scribere; scripta enim contrario modo se habent operibus, tum in pluribus alijs rebus, tum præsertim in his, quæ spectant ad præsentem intentionem, hoc est, in præscribenda vniuersali methodo medendi, atque in tractandis particulariis singulorum morborum remedijs. Nam operamur particularia, quæ sunt innumera, & quorum ars non est; scribuntur verò in arte vniuersalia præcepta. Quicumque igitur ita scribere potest vniuersalia præcepta, ut maxime promptum sit, ea singulis, & indiuiduis accommodare, in propria quantitate, qualitate, vtendi modo, & ratione ac tempore conuenienti, hic in scribendo maxime laudandus erit. Quam plurimi graues viri id præstare conati sunt, inter quos Galenus, ut in sua arte parua testatur. Idem tentauit Conciliator Petrus Aponensis; sic enim ille: Et vos iam vidistis, o doctissimi Candidati Philosophi rerumque naturalium, signorum Cælestium, & motuum bene eruditi, varias ægritudines, super quibus medicorum multitudo laborauerunt, ab alienigenis, cum paucò fundamento artis, curari, quandoque à mulierculis. Audiamus omnium scientiarum fontem uberrimum Arnaldum Villanouanum Tractatu de Dosibus theriacalibus, sub finem. Vnus sapientum (inquit) respuit credere, quod in modica quantitate, maxima sit virtus. At Galenus Galenus agnoscit, quod modicæ quantitatis humi-

Arnaldus de dosibus theriacalibus.

Galenus

DE DENARIO MEDICO 9

humiditas venenosa quædam è summitate cauda scorpionis eiicitur, ita potenter & terribiliter, ut citò alteret corpus ictu. Scimus etiam, quod lapis ille theriacalis, quem Arabes vocant Bezoar, non viridis, sed gypseus, qui de corpore animalis repentis, extrahitur, sumptus in quantitate semilenticula potentissime liberet à veneno cuiuslibet animalis nociui. Nec mirabimur ista, cum viderimus magnam medicinam, quam Lapidem Rubrum vocauerunt, in quantitate vnius granij milij, quolibet die sumptum, collectionem duram quindécim annorum, exterius eminentem in latere, infra tres hebdomadas resoluisse. His adnumerandus est Isaacus Hollandus, qui tot virtutes tribuit Rorij solis herbae, ut nullum efficacius, credam reperiri posse remedium, cuius & nos tractamus maosterium, quantis admirandis sit viribus praedita doctes. Tria simplicia ponit in suo Vegetabili, scilicet Zaccharum, Mel, & herbam Roris solis. Istis tribus omnes morbi desperati medentur. Referam Roris solis proprietatem, ob eam rem, quia in eius preparatione versor. Iam docebo, inquit ille, maximum in Vegetabilibus rebus mysterium, cuius vis & potestas ab omnibus artificibus occultata est, sese que alij alijs iureiurando obstrinxerunt, ne libris suis aut scriptis vires herbae Roris solis, Germanicè Sindauro dicitur, proderent. Quisquis igitur integrum opus Vegetabile non habet, non potest vim herbae illius penetrare. In eo enim opere comprehenduntur omnes vires rerum medicinalium. Iam verò, fili mi, aperiam, cum adiuratione, ut scientiam hanc occultam serues, scire enim debes hanc herbam esse herbam solis super quam Sol suos radios, & influen-

Bezoar
qualis.

Lapis
philoso-
phorum
quid præ-
ster.

Ros so-
lis, eius-
que vi-
res.

Quere in
opusculo
nostro
supra ex-
perimen-
ta Para-
celli.

10 PRÆFATIO IN TRACTATVM

lias expandit, (quemadmodum super aurum in Ve-
nis subterraneis) & insuit, in hanc herbam plus,
quàm in aliam a Deo creatam, ut dilucidè ab anti-
quis Philosophis cognitum est. Itaque alio colore, a-
liis foliis, aliaque figura prædita est hæc herba,
quàm aliæ omnes; eaque est eius natura, ut quo ca-
lidior & acrior est regio, & tempus anni, solisque
ardor maior, quoque sol eam diutius torret, eo ma-
gis hæc herba madescit. Est enim rore referta, ita ut
in eius una caule plus mille guttæ pendeant. Fac
periculum, percutie herbam ferula flexili, ita ut de-
cidentes guttula in vas vitreum latum incidant, re-
plebitur vas illud rore mirifico. Quòd si sol vehemē-
ter ardeat, ramuli illi breui tempore, puta semi ho-
ra spatio, magis roridi erunt, quam antea. Quòd si
vigesies ferula rorem deieceris, toties denuò guttis o-
nuستا erit. Et, si nihil aliud miraculi cerneretur,
quàm unde roridus hic humor oriri possit, qui tam
breui temporis spatio ita copiosus manat, & quò
magis sol torridus alias herbas arefacit, eò magis
hæc herba madida, & guttis referta sit, quasi aqua
perfusa foret. Hinc tamen vires admirandas conij-
cere possumus, eamque aliquid occulti in se habere.
Illam igitur aquam in Vitro collectam, si recondas,
ea omnes oculorum morbos, siue a defluxionibus
sint, siue ab inflammationibus, sanat. Præterea om-
nes cordis affectus, & punções, hepar & ventri-
culum calefactum refrigerat, omnemque capitis do-
lorem a calore prouenientes, mitigat; omniæque
phantasmata tollit. Valet etiam ad cancrum mori-
ficandum, ad lupum, & morsum venenatorum a-
nimantium, & ad venena hausta, si per os sumatur.
Pestem etiam auxiliatur, & ad alia multa valet,
quæ

quæ recensere nimis longum foret. Insuper hæc her-
 ba solis colorem præ se fert. Est enim color rubicun-
 dus, obscurus, flauis radiis interseptus; estque eius
 figura in modum stellæ, eiusque proportio Planeta
 cælestis instar, constatque septem ramulis in extre-
 mo latis, estque veluti pilis referta. Consistentia te-
 nella, extrinsecus, calida & humida, intrinsecus
 frigida & sicca: estque temperatissima, ut aurum.
 Quare eius elementa separari non possunt ab inui-
 cem, ut ex aliis herbis: attamen a fœcibus suis pur-
 gari potest. Impedit eius fixio, ne elementa separari
 queat: ascendit enim ignis cū aëre per balneū, ut po-
 stea docebimus. Terra verò à fœcibus secerni potest,
 & faeces ab igne & aëre, licet fœces non adeò multas
 habeat: Latini quibusdam, Lingua Auis dicitur:
 alij solariam, a sole: quemadmodum lunariam a lu-
 na: Belgæ viri, Sindax vocant. At veteres Phi-
 losophi vires eius occultarunt, propter eius miran-
 da effecta. Mirumque hominem posse mori (ut ait
 Arnaldus,) qui quotidie de ea aliquid sumpserit
 in crassa sua substantia. Quid igitur efficeret, si ad
 suam tenuitatem adduceretur, & fœcibus suis pur-
 garetur? Hæc vi prædita est, ut si in vitrum proy-
 ciatur, in quo venenum vino dilutum continetur, aut
 aliquod poculum venenatum, statim dissiliet vi-
 trum. Si etiam ventri puerperæ alligetur, sta-
 tim elicietur fœtus, & si intus iam putridus es-
 set. ut sæpe experimento comprobatum est. Hæc her-
 ba gestata, & paululum eius quotidie degustatum,
 quādiu id fiet, ab epilepsia immunē seruat. Ad hæc,
 si quis Apoplexia corripiatur ita, ut os eius contor-
 queatur, & loquendi facultas corrumpatur sensusq;
 ōnes; unā restituentur omnia, si ager huius herba lino

succum traiectum, bibat, ut sepe comprobatum est. Experire; verum deprehendes. Scias, fili, reuera nullam in terris herbam nasci huic comparandam, viribus, & bonitate. Vide igitur ne parui facias. Nisi enim hac herba adeò copiosa nasceretur, eiusque vires nota essent, pluris auro, & lapidibus preciosis aestimaretur. Superest, ut doceamus, quomodo progrediendum sit, ut eam ad summum gradum, & quintam essentiam perducamus. At refrigerare ista, quæ iam dudum in lucem edidi, nauseam pareret: Iccirco Lectorem ad commentarium nostrum supra Paracelsi experimenta, circa finem libri, relegamus; ubi plura, & maiora designantur. Tu verò, humane lector, eò recurre. Si hoc unico simplici tot ægitudines curantur, quid cum nostro? Audiamus quid Paracelsus ait. Ex una arbore sexcentæ imagines exculpanitur, quæ tamen unico igne consumi possunt. Pari modo innumera ferè sunt ægitudines, quæ tandem unica temperatissima æuari, & restitui possunt in summam sanitatem. Ast, quid mirum? Nonne Doctissimi Martini Rullandi Centuriæ extant? quibus docemur ægitudines ferè incurabiles, paucis admodum & simplicibus medicaminibus curari? Addam in nostro Denario, quæ comperta habemus, tam intra, quàm extra corpus. At va va, & iterum va illis, qui Isaaci Hollandi opera detinent: precipuè vegetabilia; quæ ad medicinam faciunt; quasi verò author pro ipsis solis tantum laboris insumpsisset; imò tales infideles venalia undique circumferunt mutilata. Sed quid opus tot testimoniis? cum omnes norint illum nature genium Raymundum Lullium unico medicamine innumeris penè morbis remedium polliceri,

Lib. labyrinth.
Medicorum errantium.

Rulandi Centuriæ.

Isaaci opera detinentur.

ceri. Et quis nescit decantatam illam panaceam antiquis? Quis illud Moly Homero celebratum? Quibus, si adnumeremus hujus cui clariorum luminum testimonia, quis erit adeò perfectæ frontis, ut audeat negare, possibile decem medicamentis, quæ summi viri unico præstari posse docent?

PETRVS Seuerinus Danus in sua IDEÆ Medic. refert, quatuor principales morbos esse, ad quos ferè morbi omnes referri possunt. I. Lepra est, cuius insignia gerunt ulcera omnia, pruritus, scabies, Alopecie furfur, squama, scissura, cutis fœditates, malum moriuum, & similes effectus.

II. Gutta, seu Podagra est ad quam pertinent Colica Nephritides, oves redentium dolores, Arthritides dolorifica, fluxiones, Capitis dolor Cephalæa, Eemicranæa &c.

III. Ad Hydropem referuntur Febres omnes, Apostemata, Icterus, Cachexia &c.

III. Epilepsia est, ad quā pertinet Catarrhi, Paralyses, Cordis palpitationes, Spasmi, Vertigines, Melancholia, Apoplexia, suffocationes matricis. &c.

Si aliquis horum morborum summus sanatur, sanantur omnes inferiores. Si iudicio polles, præcedentia quatuor particularia tibi sufficiunt. Primum particulare est Antimonij Magisterium per me descriptum supra Paracelsi experimenta, pag. 76. ubi etiam de ceteris. Omnium membrorum unica est conuenientia (inquit Hippocrates) omnium virtutum, spirituumq; unicum subiectum est. Idcirco omnia membra ad inuicem dolent. In cerebro enim omnes operationes incipiunt; eius virtus tamquam forma omnium membrorum ea irradians & unificans. Multæ passiones incōprehensibiles atq; occulta in corde & toto corpore deluescunt, nobis incognita. A-

14 PRÆFATIO IN TRACTATVM

liquando vermis ad ipsum cor graditur, & cum mordet, interficit. Extrema gaudia tristitiæque maxima, inter eius passiones existunt. &c.

*Natura vniuersalis cum paucis principiis
operatur mirabilia. Et Medico
ingenioso pauca sunt
necessaria.*

ADMONITIO AD LE- CTOREM.

Sicuti nullum est periculosius Venenum, quàm id, quod clam, & specie boni fallit: Ita nullus error magis pertimescendus eo, qui occultè, sub àlicuius boni prætextu, animis sese insinuat. Eiusmodi multa habent plurimi libelli, qui inter literatos clam versantur, & tanquam arcana asseruantur: à quibus incautiores, dum in iis eximia quædam vident, sæpius portentosarum opinionum venena hauriunt. Inter illos, quem exhibeo Tractatum, non inuitus annumerarim. Fateor equidem me, primà fronte, quàm illius lectionem cœpi, serio stomachatum, Vulcano illum voluisse. Occurrebant enim ab initio hirsuta æquè, ac insulsa quædam, absurda pleraque, plurima etiam impia, quæ nauscam primum, dein verò haud iniustam bilem mouebant. At mox mihi recurrens, illud Iurisperiti, de lege non iudicanda ex sola linea sicuti nec de Musica ex sola nota, quinimò legi, & explicari in scholis & Academiis authores magis impios, ideo solum, quia tersi & politi sermonis ornatui seruiant: hæc inquam, & alia tacitè mecum reuoluens, quem indignabundus abieceram, resumpsi: & demum ad vmbilicum perlecto, mutato consilio, quem prius flammis adiudicaram, luci consecraui, rei tum excellentia, tum vtilitate permotus. Quid enim humanis corporibus salutaris, aut Medicinæ studiosis grarius, quàm immensum illud scientiæ pelagus, cui emetiendo, non sufficerent anni Nestoris, in Decem præcepta breuissima æquè, ac facilia, certaque, ac tuta redigere? Tânto vt te defraudem bono, futuri spes emolumentum haud permittit: prohibet Charitas, & quo in tuum feror commodum, vetat Zelus. Hæc igitur publici iuris ideo esse, volui, sed hac addita conditione, vt nimirum aut sponsiam prius paterentur, aut cæsoriâ virgam comitem

B j

16 ADMONITIO AD LECTOREM

haberent : prius illud nefas duxi , tum quòd scirem ea ratione non tamen obliterari in aliis manuscriptis , penè vt (probè scio) infinitis , quæ in meo aut editis exemplaribus litura repurgasset ; tum etiam præviderem quantis clamoribus multi contendissent non mihi id esse iuris , vt aliorum opera detruncem. Hoc verò posterius pernecessarium duxi , tum vt illi qui hunc libellum versant , cum que penes se sacro sub silentio seruāt , me monitore , sibi cauere possint , tum vt eò tutius ab omnibus aliis exciperetur , tum etiam vt me omni suspitione qua potuisssem apud te laborare , si sine notis emisisssem , purgarem. Has notas si attentè prius legeris , tunc sine vllò periculo , absque vllò pestilentis erroris afflatu , hunc Denarium deuorare , & quæ in eo reperies saluberrima præcepta haurire , & viam tutissimam æquè ac facilem , quæ tibi monstrabitur , sequi licebit : omnia (inquit Apostolus) probate , quæ bona sunt , tenete. His fruire , in DEI gloriam , proximi auxilium & tuum commodum. Vale feliciter.

Tuus B.P. A Portu.

TEXTVS DENARII.

Q V O D sum pollicitus aliis meis scriptis, ostendere nunc breuiter conabor, sic tamen, vt, si Deus permittat, ad altiora & grauiora progredi possitis; quomodo scilicet Decem tantum medicamentis quilibet morbus curetur.

Ante Hippocratem^a vnico medicamento progressi sunt, pro vt cōpertū est. Duplex^b itaq; via tenenda est antequam ad Denarium nostrum progrediar; qua viri docti in restituenda & perscrutanda valetudine vsi sunt.

VNA^c pertinet ad Animam, altera Corpus diligenter respicit. Nam quemadmodum homo Anima & Corpore constat; Sic morbi reperiuntur ferē infiniti, qui circa vtramque partem versantur. Nonnulli oriuntur ex^d Anima, vel mente diffida, & imbecilli, quippe quæ vires & facultates proprias non cognoscens, omni se subdit malo: Vnde omnia malorum genera, quæ oriuntur ex Dæmone meridio; sub quo continentur incantationes, opera magica, influxus, Dæmonum maleficia aliaque mala, quæ singulis dominantur. Quum autem vnicuique potentiæ abstractæ subdita sit potentia corporea, vt experientia compertum est, nihil produci nihilq; agi, quod nō^e oriatur a potentia abstracta, a potentia inquam corporea; Ideò

B ij

A

B

C

D

E

fuerunt, ante Hippocratem, multi viri docti,
qui nulla prorsus medicina corporea vsi sunt,

H ^bSed sola spiritus, & animæ facultate.

I Non modo morbos curabant, inon modo
mortuos excitabant, sed elementis imperabant,
vt aqua euaderet solida, & Calybs aër: quod se-
querentur pluuiæ, iam grandines, iam nubes,
& quidem nullo obseruato ordine. Terra fiebat
rara, vt vsque ad abyssum viri illi penetrare pos-
sent, quomodo de ORPHEO, scribitur. Ignis,
qui, sua natura, non potest non comburere, fri-
gidior Aqua reddebatur, quibus de rebus mul-
ti scripserunt Hoc in præstando, velut vna qua-
que in re, reperitur vehiculum, seu coniunctio
quædam; quæ constat ex re omninò ab-
stracta & simplicissima, & ex re, quæ me-
dium quoddam obtinens, abstractum cum cor-
K pore connectit. Sic duæ repertæ facultates; ^kV-
na quæ solo velle, solo intuitu, sola imaginatio-
ne operatur; sic volo, sic iubeo, nullo addito ad-
L miniculo. Illa est ^lCABALA, qua operati sunt
omnes, quicunque ab initio mundi, miracula e-
diderunt.

M Dolendum est sanè, quòd hæc facultas, ^min
Christi aduentu, sit extincta; adeo vt ferè nul-
lum extet vestigium eorum, quæ satis apertè,
antè Christi aduentum, florebant. Idque euenit
propter excæcationem, & incredulitates homi-
num, & ignorantiam, quæ homines submersos
retinet, vt nimirum verbo Dei, & promissioni-
bus Christi, & Apostolorum non credant. Ha-
bemus hac de re satis apertum dictum; Quic-
quid petieritis, sine hæsitatione, in nomine meo,
dabi-

dabitur vobis sic, quod magis est admirandū, si tantum petenti fuerit fidei, quantum est granum sinapis, plura & maiora eum posse præstare, quàm Christus. Hinc patet præcipuum instrumentum non modò ad curandos morbos, sed ad alia multa præstanda, ratione illius primæ, & præcipuæ partis hominis, ^P scilicet Animæ, consistere in forti, & non cadente imaginatione.

Altera via, qua progressi sunt viri Doctissimi, miraculorum effectores, fuit a rei proprietate. Deplorandum sanè, quod hac tempestate non modò non sint notæ facultates, & proprietates rerum, sed etiā nomina, & vocabula lateant. Vt ad rem accedam, dico, dicuntque alij, veræ Philosophiæ inuestigatores, DEVM abundanter concessisse, pro omni morbo curando, remedia, quæ subsistunt in herbis, fontibus, mineralibus. Ita vt etiam proculdubio cuilibet morbo suum remedium assignatum sit, & vnicuique regioni sint concessa quædam naturalia, ad morbos curandos, ea in regione. Et hinc, ex magna DEI providentia, in ITALIA vbi dominantur, vt plurimum, morbi calidi, rarò Absinthium reperitur, & illud quidem in hortis: sed Cicuta, papauer, & alia frigida, magna copia. Hinc colligitur, ibi plus esse oportuna refrigerantia, quàm calida. Sic in POLONIA, & Germania, Vrtica, Absinthium vbique locorum, magna copia crescit. Hinc patet, in illis locis, magis esse oportuna calida, quàm frigida. Et hac ratione ductus quidam Fuchsius Norimbergensis Medicus, quàm primùm in aliquam

villam venit: accersitus ad aliquem curandum;
 considerauit circumcirca villam illam simpli-
 cia, & ea frequentiora, quæ distillabat cum re-
 bus calidis: (Secum enim Alembicum argen-
 teum ferebat) & sic faciebat quintam quandam
 essentiam, qua in Polonia omnes morbos cu-
 rabat: &c. Et vt progrediar; Hæc facultas, quæ
 magica dicitur, consistit in⁹ herbis, verbis, & cha-
 racteribus. Scio, & DE VM testem inuoco, illud
 verissimum esse characteres^r quò minus signifi-
 cant, rebus longè valentiores, & præstantiores;
 & Verba, quæ rebus accommodari non pos-
 sunt, quæque nihil significant: vt sic non modò
 decem medicamentis, sed etiam tribus vel qua-
 tuor verbis, vel tribus characteribus, omnis
 morbus leuari possit, qui non est ad mortem;
 quandoquidem nemo potest superare horam
 mortis à Deo constitutam.

Ars Cabalæ, quæ procedit per ineffabile no-
 men IESV, plura efficit, quàm apud Iudæos
 nomen IEHOVÆ. Sed de his, & aliis eiusmodi,
 alibi, &c.

Decem illa medicamenta, quibus omnis
 morbus curabilis curatur, persequamur. Sed
 hoc secretum, rego, ne cuiquam legendum præ-
 beatis. PAVS Mirandula inquit: Qui nouit
 quaternarium, per denarium expandere, est in
 abyssum scientiarum penetrare. Dum igitur di-
 co, decem medicamentis posse curari omnem
 morbum, sic intellige, vt primùm vnum medi-
 camentum vsurpetur, quàm cætera: dum dico
 vnum, multa intelligo, quæ vobis nunc ape-
 riam. VNVM significat motorem operatorem.
 Hinc

Hinc collige, nullum medicamentum posse esse efficacem, nisi Medicus fuerit simplicis & fortis imaginationis, ut scilicet cognoscat, posse DEVM OPT. MAX, per medicamentum aliquod efficacem, ægrum leuare, ut non desperet à misericordia DEI. Deinde illud Vnum debet expandi per quaternarium. Nam in Vno nulla est operatio; pro ut apud Pythagoram legere poteris: si vnum debet progredi in operationem, opus est, ut diuidatur per quaternarium, & ut mysterium aperiam: VNVS morbus variis nominibus appellatus à partium & materiae concurrentis varietate. VNUS, inquam, morbus est affectio præter naturam, immediate impediens functionem & operationem; quod vos intelligere debetis, de triplici functione naturali, vitali, & animali. Hic non potest esse nisi offensio vnus, & offensio quaternarij: VNUS inquam, facultatis, Caloris scilicet naturalis: quippe sub se habere debet organa non impedita, spiritus, & omnem materiam subministratam, quibus officii fungi possis. Hinc collige, ratione vnus offensionis, quemadmodum fufius habuisti hactenus, summum respectum habendum esse ad calorem naturalem, ad facultatem, & vires, quæ naturâ vnum significant. Et quoniam illa, tanquam quæ diriguntur ad simplex, & abstractum; sunt præcipuæ, semper ab illis ducere initium tenemini, ut nihil aggredi tentetis nisi hæc a vobis bene considerentur. Cæterum vt illud VNVM bene examinetur, & ad operationem traducatur, opus est, ut intelligatis semper vt in quinarium expandetur, quinque in se retinere,

B iij

alteritatem sub materia, & materiam sine alteritate, & quod postea inde oritur, alteritatem cum materia; idest, morbum oriri vel ex simplici intēperie, vel cū materia. Sub vno itaq; medicamēto habebis medicamēta quatuor; quæ respiciūt materiā peccantē, & vnū quod respicit alterationē. Quod ad alterantia, De v m testor, me felicissime vsq; in hodiernū diem, progressum esse, calida alterando Endiuiā, Cichoreā, & Sandalis: Frigid. Absinthio, Menta & Origano. Humida, Gallis immaturis, radicibus quercus plantagine præ cæteris, papauere, succo Anagallidis, Endiuiā, & Beta præ cæteris. Quod ad alia pertinet, Firmamentum vnitatis in quaternarium intensæ, intelligitur, etiam Rheubarbarum, Colocinthis, Agaricus, Helleborus, & Phlebotomia. Vtor felicissime Rheubarbaro, & Manna, ad bilem euacuandam; Agarico & Colocinthis ad pituitam; Helleboro, id est, corticibus Hellebori nigri, quibus vsus est Hippocrates, ad bilem atram euacuandam. Dosis Rheubarbari ʒj cum ʒij Mannæ dissolutæ cum Cichoreæ vel Endiuiæ aqua. Agarici trochiscati puluerati ʒj. cum melle rosato solutio ad ʒij. Sirupi de tribus radicibus & aquæ endiuiæ ʒij, addendo, propter torsiones, aquæ cinnamomi ʒj. Corticis Hellebori nigri, gr. xv. cum ʒβ pulueris Sennæ præparatæ, & ʒj syrupi de Borragine, seu Lupuli, &c.

Cæterum vt in vnico hoc medicamento, id, quod intendo, concludatur: Intelligite, omnem causam morbi, vel esse frigidam, vel calidam. Curando morbo frigido vbicumque locorum

corum fuerit, vtor sc̄elicissime ꝓ iij. electuarij Hieralogodij cum aqua endiuia, seu hyssopi, & cum ꝓ mellis rosati simplicis, olei vitrioli guttis vj. In morbis calidis, præsertim ex materia, vtor ꝓ Rheubarbari cum ꝓ Mannæ, in ꝓ aquæ Endiuia.

Secundum medicamentum, quod continetur in numero Denario. Illud respicit mulieres, exceptis medicaminibus Vulgaribus, nihil inuenio præstantius ad omnes morbos mulierum Musa Aenea: dosis ꝓ, vel ꝓ, cum syrupo Artemisia, vel Triphera magna seu minore. Gal. cum syrupo hyssopi, omnes morbos mulierum his curabat, nisi sint a causa immanifesta, de quibus alibi: &c.

Tertium medicamentum est Requies Nicolai, quo vtor ad prouocandum somnum, ad re-rituendas vires: dosis ꝓ, seu ꝓ. cum ꝓ. syrapi papaueris & ꝓ. aquæ endiuia. Hoc medicamentum talem facultatem habet, vt possitis cognoscere, quid cum ægro sit agendum, si enim quieverit, & melius habuerit, bonum. Si verò non quieverit, & peius habuerit, desperandum.

Quartum medicamen, Veficatoria sunt; quæ perficiuntur ex cantharidibus, & fermento. Illa, & præsertim in morbis cordialibus, & quæ spectant ad internas facultates corporis humani, in quinque diebus conualescunt.

Expertus sum; si post veficatoria, æger non melius habuerit, despero, &c.

Quintum medicamentum; Olei oliuarum inunctio, quod ego vsurpo, vt cognoscam euentum morborum. Sic illud vsurpo. Recipitur oleum

oliuarum, & eo, lentis fricationibus, totum corpus, excepto capite, vngitur; atque iteratur. Si tribus vicibus modicus sudor apparuerit in vniuerso, morbus est diuturnus, & curabilis: si nullus est furdor; omnino lethalis est morbus. Si sudor comparuerit, tutus est æger.

Sextum est, Cornorum, Asparagi, Rubeæ tinctorum, Aristolochiæ rotundæ, ana ℥j. Cornorum, Asparagi, M. ij. fiat decoctio in suff. quant. aquæ Asparagi: & huius decoctionis cum Saccharo rub. dulcoratæ, præbeantur ægro ℥iij. Si leuabitur morbus, signum est bonum: si minus, contrà. Qualiscunque fuerit morbus calidus, siue frigidus, & hoc in casu sudor: est optimum signum.

Septimum est, Clyster, sed non est applicandus nec porrigendus nec nisi in morbis ventris inferioris, vt est morbus Iliacus, & in summa omnes morbi, qui sentiuntur in ventre inferiori. In hoc vsu, duas species habeo: vna est simplex, quæ fit hoc modo R. Foliorum Maluæ, Bismal, Mercurialis, & Parietariæ, florum Camomil. anapugj. furfuris in petia lini ligati M. ij. fiat decoctio in suff. q. Iusculi carniū. Huius R. ℥j. sacchari rub. olei Camomillæ, Rutæ, ana ℥j. vitellorum ouorum n. ij. Salis communis ℥j. misce. Notate, hoc in casu, reperiri morbos calidos, & frigidos in inferiori ventre: cum superiore decoctione, in morbis calidis, semper vsurpate oleum Mandragoræ, Papaueris, Nymphetæ; Iusquiamj, quibus sceleriter semper vsus sum. &c.

Notate, in prouocando somno, & aliquibus affe-

affectibus capitis, tam frigidis, quam calidis, sæpe posse usurpari clysteres alterantes, si tamdiu retinentur. Alia species clysteris est ex eadem decoctione, & ʒj. in morbo frigido, Electuarij hierælogodij, seu benedictæ. Vel, in morbis calidis, superioris decoctionis vsus esse potest Cassiæ recenter extractæ, vt sit cassiæ recentis ʒ ij. cum syrupis proportionalib. vt Nephthar, semper sum vsus & lino.

Octauum: sum vsus sternutationibus, & præsertim in morbis capitis, & ventriculi: vt est puluis Italicus ille. Si illius vsu, in morbis capitis, & ventriculi, non perspicio leuamen, incipio desperare.

Nonum apud me habetur pro summo, in morbis intestinorum, & ventriculi, & capitis: sunt species hieræ picræ simplicis Galeni, & loco suppositoriorum, hieræ picræ compositæ, vt, si detur in potu ʒj. specierum hieræ, cum syrupo rosato simplici, & aquis pectoralibus proportionatis: vel si in duobus suppositoriis ʒj. ponatur specierum hieræ compositæ, cum mellis portione quadam fiunt suppositoria. His foeliciter vsus sum in multis morbis.

Decimum est: Vsus ligni Guaiaci, in morbis frigidis.

Morbi Hispanici dignotio

Quâdo defluuiū capillorū adest. Quâdo vlcera sese patefaciunt in locis tenuiorib. in ore, collo, locis obscœnis. Quando maculæ crustosæ in capite erumpunt. Quando dolor in membris corporis exterioribus inest; Vt capite, pedibus, digitis. Differt defluuium capillorum in morbo

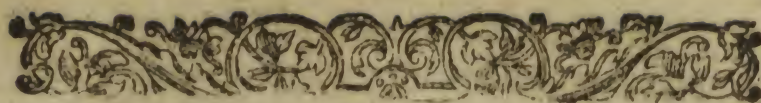
Hispanico, ab Alopecia, quia Alopecia, per areas: Sed in Hispanico depilantur ægri alio modo. Crustosæ maculæ in capite, & collo, sunt instar verrucarum: Dolor affligit grauitè, qui fit circa longitudinem ossium, non circa articulos. Cura istius Hispanici morbi in Mercurio optimè cum auro præparato, constat. Vide librum de præparatione, & usu medicamentorum chymicorum fol.

34. co vtè, & Vale.

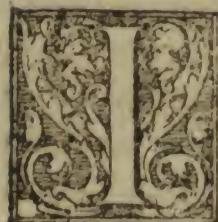
TEXTVS DENARII.

F I N I S.

ARNALDVS

ARNALDVS DE SIM- PLICIBVS.

LNSAPIENTES cūm legerint in Ca. lxxx
viij.
 libris prudentum medicorum,
 & senum : qui sciuerunt iam es-
 se secretum medicinæ, cūm vi-
 dent eos facere bonum intelle-
 ctum, & facere prudentem, & facere fidelem
 fortunatum: Valde deridenteos, & derisi valde
 elongati sunt à secretis medicinæ & non volunt
 audire, nec credūt, quod ad medicinam spectet,
 nisi curare dolorem capitis, aut apostema, aut fe-
 brem & ipsi deberent curare seipsos de grossitie
 intellectus, donec possent intelligere, ea quæ no-
 stri Senes in medicina nobis scripserunt. Et pro-
 pter tales, qui vituperant secretorum Inuentor-
 res, Tu audiuiisti, quod Hippocrates præcepit
 Phycis, quos docebat, quod secreta non pādār,
 quia redundat in vituperiū sapientum, & in infā-
 miam. Quia si homo sit Sapiens, & inuestigans,
 bene veniet ad ipsa, & participabit nobiscum
 donum philosophiæ. Item, & si ipse non est di-
 gnus eo, nec inuestigans, nec intelligens, quic-
 quid dicatur ei, perditur; in ò dedecus est
 talibus secreta pandere. Radix ergò agen-
 di secreta medicinalia, circa corpus, est,
 vt attendas circa sanguinem minuendum,
 aut augendum, & operaberis omne, quod vo-
 lueris: & tu extrahes ab eo coleram, phleg-

*Dama-
scenus.*

ma, & melancholiam; cum quibus etiam medicinis hoc facies tibi est notum: unde sciunt hoc multi: sed quod ex hoc consequitur, nesciunt, nec percipiunt. Et Secunda Radix secretorum est imaginatio, confidentia, & generaliter, Animæ passiones, quas debes imprimere in mentes hominum: Vnde Damascenus oportet infirmo salutem imprimere, & promittere; nec velis vnquam à spe deponere, etiam si ipse desperet. Quia dicit Galenus primo pronostico rû, Quod bona confidentia & spes plus valent, quàm medicina; Ille enim plures sanat, de quo plures confidunt: Vnde Hippocrates: In omni ægritudine cōfortari mēte &c. Vnde ex eis exit magnam secretum, imò maximum, & si tu cogitaueris profunda mente, quanta possit imaginatio, & ratio animæ, dicas actu nihil esse pulchrius, neque verius neque secretius neque securius, quàm illud. Et tu vidisti in lib. experimentorum philosophorum, quod circa animæ passiones, posuerunt pulcherrima & mirabilia. Quæ enim medicina est, plus calefaciens, quàm ira? & magis priuans amorem & generans discordiam, & quæ magis infrigidat quàm timor? & quæ magis confortat, quàm gaudium? Et quæ magis nutrit & cibat, quàm bona spes! Et, quæ magis interficit, quàm desperatio? Cum istis enim Philosophi fecerunt res valde pulchras: & dicerem tibi, quàm super his fundatur vna scientia secretorum, quàm Philosophi Nigromantiam & diuinationem & auguriū dicūt: & si recoleres de potentia, quam ascripsit Anaxagoras imaginationi, & æstimationi, & illud,

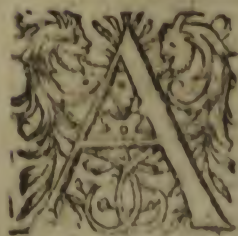
& illud, quòd Auicennas dedit ei, de posse, tu non debes vereri, quin in his sit magnum secretum, & qui non credit, fleat super se. In his igitur rebus, & supra dictis, est omne secretum medicinæ, Et tu excita te super hoc, & vigila: Quia tu audiuiſti Pythagoram ad Philosophos dicere: Tantum magis dictis attollas mentem, quantò magis Doctor abbreviat sermonem. Nam de secretis multa docet intelligere, sed semper pauca dicere, vel scribere, &c. Hactenus Arnaldus de secretis medicinæ.

Curtu, PENTE, nobis offers ex Arnaldo ista? Paucis admodum respondebo: Plures legerunt hunc Denarium, cuius, editionem conati sũt impedire, dicẽtes, nullos veteres Patres medicos quicquã horum vnquam tractasse, minus credidisse. At ego è contra, Galenum vsum fuisse, in difficili partu, (vt Bayrus refert) verbis, & carachteribus CostabenLucæ, de physicis ligaturis, translatus à magistro Arnaldo, de Græco in Latinum: Vt in sequentibus dicetur, cum agemus de forti imaginatione, & animæ facultatibus. Nunc sequamur nostrum institutum, scilicet de Notis castigatoriis à quodam Anonymo compositis.

AB ANONYMO NOTÆ
EMENDATORIÆ IN DENA-
RIVM MEDICVM.

A

*N*ie Hippocratem unico medica-
mento progressi sunt &c. Vixit ille
circiter annū mundi creati, 443.
sub Rege Artaxerxe, circa redi-
tum Populi Israelitici ex capti-
uitate Babilonica, & tempore belli Pelopo-
nensis. Id ex eo colligitur, quod de inaudita illa
peste, quæ Athenis grassabatur, ipse met narrat;
quem etiam referunt, accensis syluis, ne Thessa-
liam inficeret, cauisse. Ante illū, celebrantur flo-
ruisse Chyrō, Æsculapius, Machaō, Podalyrius:
de quib. Xenophō lib. de venatione. Hi certē in-
ter primos fuere, quibúsq; antiqui diuinos hono-
res tribuerūt. At illos nō fuisse vnico tātū medi-
camēto vsos, eoq; incorporato, author loquitur;
ex iis, quæ postea hac de re annotabimus, ad lite-
rā (H) videre est. Interim tamen quæritur Hip-
pocrates, nec immerito, ante sua tempora fuisse
artem rudem, & imperfectam, quod verissimè
apparet ex iis, quæ Herodotus lib. j. de Babylo-
niis enarrat. Strabo lib 16. sicut & de Ægyptiis;
nullos ipsis fuisse professione medicos, sed vni-
cūque obuio suos agrotos obtulisse, & horta-
tos esse, vt si quando eodem morbo laborassent,
aut alios laborasse nouissēt, quonam tunc fæli-
citer vsi fuissent remedio, aperirent. Tunc ergo
medici

medicierant Empirici, de quib. Gal. li. 7. Method. medend: nondum methodici nec logici. Hippocrates verò experientiae methodum addidit, & vtrumque ad rationis stateram expendere cepit.

DUPLEX IGITUR VIA. &c.

B

Hæc sic intellige; cum duplex sit obiectum, circa quod medicina versatur, Anima nimirum, & corpus ægrum: ita quoque duplex est via, qua vtrique tum restituitur, tum conseruatur valetudo.

Cum vnusquisque reperiatur morbus non tantum in corpore solo, sicut in anima sola, sed etiam in vtroque simul, ex mutua sympathia: ideo, vt enumeratio sit sufficiens, & perfecta, triplex erit curandi via, Prima merè spiritualis, Secunda merè corporalis, & Tertia denique mixta.

In Anima, morbi dicuntur omnes illi prauis affectus, repugnantes legi diuinæ, seu contrarij perfectæ illi iustitiæ & imagini diuinæ, ad quam creati eramus, quæ verissima nostra erat sanitas: Sunt verò nihil aliud, quàm inordinata charitatis dispositio, tum in excessu amoris terrestrium, tum in defectu amoris Dei, Auaritia, ira, odium, ambitio, inuidia, &c.

C

Sunt verò curabiles, aut incurabiles: Illi, quos effusus sanguis Domini sanat: hi verò sunt desperatio, induratio, præsumptio, & huiusmodi alia, de quibus Ierem. 46. v. 11. Frustra multiplicabis medicamina, nulla erit tibi sanitas.

Quæ oriuntur ex Demone meridiano: &c.

D

C j

Hinc morbi qui oriuntur, non sunt propriè in anima sola, sed in corpore & anima simul, ex compassione. Ergo scopus authoris non est agere de morbis merè spiritualibus, de quibus in præcedentibus notis: quamvis etiam Diabolum habeant authorem, quia illorum remedia tantum petuntur ex veræ Philosophiæ aut potius Theologiæ præceptis. Sed de morbis aut merè mixtis, aut corporalibus, & de his quidem dicit quod a Dæmone Meridiano immittantur, per incantationes, maleficia, operas magicas, quib. Sathan non corpus solum, sed & simul animam lædit, dum perturbat, aut phantasiam aut temperamentum quatuor humorum: quibus male dispositis, ipsa anima, cuius sunt organa, suas functiones perfectè exerere non potest.

Hic autem duo sunt obiter consideranda. 1. an sit aliqua Dæmonum potentia. 2. an sint probanda illa nomina, quæ illis à quibusdam imponuatur. Magna quidem & timenda Dæmonum potentia: attamen sine DEI iussu aut permissione, ne quidem in porcos, sæuire possunt. Insuper nulla est illis concessa potentia in voluntatem aut intellectum hominum; sed tantum in sensus, aut phantasiam, ut doctè Francis Pic. Mirad. cap. 3. lib. 2. de Prænot. diuin. Extra hominem verò magna certè, & stupenda operantur, non quidem immediatè; per motum generationis aut alterationis, quem efficere non possunt; ut fusius ostenditur ad notam (G) sed tantummodo per motum localem. Sic fulgura, tonitrua, ventos, procellas concitare, & elementa miscere possunt. Sed quæ DEI sunt
pro-

propria, imitari nequeunt. Ideò nouas non creant species. Exod. ca. 8. neque vera miracula possunt edere: Sed tantum aut apparenter talia, quæ Thessal. 2. signa mendacia vocantur, dum præstigiis suis oculos fallunt, & tamquam ludiones, visus aciem perstringunt, atque falsas species in phantasia excitant: aut, quæ per causas naturales sunt producta. Ideoque non propriè miracula. Sic morbos Sathan immittit, vt in Sacris passim obuia exēpla docent; aut iubente, aut permittēte DEO, corporis crasim & humorū symmetriam perturbās, prauos animi affectus gignēs, lætitiā, tristitiam, timorem, iracundiam & similes affectus, quos postea sequitur corporis complexio.

Secūda huius loci obseruatio est, vt dicā quid de hac Dæmonis meridiani appellatione sentiā: Superstitiosa quorundam curiositas tāta fuit, vt Angelorum tum bonorum tum malorum quēdā hyerarchicū ordinē finxerint. Imo sūt eò temerarij ausus progressi vt illos numerare in classes diuidere, in certos gradus distinguere, & deniq; vnīcuiq; nomē indere nō sint veriti, ad suæ vanitatis fulcrū, abutētes quibusdā S. Scripturæ locis, & inter alia, Psal. 90. v. 6. Vnde conatisūt elicere, esse duo nomina Dæmonū, DEBER & KETEV, quorū alter meridiano tempore, alter nocturno grassetur. At quū nec Psalmi verba tale quicquā sonēt, nec sēsus includat, quūq; etiā nō tātū in meridie, sed sēper, & quavis hora nobis infidietur maligni spiritus, has Dæmonū onomathesias, curiosorū hominū somnia cēseo, & ideo valde perniciosas iudicio, quod ad magicū Dæmonū cultū viā sternāt: nihil interim moratus,

quæ sub falso Dionysij Arcopagitæ nomine, aut B. Brigiddæ vulgò feruntur.

G *Nihil produci nihilque agi &c.* Ergone nihil à Substâtiis corporeis? Hæc fuit Platonis, sicut etiam Auicennæ opinio. Quid verò abstractam, aut incorpoream potentiam intelligat author, vix liquet. Hoc tamen constat illum & parum Philosophicè, & minus Theologicè aut sentire, aut saltem loqui. Abstracta vocat formam, aut materiam per se abstractas à se inuicem, & extra compositionem consideratas; & substantias incorporeas, seu spirituales, Angelos tam bonos quàm malos, item & animas hominum, potentias abstractas. Vtunque sit, turpiter errat author, dum vnicuique potentiaæ abstractæ subdi corporeas ait, nihilque agunt produci, quod non oriatur à potentia incorporea. Quantam ergo substantiis incorporeis efficiendi vim tribuant Metaphysici, paucis accipe. Disputatur primò: Num res creatæ possint aliquid verè efficere. Negatiuam tueri videtur Philo lib. de Cherub. & flammeo gladio: asserēs, proprium esse DEI, efficere, Creaturæ verò, pati. Secundò, quæritur, An substantiæ corporales possint aliquid operari, an verò solæ spirituales sint actiuæ. Tertiò denique, an Creaturæ corporeæ possint aut substantias, aut quædam accidentia producere, quod etiam de spiritualibus quæritur? Ad primam quæstionem respondent saniores tum Philosophi, tum Theologi: a Creaturis agentibus effectus produci posse naturales: quæ assertio nititur autoritatibus, experientia, & rationibus inuictissimis. De voluntariis

riis actionibus, quæ sunt fructus veræ fidei, aliter sentiendum cum Apost. dicente: Nos, ex nobis ipsis, non esse idoneos ad cogitandum quicquam. 2. Corins. 3

Secundæ verò quæstionis partem primam videtur Author negare, alteram autem, affirmare, & quidē vniuersaliter, dum affirmat, Omnes substantias corporeas ab incorporeis pendere, & oriri: at faciliè euincitur, substantias corporeas æquè, ac spirituales, naturalem suam actiuitatem, seu efficientiam habere. Quinimò, si de actionibus transeuntibus fit sermo, longè manifestius patet, de corporibus, quod sint actiua, quàm de spiritibus, omnium propè consensu, experientia, & testibus. Nihil esse notius & certius, quàm a Sole lucem, ab igne calorem, & ab aqua frigus produci. Terram germinare herbam, spicam, frumentum, proferre. Quamuis enim nec materia, nec quantitas corporum sit actiua, tamē neutra impedit actiuitatem formæ, quæ est principium actionis. Non igitur solæ substantiæ incorporeæ vim efficiendi habent: & c. Aristot. 7. Metaphys. vbi concludit, Abstractas substantiales, seu intelligentias separatas nihil efficere posse in hac sublunarij, intellige, præter motum localem: Quæ sententia videtur apprime illis consona Hebreor. 2. DEVS non subiecit mundum Angelis. Interim tamen Angelos vim habere corpora localiter, immediatè mouendi, tam est in Philosophia, & Theologia clarum, vt negari non possit. Per hunc autem motum

*Forma est
principiū
actionis*

C iij

localem Angeli possunt multa efficere in rebus corporeis : aut dum cœlos mouent, aut dum actiua passiuis applicant, & a se inuicem remouent. Tamen non minus est impium, quàm absurdum, dicere, Nihil quidquam esse, quod à potentiis incorporeis non producat. Quid aliud, quàm vana, quàm absurda, & impia?

H

Ideò fuerunt ante Hippocratem &c.

Quid intelligat per spiritus & animæ facultatem, an fortem imaginationem, aut incantationes, aut Magicam, aut Cabalisticam artem, aut quid aliud, vix liquet. Hoc quidem constat, non sic fuisse progressos antiquos illos Chyronē, Machaonem Podalyrium &c. Quo tempore vixit Hippocrates, diximus ad notam (A) Fuerit tunc sanè parum culta medicinæ scientia, fuerit multis salebris obsita, fuerit, quātum quis volet, informis: at verò tam fuisse vanam & inōstrosā, vt hic depingit, credat aliquis Barbarus, priscae Antiquitatis hospes. Plutarchus libro de Homero, sub finem. Ex quibus luce meridiana fit manifestius, priscos illos vsos fuisse medicina corporea. Imo legimus, ipsum de signis & causis morborum differentem, victus modum præscribentem, manuum operam, medicamina, exercitia, somnum, aëris temperiem, vñctiones, frictiones, & lotiones, quæ omnia corporea sunt, commendantem. &c.

NON,

NON MODO MORTUOS
excitabant.

Hic libenter (amice Lector) id exclamem,
quod Antiqui in atriiis adscribebant pone depi-
ctos canes cathena vinctos ; Caue, caue canem.
Quid enim hic audio? An Christiani, aut Ethni-
ci, aut Magi alicuius voces? Quinam hi, qui an-
te Hippocratis tempora, sola Medicina incor-
porea, aut Animæ facultate, mortuos excitabāt?
Elementis imperabant? An Moses, Elias, Elize-
us, aut quis alius Prophetarum? Excitarunt hi
quidem mortuos, imperarunt Elementis : at
non artis alicuius dexteritate, non propria in-
dustria. Agnosce in his non Magicam im-
pietatem, non Cabalisticam vanitatem,
non phantasticam aliquam imaginationem,
sicut tamen hic paulò post asserere audet;
Sed DEI brachium, ut suo loco euince-
mus. Quæ hic narrantur, seu ab Orpheo,
seu a quoquam alio Ethnicorum, qui Hippo-
cratem præcesserunt, aut sequuti sunt, præstita,
aut falsa, aut Diabolica fuerunt: sed falsa pe-
nè omnia. Fabulantur quidem Poëtæ, Hyp-
politum membratim discerptum, fuisse ab
Æsculapio ex infernis reuocatum, & vitæ
restitutum: Sed hæc aut hyperbolicè di-
cta, aut a Pictoribus & Poëtis Picta, & fi-
cta. Testatur hoc Plato, qui in Cratylo
hanc esse fabulam dicit. Philostratus re-
fert, ab Apollonio, umbram Achillis, id
est potius Dæmonis, excitam: quod verò etiam
hodie Sortilegi quidam præstant. Apuleius

Medaurensis, omnium Magorum, qui fuere,
primus, quid horum, quæ recensentur præstitit?
Fuere, fateor, antiquitus, qui cum Enothea Pe-
troniana gloriabantur:

*Quicquid in orbe vides, paret mihi florida Tel-
lus,*

*Cum volo, spissatis, arescit languida succis:
Cum volo, fundit opes, scopulique atque horrida
saxa,*

*Niliacas iaculantur aquas: mihi Pontus iner-
tes*

*Summittit fluctus, Zephirique tacentia po-
nunt*

*Ante meos, sua flabra, pedes: mihi flumina pa-
rent,*

Hircanaque Tygres, & iussi stare dracones.

*Quid leniora loquor? Luna descendit ima-
go,*

*Carminibus deducta meis, trepidisq; furen-
tes*

*Flectere Phœbus equos, reuoluto cogitur orbe,
Tantum dicta valent.*

Sed quid hæc aliud, quàm fabulosæ pollici-
tationes æquæ, ac mōstrosæ? Aut, si quid habue-
re prisca illa sæcula, quod inter Ethnicos admi-
rationi esset, mendacia fuere signa. Talia erant
quæ Sathan per Magos Ægyptios, tempore Mo-
sis operabatur, aut naturalia prorsus, aut meræ
puridæque illusiones. Huiusmodi erant, quæ in
Idolis, antris, delubris aut fanis, antiqui admi-
rati sunt. Inter quæ tamen nihil, quod propriè
mira-

miraculi nomen mereatur. Legimus apud Iosephum lib 20. cap. 6. nullo vnquam æuo magis cultam fuisse Magiam, quàm suo: & Plinius nunquam (inquit) tot Magi quàm temporibus Neronis. At nunquam (addit ille) euidentius agnita eius vanitas: tunc nimirum cum Iosephus, & plures alij Christi opera miraculosa attoniti mirabantur: tunc etiam testantur Sathanam per Magos, si quid habebat viriû, exercuisse, vt suis conatibus, florentis Christiani nominis, splendori, tenebras offunderet. At tunc, quid præstitum ab eius Satellitibus, quod vel plebeiorum animos perculerit? Iulianus cum Iamblico, & naturalem, & Theurgicam Magiam, quantum potuit, recoluit; vt discipulorum Christi opera imitari posset: quem verò euidimus ab illo vitæ restitutum? Quando imperasse ventis? Quando visum restituisse? Nihil quidquam etiam eiusmodi auditur de hodiernis Magis, Iudæis quidem, à quibus tam familiariter teritur Cabala, sicut nec de alijs, quos hodie quidam Principes, summo cum nominis Christiani dedecore, penes se habent? Quid enim tandem post multas fabulosas pollicitationes? Ludicra quædam, næpias pueriles, illusiones, imposturas. Quis ergo credat ab illis, qui ante Hippocratis tempora vixere, tam magna & stupenda edita miracula? Sed hæc omnia aut Dæmonum ope, & auxilio, aut per naturales causas, ac proinde non propterea dicenda miracula: neque a medicina incorporea, seu aliqua animæ facultate promanantia. Verbi gratia, efficere vt aqua in glaciem obrigeret, pluuiæ grandi-

nes, & niues cicerentur, aut illuforia quædam. At mortuos suscitare, nouas substantias creare, Terram, vsque ad abyssum, reddere translucidam; Ignis naturam immutare, non est creaturæ, sed creatoris; qui Dominus naturæ, nullis obstringitur naturæ legibus. Etiam si olim Meneceates multos satis sceleriter à morbo Herculeo liberasset, nūquam in publicū prodibat, nisi instar alicuius DEI, habitu Iouis, indutus purpura, in capite coronam, in manibus sceptrum gestans, & suis, quos curauerat, tanquam dijs stipatus: Athenæus lib. 7. dipnos: Qui, si potuisset, Iouem è cœlo deturbasset. Quis enim nescit, quæ fuerit Simonis Magi, Manes Agyræ, & similium insania?

SIC DVÆ FACULTATES

reperta, &c. non cadente imaginatione

K

In his tam multa falsa, absurda, & impia occurrunt, vt lituram, ne quid dicam grauius, mereantur: Sed, ne quis queratur vim à me authori illatam, neque mihi esse iuris, vt in eo quicquam rescindam, ea exhibeo integræ. Ne tamen me interim tantæ impietatis consortem putares; has dare volui animi mei testes notas, quæ te insuper mouebunt, ne ad eosdem errorum scopulos allidas. Primò cum dicit Cabalam esse facultatem, quæ solo velle, solo intuitu, sola imaginatione operatur: lōge aliter Cornelius Agrippa, cuius hæc sunt verba. *Est nihil aliud hæc Iudeorum Cabala, quàm perniciosissima superstitio, qua verba, & nomina, & literas sparsim in Scriptura*

plura positas, pro arbitrio suo colligunt, diuidunt, transferunt, & alterum ex altero facientes, soluunt membra veritatis, sermones, inductiones, & parabolas, hinc inde, ex proprijs fictionibus, aptare illis volunt DEI Eloquia; & per imprudenter extortas supputationes, dictionum, syllabarum, literarum, numerorum, tentant violentas perfidie sue inferre probationes. Præterea his nugis inflati, ineffabilia DEI Mystéria, & quæ sunt supra Scripturam arcana; sese inuenire, & scire iactant; per quæ etiam prophetare, & virtutes, & miracula sese perficere, sine rubore, magnaue audacia mentiri, non erubescunt. Hactenus Agrippa.

Insuper hanc Cabalam vniuersam duabus partibus concludunt, quarum primam vocant de Bresillj, quæ nihil differt à Magia naturali. Alteram de Marcava, quæ Theurgicam refert. Est enim (inquit Agrippa) quasi symbolica quædam Theologia, in qua literæ, numeri figuræ, & nomina, & Elementorum apices, ac lineæ, puncti, & accentus, omnia putantur profundissimarum rerum, & arcanorum magnorum significatiua. Rursus hanc partem subdividit in Arithmeticam, & Theomantiam; illa de Angelis & Dæmonibus, eorum virtutibus, & nominibus agit. Hæc diuina mysteria, & nomina scrutatur. Vides ergo paucis, quid sit Cabala. At foret adhuc hæc tolerabilis ignorantia, si sine Iudaicæ impietatis veneno, propinaretur, cum dicit:

L

*CABALA OPERAT I sunt Propheta,
& omnes qui ab initio mūdi miracula edidere. &c.*

Quid magis impium, aut blasphemum posset proferre perfidus Iudæus? Sunt hæc desperatæ illius voces, Mosena Deo, in monte artem Cabalæ accepisse; Sic dictam, quod sine ullis literarum monumentis, sola viva voce, successiue posteris, instar Pithagoricæ Philosophiæ, traderetur, hac instructum Mosem fabulantur tot miracula, quæ in Sacris celebrantur, præstitisse: virgam in colubrum, fluuios in sanguinem commutasse; tot clades Ægyptiis intulisse: Iosua cursum Solis stitisse: Eliam mortuum luci reddidisse; ignem è cælo euocasse. Sed hoc esse hominum superstitiosè desperatium, non modò vanum, sed etiam impium figmentum, istaque, & alia omnia admiranda Dei opera, non posse, nisi manifesto cum sacrilegio, arti aut industriæ hominum tribui; fatebitur. Fingunt Rabini Cabalam illam successiue traditam à Mose, ad posteros exinde, inter Iudæos durasse, fuisseque notam non solummodo illis Prophetis, quorum in sacris fit mentio; sed etiam quàm pluribus aliis. Constat insuper nec Mosem, nec Eliam, nec quemquam alium prophetarum, hæc opera edidisse, nisi prius à Deo iussos. Non ergò proprio motu, non arte aliqua, imo non ab iis exquisita, non præuisa, sed nequidem cogitata, quæ per illos Deus operatus est, Moses, & alij, vt Deo opera hæc omnia tribuant, toties inculcant. Sic dicit Dominus: Hoc iussit: Verbum Domini ad me factum est, &c. Deniq; si tanta sit huius Cabalæ vis, vt impudenter mē-
tiuntur,

tiuntur Iudæi, qui sit, ut tamdiu ab illis & hodierno, & prioribus seculis cūta, tamtoque studio trita, nihil tamen operentur, quod vel Pueris possit esse admirationi? Præcipuè cum Iosephus lib. 20. cap. vj. testetur suo ævo fuisse admodum vulgarem, & familiarissimam. At nihil operati sūt, quod inter mirabilia locum habere possit. Concludo ergò, cum eodem Agrippa, totum hoc nihil aliud esse, quàm ludum quendam allegoriarum, quas ociosi homines, in singulis literis, & punctis, & numeris, occupati, quod lingua Hebraica facillè patitur, pro suo arbitrio fingunt. Vtèrius pergit perditissimum hoc genus Iudæorum, & dum Christi miracula tam illustria, tamque manifesta negare non potest, neque interim illum pro Messia, & Semine promisso agnoscit, illa desperatè tribuit modò Magiæ, modò Cabalæ, tamque horrenda contra Filium æternum vomit, ut eorum memoria nunc mihi silentium imponat.

D O L E N D U M est sanè, quod hæc facultas in Christi aduentu extincta sit, &c.

Ex his, quæ hætenus obiter attigimus, facillè est videre, primò hanc Cabalæ superstitionis vanitatem, in Christi aduentu non esse abolitam, ut abundè tastantur frequentissimi, qui, ab eò tempore, ea de re scripserunt Auctores. Quini mo, ea quæ hodierno tempore non modò à Iudæis, sed etiam a pluribus, nomine tenus Christianis, curiosè teruntur, & non minus

M

superciliosè iactantur, arguunt eam, vt tamen par erat, nondum extinctâ; sed è contra, prohi dolor, nunquam æuo tam studiosè cultam. Præterea, quum satis superque ex iisdem, quamuis paucis, constet vanam, mendacem, superstitiosam, impiam, & blasphemam esse, tantum adest, vt ijs authoris querulis vocibus, aliquis dari debeat locus, quum è contra, si suo officio ritè fungeretur Magistratus, in tales hostes Christianismi, & Rerum publicarum periculosissimas pestes animaduertere deberet.

N

Idque euenit propter excacationem, &c.

Quasi verò, si id à Deo, tot supernis donis, quibus, præ omnibus præcedentibus seculis, hoc nostrum beuit, superadditum foret, vt hæc Theurgica, & Arithmetica Magia, ad Principè tenebrarum, tanquam ad suum primæuum authorem, ablegaretur; id accideret propter hominum incredulitatem? Imo hæc sunt fidei præclara trophæa, quòd olim Idolis Gentium ora obstructa, Dæmonum oracula abolita, horrèda illa Magia extincta, Serpentes Ægyptij deuorati, Dæmones prostrati, &c. Quæ ergo Magiæ Cabalisticæ extirpatio tribui poterit hominum infidelitati! quæ potius & Cabalæ, & Lecanomatiæ, Gastromantiæ, Exatopætiomatiæ, Hydromantiæ, Aëromantiæ Pyromantiæ, Geomantiæ, Oenimantiæ, Oncoromatiæ: &c. & aliorum sine numero Magiæ monstrorum mater, & progenitrix? Si igitur Sacro sancti nominis Dei prophanatio, si eius verbi improba, & impia violatio, si horrendus dæmonum cultus.

&c.

&c. sunt fidei effectus, tunc demum verum euincetur, hominum infidelitate abolitam Cabalam, impietatis, sacrilegij, & blasphemix, multis nominibus ream.

Habemus hac de re satis apertum dictam. &c.

O Promissionum quæ afferuntur, prima adhuc dum hodie impletur, Sic intelligēda, nimirum si quod petimus, cum fide petamus. Fides autem has condiciones habet: Primò ad DEVM dirigatur, eius mandato nitamur: De his, quæ petuntur, attentè cogitemus, ardentè, cum sensu nostræ miseriæ, cum humilitate agnoscentes verum Mediatorem, eique fidentes, cum certa spe exauditionis, proueniēte ex agnitione promissionum diuinarū. Altera verò harum promissionum respicit miraculorum fidem, quæ nihil aliud est, quàm peculiare quoddam donum, ex reuelatione diuina proueniens, quo datur facultas aut edendi aliquod opus extraordinarium, aut prædicendi, quod futurum est: de qua 1. Corinth. cap. 13. *Si habeam omnem fidem adeò ut montes transferam*, &c. Distinguitur autem hæc fides tum à Iustificante, tum ab Historica, temporaria, & hypocritica. Nam Abraham Isaac & Iacob, David, Iohannes Baptista, & multi alij habuerunt veram fidem, viuatque; hanc tamen non habuerunt: è contrario verò Iudas habuit quidē fidem historicam, temporariam atque etiam miraculorum, cum nihil hominis Ioh. 6. cap. dicatur Diabolus. Non ergo habuit Iustificantem. Hoc etiam euidentissimè docuit Christus Matth. 7. ubi prædicit se iis, qui ultimo illo die gloriabuntur: Domine

Domine, Nos in nomine tuo Daemonia eiecimus; respondurum: Nunquam noui vos. Neque etiam ad perpetuum facta est hæc promissio; sed solummodo ad tempus; nimirum donec doctrina satis esset confirmata. Neque etiam solis fidelibus hoc miraculorum donum datum est, id enim habuere etiam aliqui inter reprobos.

HINC patet in forti, & non cadente imaginatione: &c.

P

Nunquam eiusmodi erroris portentum audiuit prior ætas. Fateor equidem in morbis imaginariis magnam esse imaginationis vim; imaginationis inquam, quæ in ægroto, non quæ in medico. Vnde Paracelsus lib. de causis morb. inuisibilium, de iis, quæ homini eueniunt, ratione fidei, nemo potest seipsum credendo sanare, nisi credendo. j. abusu fidei, ægrotus factus sit. Ratio est manifesta: Quia morbis proportionari debent remedia: si illi naturales, & hæc naturalia: si verò imaginarii, etiã talia requiruntur medicamina. At medicum propria sua imaginatione alterius morbo, siue is sit naturalis, siue imaginarius mederi posse, quis cradat? Hæc vidit Paracelsus, Tractatu de iis, quæ proueniunt ex imaginatione: dicens: *Extra corpus proprium mulieris imaginatio non habet ullam potestatem*: ideò in illo loco perficitur, ubi dominatur. Si quas tamen habeat vires, eas in his potissimum cernere licet, quorum prægnantium forti imaginatione, varia accidunt infantibus, qui continuo nexu cum matribus coniuncti, tandem cum illis anima-

animalem viuentes vitam, nihil mirum, si etiam cum illis compatiuntur, iisdem afficiantur, in tenerrimis corporibus, impressionibus, quas matres firmiter conceperunt, præcipuè cum imaginatio sit a facultate animali, quæ in fœtus formatione dominatur. Hinc diuersæ figuræ, varia monstra, sicut & pleraque affectiones, quæ in infantibus, hinc etiam, quod sæpius referunt parentes. (Est enim commune omnibus animalibus) ut in coitus fervore, viuam illam imaginem, quam fortiter intuentur, spermatis imprimant. Quod cum nosset Iacob, hanc sagaciter rationem inuenit, qua discolors oues haberet. Inde etiam partus ille albus, quem Heliodorus ex Æthyopiâ matre natum refert. Non abs re igitur Thomas Morus:

Graues tradunt Sophi,

Quodcunque matres interius

Imaginantur fortiter,

Dum liberis datur opera,

Eius latent & notas,

Ceras & indelebiles,

Modoque inexplicabiles,

In semen ipsum congerit.

Sed hinc insuper horrendi illi vermes, qui aliquando fœminis, hinc incubi, & succubi, unde rumores ventris in pathicis Vetulis, ac si essent gravidæ. Variè etiam corpus suum alterat vehemens imaginatio. Sic, in timore, contrahit spiritus, quos in gaudio propellit. Hæc, & alia pleraque, quæ longius persequi nostri instituti non est, verissima sunt;

D j

Qua ratione hæc fiant, S V A R E S Metaph. Disp. 18 sect. 8. art. 25. Imaginatio, inquit, movet corpus, ad cuius motum excitantur humores, & spiritus vitales, quibus alteratur corpus. Quod neutiquam dici potest, nisi de proprio corpore animalis, quod imaginatione operatur. Nam alioquin impossibile est, ab alterius imaginatione, alterari posse alterius corpus: tum quia nulla vnquam allata est experientia, quæ id confirmare, vel tantum apparenter videatur: tum etiam, quia rationi nullatenus consonum esse potest, dictanti actum imaginationi esse immanentem.

Quî nam igitur fieri poterit, vt Medicus, sola sua forti imaginatione, alterius morbis medeatur, tum magna, & stupenda extra se opere-
tur?

Q ET VT PROGREDIAR, HÆC
facultas, quæ Magica dicitur, consistit in Ver-
bis & Characteribus.

R

Ne minima apud te veneni oblatisuspitione laborarem, absque vlllo antidoto, venenosa hæc verba propinare, nec potui, nec debui. Quanam verò illa? Hæc facultas, quæ Magica dicitur, constat in herbis, verbis, & Characteribus. Primū agnosco; sequentia, tanquam pestilenti afflatu periculosiora, ipsaque impietate magis impia, detestor, & abominor. Noui equidem, Antiquis sacra fuisse, & Magiæ & Magorum, nomina. Noui etiam adhuc hodie, hunc speciosum titulum, a quibusdam tribui horrendis illis artibus, quibus Sathan DEI gloriam offuscare, homi-
numque

numque salutem impedire nititur. Sicut res, ita etiam nomen, cuiuslibet pio, abominationi esse debet. Mox enim ac, Diaboli astutia, verbum DEI inter homines negligi, deinde paulatim obscurari, & tandem prorsus extinguere cœpit; tunc etiam, totis viribus, successu temporis, conatus est vetus ille serpens hominem a DEO ad creaturas auertere; & pactum cum Diabolo inire, horrendis sub quibusdam conditionibus, quibus se illi obstringunt, tum quibus idem vicissim illis permittit se includendum vitro speculis, annulis, & huiusmodi aliis: itemque se inuocatū, aut quouis modo adiuratum, ceremoniis, verbis, characterib. imprecationib. sistendū, sub forma aliqua visibili; aut responsurū voce, signis, imaginibus, aut solo euentu, quæstionibus propositis, & hoc vt suam tyrannidem stabiliret, suas fallacias hoc fuce obtegeret, & mortalibus persuaderet, idem posse præstari, paucis quibusdam verbis, characteribus, quod digito DEI tantum dicta valere, quantum Diuinum brachium; & sic tandem hic opifex in contemptum veniret. Vnde creditum est quibusdam, tum DEI tum Angelorum nominibus prolatis; barbaris & nihil significantibus, rerum immutari substantias; vires adaugeri, minui, & adimi, fulmen concitari, stellas e Cælo in terrā euelli, venena repelli, ferocia bruta cicurari. Imo noua corpora creari; nubes, vētos, pluuias cieri. Hinc, quas toties à Poëtis decantatur, Homero, Odyss. 31. Vlyssē à Minerua incognitū factū; postea pulcherrimæ formæ restitutū. Alibi verò ab Vlyssē sanguinis profluvii carmine fuisse inhibetū

Pyndarus in Pithiis Ode 3. Chyronē lenibus incantationibus vsum esse: Ammianus Marcellinus lib. 16. histor. Rom. asserens per medicinæ auctoritatem, licere vti anilibus incantamentis: Theophrastus existimat verbis Ischiadicos sanari: Cato luxatis mēbris eadē auxiliari. Vnde etiā antiquis erāt, qui ex colore nubiū præmonebāt aduētiū grādinū, quas auerti carminib., aut de nudata muliere mēstruata, credebāt. Omitto alia, quæ nimis frequētia, apud authores, & vti nā hodie nō æquē familiaria. Solent certis temporibus, cum quorundam verborum magica recitatione, herbas colligere, quas sine verbis, aut alio incantationis modo, nullas vires habituras, putant: tales etiam fuisse Pythagoram, & Democritum, testatur Plin. lib. 24. hist. natur. cap. 17. quos insignes Veneficos dicit. Prior enim magicas quasdam herbas vspauit Coracesiam, Callicciam, Mænaidem, Chorinthiadem, Aproxim, Hippophonadem, Adamātidem. Quorum omnium tam prodigiosos effectus, suis magicis incantationib., adscribebant. Neque ab iis differunt, qui hodie sal, aquam; & herbas consecrantes, ei transferunt in vsus, iis contrarios, quibus à Deo sunt destinata. Quibus addendi sunt illi, qui hodie pocula amatoria præparant, & qui characteres iactitant contra omnes ictus gladij, aut tormenti bellici. Quorum omnium abominatio satis deplorari nequit. Vnde meritò D. Augustinus lib. 10. de Ciuit. Dei cap. 9. & 11 probat, illa, quæ tribui solent figuris, & imaginibus Astronomicis, fieri non propria, sed Dæmonum virtute. Ratio est manifestissi-

nifestissima. Quia nulla dari potest figura, quæ in se habeat vim agendi, ut docet Aristoteles 12. Methap. cap. 3. & Thomas contra Gentil. cap. 76. & lib. 2. cap. 185. Quia figura nihil aliud est, præter quendam situm, & ordinem partium, ex quo quidam modus quantitatis confurgit. Ideoque cum Quantitas per se actiua non sit, neque etiam figura; quæ tantum modus est, & quantitatis consequens motus, aut actionis principium esse potest. Neque enim statua, quæ talis, potest aliam statuam aut qualitatem efficere. Vnde igitur illa vis, & efficacia, quam magi tribuunt verbis, & Characteribus, si neque à Deo, neque à Natura, neque ab Arte: utique ab illo antiquo Serpente, qui huiusmodi illecebris, miseros mortales in sui cultum pellicere conatur. Merito igitur tum iure diuino, tum ciuili: P. 3 l. nemo s. l. culpa de malefic &c. Concludimus omnes, qui eiusmodi nefandas artes colunt, supremo supplicio afficiendos. &c.

Hæc sunt, quorum te præmonitum volui, antequam huius scripti lectionem accederes: tum, ne quod incurreres periculum, tum etiam, ne ob nauos, qui prima frõte turpissimi occurrunt, aliquam tibi incurreret nausea, tum denique, ne, dum hæc profero integra, ut ab authore profecta, me eiusdem cum illo, hoc nomine impietatis consortem putares. Vtere ergo & fruiere hoc Medicinæ compendio, quod diutius latuisse, serius proferri, mecum, quisquis es, quæreris: pro meo in literariâ rempub. studio, mihi satis gratiæ, apponi duxero, si tibi, sicut vtile, ita gratum fuisse, intelligam. Fœliciter Vale.

D iij

INCIPIT LIBER COSTABEN

LVCÆ, DE PHYSICIS LIGATVRIS,
translatus per Magistrum Arnaldum
de Villa Noua, &c.

Pollicitus sum superius, aliquid horum ex Arnaldo commemorare. Quicquid in rerum natura scibile fuit, Arnaldus sciuit. Ille verò lib. de Physicis ligaturis, respondens cuidā petiti, sic incipit.

QVÆSIVISTI, Fili charissime, de Incantatione, de Adiuratione, & collisuspensione, si quidem possint prodesse: & si inuenerim in Libris Græcorum, hoc, & qualiter in Libris Indorum ista contineantur, cui questionis compendiosè in hac Epistola cogor respondere: omnes inquam antiqui in hoc videntur esse concordati, corporis complexionem animi sequi virtutem, quæ virtus si sit æqualiter temperata: actio quoque correspondens erit perfecta: si autem precedens fuerit intemperata & subsequens erit imperfecta. Vnde quia virtutes actionis animæ in pueris & senibus & mulieribus imperfectæ esse videntur: Complexio quoque eorum corporum imperfecta esse comprobatur, & hæc imperfectio habitationibus intemperata regionis, ut potè caliditatis Ethiopie, & frigiditatis Scotie. Inde Plato (inquit) mens humana aliquam rem, licet non inuuantem, sibi prodesse certificat sola mentis intentione, corpori illa res inuat: verbi gratia; Siquis incantationem sibi prodesse confidat, qualiscunque fuerit, eum tamen inuat. Si tum, ut diximus, complexio corporis virtutem animæ sequatur, necesse est taliter rem se habere. Quod certificatur: quia ex timore, tristitia, letitia & stupore non solum corpus incolumne mutatur, sed etiam in aliis rebus, utpote vberis solutio, siue constipatio, vel nimia defectio. E-

DE PHYSICIS LIGATVRIS. 53

go autem vidi istas sanitatis fuisse causas, & diuturnarum passionum, maxime illarum, quæ corruptiones sunt in iij. In sanis autem fuere infirmitatis cause hæc eadem. Vnde SOCRATES, Incantationes sunt verba decipientia rationales animas, secundum timoris impressiones, vel secundum desperationes. Indi autem Medici bene confidunt incantationem siue admirationem adiuuare. Græci verò Medici antiqui intendunt hic animam erroneam imperfectionem sui reuocare; quæ reuocata, necesse est, ut corpus reuocetur ab ipsa, cum corporis complexione virtutem anima constet sequi. Vnde Galen. supra lib. Hippocrat De humorib. Si quis (inquit) dixerit, humoribus corporis mutatis, inde mutari actiones animæ: ut actio animæ mutata, mutet eosdē, non metuitur: quod certificatur, quia cum colerica passio dominatur, sit iracundus, & conuerso, in sæpe irascentibus: quia cum colera augmentatur, necesse est complexionem animæ, & corporis animalē moueri. Item Galen. intelligit: & scientia in anima ex complexione colorica augmentari. Contrariantia, & studiositas, ex melancholia: deambulatio & delectatio ex complexione sanguinea: phlegma nihil adiuuat animæ virtutem, nisi in ipsa mutatione statorum. Constat ergo, quia si Medicus animæ complexionem inuauerit quoquomodo incantatione, ad iuratione, siue colli suspensione, corporis quoque complexionem adiuuari. Si autem his conueniens adiungitur medicamen, velocior sequitur sanitas, cum medicina corpus, incantatione anima adiuuetur, quibus coniunctis, necesse est sanitatem utriusque citius sequi. Item Galenus: sunt homines leti naturaliter, & delitiosi, quicum infirmantur, sanos eos subitū futuros, confirmat

D iij

Medicus, & dietam eorum, cum exercitiis ad memoriam reuocat, quorum spes sanitatis eorum causa est. Sunt autem aliquando & contrarij naturâ tristes, unde tristantur, & angustiantur eorum animi, per cogitationes, quorum cogitationes oportet fallere Medicum, & laetificare intentionem, mutare animos eorum, sed non excedere laetificandi modum, ne magnitudine promissionum negligant se medicandos. Memini quendam nostrae Terrae nobilissimum, murmurasse, se esse ligatum, ne cum mulieribus coiret: quem adiuui, falsificando intentionem eius, & hoc magnis ingenus, sed nunquam potui eum reuocare: propter quod, certificare, & confirmare coepi, quod ipse prius intendit, adducens sibi librum Cleopatrae, quem fecerat, de Foeminarum informanda speciositate: legensque locum, ubi dixit, Ligatusque taliter, fel cum viuum accipiat mixtum cum si Zamelon quoque inungens totum corpus, adiuuatur: ipse audiens, confusus libri verbis, sic fecit, citoque euasit, augmentata est concupiscentia coeundi.

Ego in multis antiquorum libris legi, suspensa in collo suffragari cum proprietate, non cum sua natura, quod non denego. posse fieri propter confortationem mentis, ut dixi. De quibus, cum multa sint, pauca tibi tangere disposui. Aristot. lib. de lapidibus ait, Smaragdum collo, aut digito parians, defenditur à causa Epilepsiae suspecta. Vnde propter hoc mandamus nobilibus, ut collis filiorum suorum suspendatur Smaragdus; ne hanc infirmitatem incurrant. Item Aristot. eodem lib. Quodlibet hyacintorum genus suspendens collo, siue digito, si intret regionem pestiferam, non leditur; sed potius mentibus hominum honoratur, & a maioribus petitiones eius complentur,

DE PHYSICIS LIGATVRIS 55

tur. Viginti granorum ordeï pondus portans in collo suo, vel digito, non videbit timorosa in somno.

Cor miluinum in collo portans, seu digito, mitigat iram contentionem; cuius color est sicut lotura carnis; sanguinis fluxum cuiuslibet membri stringit, maxime in feminis. Cynthinus suspensus collo, vel digito portatus, augmentat in somno terribilia, & timorosa, & tristia, & inter homines contentiosa. In pueris suspensus saliuam oris augmentat. Gal. stercora luporum ossa comedentium, in ventra Iliaca dolentium, vel in collo patientium suspens, statim dolorem mitigant.

Aliquando etiam in coxis suspenduntur, & cum filo Laneo ligantur, unius scilicet Onis, quæ à Lupis commesta fuerit; quod filum, si non inueniatur, cum corrigia ceruina ligetur. Item Gal. in Vase argenteo posuit, cuius quantitas, sicut faba fuit; & in Coxis suspendit, multumque profuit. Hoc autem dicit in lib. de simplici Medicina.

In lib. verò, qui dicitur Medicorum medicina, quòd si serpentem Tyriæ suffocati collo cum filo lineo suspenderis, absoluitur à suffocatione sui, & multum valet in apostematibus faucium.

Dioscorides, semen cucumeris agrestis, ad scorpionis morsum valet, in manu tentum, aut collo suspensum. Idem etiam hircus agit ante dictum. Radices Asparagi super dentes ligata, trahunt sine dolore. Item pedes Leporis dextri ano ligati, canes non permittunt latrare. Similiter facit iecur Canis nisi canis gerens sit, cuius iecur fuerit.

Quidam Medici dicunt, pedem Testudinis dextrum, in pede Podagræ dextro suspensum, iuuare, sinistro, sinistrum. Idem in manibus, Item radix pæ-

onia in collo, pueris valet epilepticis. Similiter pyrethrum idem facit. Pullus ex toto niger: idem Canis. Nos autem in hac ex libris Antiquorum conscripsimus. Dioscorides ait: dentes Canini in cane rabido, cum hominem momorderit, in frustis eorum ligati, & armo suspensi, defendunt suspendentem à morsibus canis rabidi. Idem, pullis hyrundinis paruis in augmento Luna acceptis: & primogenitis, si fuerint ventre fissi, duos lapides inuenies, unum vnius coloris, & alterum diuersi, & compositi, quos si ligaueris in corio vituli, antequam Terram tetigerit, & collo, siue armo suspenderis, epilepticus valet, & aliquando sanat. Idem: species est tela araneæ spissè texta, & candida, quam si armo suspenderis, defendit à quartanis.

Quidam Medici suspendunt collo radices herbae Acetosæ, & valent. Alij suspendunt radices Arnoglossæ, propter scrophulas, & dissoluntur.

Auricularis digitus abortiuus, si mulieris collo suspendatur, non concipit, dum in collo habuerit. Insquamum cum lacte caballino temperatum, & corio ceruino inpositum, suspensum collo mulieris, concipere non permittit, dum in collo habuerit. Quidam dicunt, mulierem ranam accipientem, & ex eius aperientem, terque ibi expuentem, non concipere in illo anno. Alij oculum Hircocerui, id est, serabut radicem sansuci ligant in horto, & rigant cum Urina tauri ruffi, vespere autem extracta radix, ligatur cum eodem oculo, armo, & libidinem augmentat.

Galenus: lapis Corallus multum valet ad passionem stomachi, si super stomachum suspensus fuerit, vel patiens in collo tenuerit. Nos autem hac ex
lib.

DE PHYSICIS LIGATVRIS 57

lib. antiquor. conscripsimus, et mens tua incantationi, adiurationi, in collo suspensioni non refragetur. Amplius hoc tamen non tentavi: sed nec etiam neganda sunt mihi: Quia si non videremus Magnetem attrahentem, & ex parte repellentem ferrum, non certificauimus neque credimus. Similiter plumbum rumpit Adamantem, quod ferrum faceret nequit. Lapis qui vocatur stella, aliàs, stola Arabicè, Nitrum verò Latine, foco non incenditur. Piscis autem quidam marinus se capientis sensum aufert: quæ omnia, si à nobis videantur, non creduntur: sed ietata certificat. Et forsitan itidem se habent dicta ab antiquis: quorum enim actio ex proprietate est, non rationibus: unde sic comprehendi potest: rationibus autem tantum comprehenduntur, quæ sensibus subministrantur. Aliquando ergo quadam substantiæ habent rationem incomprehensibilem, propter sui subtilitatem & sub sensibus non subministratam, propter magnam sui altitudinem. Explicit liber COSTABEN Luca, de Physicis Ligaturis, translatus per magistrum Arnaldum de Villanova de Græco in Latinum.

F I N I S.

Quicquid sanè ago, eò fine ago, vt alijs ad maiora viam pleniorẽ faciam, eoque animo ab omnibus, qui ista legent, acceptum iri confido. Ne quis existimet, me contradicendi studio, vel ambitiosa cupiditate, ad hæc impulsus, venisse; DEVM immortalem testor, nihil mihi tale in mentem incidisse, nihilque verius, magisque ex animi sententia scriptum; quia ea, quæ de manifestis rerum naturalium causis, deque morborum quorundam, scientifica

curatione, & causarum investigatione. Multa de industria prætermisi, ne nimis longus, & tædiosus lectoribus viderer Tu verò Lector amice hisce fruiere, & vale.

BERN. PENOTVS A PORTV

Beneuolo Lectori.

S. P.

Non video rationem, qua vniuersalis Medicina decem tantum medicaminibus contineari possit. Quanquam Raymundus Lullius, sua magna Medicina, trecentas ægrotudines posse sanari, affirmat. At numerus ægrotudinum longè superat trecentas ægrotudines. Idcirco unicuique morbo suum singulare specificum medicamen exhibendum est; aliter à Deo frustra essent creata tot varia rerum simplicia. Ideò in solo Denario Medico hæere nolo. Quamobrem ipse pietate motus, addam specificas receptas, ad quosdam morbos específicos; præsertim Balsamum, quo veteres, in senio subleuando, vsi sunt, descriptione Petri Aponensis Conciliatoris dicti: Tu, humane Lector, nostris lucubrationibus vttere, & Vale.

FORMVLA Balsamum præparandi, conficiendique.

R Mirrhæ, Aloës hepat. Spicæ nard. Sanguis drac. Thuris, Mummiæ Opopanac. Bdellij, Carpobal; Ammoniæ, Sarcocollæ, Croci, Mastice, Gummi arabic. Styracis liquidæ, ana ʒ ij. Lambd. electi, Succu Castorei ana ʒ ij. *β. Musci*

ſci 3.β, Therebinthinæ ad pondus omnium: puluerizanda puluerizentur, & cum terebinthi. probè miſceantur: pone totum in Alembicum, & ingenioſè diſtilla, liquorem diſtillatum accipe, & in vas vitreum reconde. Et, ſi ex eo *Balfami* mortuorum corpora inungantur, putrefactio- *Vires, &* nem non patiuntur in eis: & cum volueris tem- *proprie-* perare extenuata corpora, aqua roſarum tem- *sates,* perabis, vngendo à Nuca ad Renes vſque. Si ex eo, ante horam paroxiſmorum, modicum tep- *Quarta-* eſfacto, vngatur Spina Doſſi, relinquendo ſu- *nis, ſynco-* pra linteum, rigores erraticarum febrium, & *pi, Loqua-* quarumlibet ſimplicium, tollit. Etiam quarta- *la perdi-* nis erraticis ſubuenit. In Syncope quaſi vltima *ta.* peruncta ſpina: ad Loquelam perditam, ſub lingua infirmj, ex eo parum impoſito. Et ex eo dare poteris in neceſſitate, puta, in Matricis ſuffocatione, Morbo caduco, & plurimis paſ- *Caduco* ſionibus, pondere trium guttarum cum vino *auxilia-* odorifero. Eſt res confortans animum: ſubue- *unt.* nit ad omnia quæ oportet, Melancholicis, & *Melan-* iis, qui triftantur in anima, & quorum ſunt lan- *cholicis.* guidæ vires, & membra heceticorum. Tempera, cum oleo roſato, vnge item membra & ſpinam apud balneum, & ſine balneo. Alias inſignes habet vires. Etenim vnctio ſpinæ doſſi, ad hoc eſt medicamen ſingulare, per quod, excelfus DEVS confortat virtutem regitiuam totius proprietatis: & eſt cauſa vitæ longitudinis. Vnctio talis eſt, de elegantioribus iuuamentis, præſeruans vitæ ſubiectum. Quandoquidem Nuca eſt prin- *Nuca* cipium neruorum, & oſſium, & generatur à *principiū* Cerebro. Cōfortabis ſubſtantiam ſpiritualem, *et notum*

Paralysi neruos, & omnia vniuersa, paralisi, saltui cordis, & tremori, & laxitudini subuenit: & est omnium medicamentorum in celeri cordis confortatione. Finis formulæ Balsami.

BERNARDI A PORTV AQVITANI
Specificarum Receptarum

TRACTATUS:

Primo ad Phrenitum, & Delirium.

℞ Moschi gr. xij. Camphor. gr. xx. Aquæ rosar. rubr. cum tinctura Sandal. rub. impregnata ꝑ xv, misce. Capite deraso, madefiant lintea duplicata in hoc liquore, & tepida per omnes capitis futuras applicentur. Vbi resiccata fuerit, iterum imbibe, & per 24 horas applicationem continua, & somno conciliato, cerebroque confirmato, ægrum mirificè conualescentem perspicias; nisi ipsamet cerebri substantia fuerit corrupta. Præstat idem in Mania, sed sæpius & calidius applicatum. Cordi item applicatum, palpitationi valde sanum.

Ad Stultitiam.

Supra ex-
perimen-
ta Para-
lysi. ℞ Laudani, nostræ descriptionis, gr. iij. vel vj. olei nucis muscata, gutt. iij. cum turunda lintea, alteri narium indito, & mirificè inducet somnum; vbi ægrum altum dormire videris, exiune turundam.

Ad Conuulsionem.

℞ Olei succini ꝑß, mucilaginis Bryoniæ. q. s. ad consistentiā linimenti; olei Caryophyllorū gutt. vj. inunge locum affectum, cum radice sua
nerui

BERN. A PORTV TRACTATVS 61

nerui, & illico dissoluetur. Si prima vnctione non cedat, iterum repete, & statim membrum affectum pelle veruecina recens detracta, inuolue. Atque non est, quod de curatione hæsites. &c.

Ad Cynicum Spasmodum.

℞ Olei stillat. camomillæ ʒj. therebin. succini ana ʒ. ʒ. inunge radices nervorum contrarij lateris bis, vel ter in die, & cadet affectus.

Ad faciei tubercula, nec non pruritus, maculas, & rugas, præstantissimum.

℞ Aquæ fontis, vel pluuiæ purissimæ lb. v. seminis papaueris albi recentis contusi lb. ʒ. fiat emulsio in ollam vitreatam. Tum in vitro magno albumen oui vnius, bene conquassati, pone mercurij sublimati, sæpius loti, ʒj. simul agitata, validis lacertis per horam, tunc adde emulsionis papaueratæ coclear vnum, agita per horam, tum duo coclearia, & agita per duas horas, deinceps tria, vel 4. vel 5. & agita, per tres vel 4. horas, sic sensim plus adde, & agita, donec aciculam albam non omnino tingat, per diem atque noctem intus dependentem. Tunc adde Zacchari candidi albissimi, & Borracis albissimi subtilissimi puluerati ana ʒj. agita per duas horas. Niueum faciei candorem, atque optimam temperiem affert, frequenti illitu, vsque quotidiano, nihil damni producit, vt solent aquæ cæteræ mercuriales: vlcera item feruida caecoëta Hispanica blandè purgat, exsiccât, sanat, non temerè reuelandum secretum,

62 SPECIFICARVM RECEPTARVM

Collyrium probatissimum ad oculorum inflammationes, tam materiales, quàm siccas, nec non sugillationes & palpebrarum pruritus, & lachrymas, singulare remedium.

℞ Tutia præp. ℥j.β. Camphor. ʒj. Aquæ rosarum rub. tantundem, virid. æris, gr. xij. Tritum cum camphora simul contere in mortario, æs seorsim, omnia verò ad pulueris impalpabilis substantiam. Tum ℞ buthyri majalis ʒj. quod leuiter bulliat in aqua rosarum: Ab igne remotis, primum tutiam cum camphora, deinde æs viride sensim immisce, agitato optimè, & in vase vitreo reconde, fiat vnguentum, & per fericum transcolatum, inunge interiores palpebras, præsertim circa angulos, & breuissimè sanabitur, & lætaberis.

Aliud nobilissimum Collyrium.

℞ Aquæ stillatitiæ albuminum ouorum, coctione induratorum, ℔b. ij. Aquæ Feniculi, Eufrasia, Chelidonia, Valerian. ana ʒij. Rosar. rubr. ʒiij. aquæ sanguin. humani ʒj. Tutia præparata benè trita, Camphoræ, Aluminis rochæ ana ʒβ. Coralli rub. Margaritarum ana ʒj. misce, circula per mensem, sæpe agitando, & tum instilla de eo oculis hebetibus, inflammatis, suffusis, turbatis, cuticula obductis, ordeolo infectis, & certò continuatum curabit eos.

Ad Surditatem.

Nihil æque conducere, etiam post centum remediorum usum, quàm vt patiens, optimè prius

BERN. A PORTV TRACTATVS 63

prius corpore mundato, & deinde capite purgato, sulphureis balneis caput madefaciat, hoc modo. Ex spongiis magnis confutis, veluti cucupham, ferat in capite, ad supercilia, & infra aures descendentem. Sedeat sub canali balnearum & verso epistomio, aquam accipiat, quæ absorpta a spongiis, caput continuo calore suo fouebit. Atque omnes capitis suturas, auriumque commissuras deducens, atque aperiens, vapores tollet, vel materiam in pactam nervis, visque auditoriis, resolvet per halitum, aut adeo maturabit, ut breui sit abitura. Bis in die ita sedere eum conuenit, ad horas duas, ac deinceps. statim sudare in lecto, dietamque adhibere tenuem, ex succis, & jure carniuum, vinoque, nisi oligophoro, planè abstinendum est.

Ad Apostema pleureticum, vel quodcunque aliud ciò rumpendum, singulare.

℞ Acetosæ, sub cineribus coctæ M. ij. Farinæ fabarum ℥ij. Ficuum pinguium n. iiij. folior. rutæ ℥ij. præcipitati dulcificati per ablutiones ℥ij. fiat emplastrum.

Ad Herpetes & Formicas, probatissimum.

℞ Aluminis rupei, sulphuris, Boli armeni subtilissimè triti ana ℥ij. Salis communis p. j. Chelidonix integræ minutim incisæ M. iij. vini albi potentis, ut super emineat, ad digitos 4. vel. 5. ponatur in ollam angusti oris, & ubi efferbuerit in aqua calida, cum vapore ascendente, locum affectum irrorat, ad duas horas, bis in die, & resecato vapore, inunge oleo ouorum benè, ubi cutis emollita est, curatur herpes.

E j

64 SPECIFICARVM RECEPTARVM

Ad sistendam Lienteriam, Dysenteriam, vel Diarrhæam.

Fiat panis, cum subtilissima, & purissima hordei farina, cum vitellis ouorum mixta, coquatur in aqua, ut mulieres parare solent; cum panem serua ad Autumnum, vel annum sequentem, & ubi fluxum sistere volueris, micas eius lacti saccharato immisce, ad pulticulæ consistentiam, de quo æger ieiunus capiat coclearia 4.5. vel 6. mirificè conducit & nutrit. Laudanum nostrum, intestinorum cruciatus omnes compescit, ut nuper experti sumus. Sulphur Auri, vel eius tinctura, cum syrupo Cydoniorum, præcedente purgatione, cæteris remediis præstare, compertum habemus.

Ad Aniprocidentiam & Tenesmum.

℞ Florum Camomillæ. M. j. vini maluatici ℥ j. β. macerentur per horam vnā, & alteram, super carbones, lento igne, foueatur anus lintheis in ea madefactis, tam calidè ut ferre poterit, & reponatur postea cum digito in locum suum: tum spongiam madefacito in eodem vino calefacto, & expresso liquore, super spongiam calidam sedeat æger, atque ipsam sedendo comprimat. Hoc modo etiam Tenesmus curatur.

Ad dolorem Ischiaticum.

Infinita contra hunc dolorem olea, emplastra atque vnguenta proponuntur à Medicis, labore longè maiore, atque tædio, quàm successu bono.

His

BERN. A PORTV TRACTATVS 63

His omnibus præstat medulla equina, ex equo non natura, nec tadio, vel tabido morbo, sed ex vulnere recenti mortuo. Nam si locus affectus, illinatur ea, tam diu ut eò penetrare possit, (quod fit longa ad ignem, vel solem inunctione) paucis admodum diebus discedet, atque horis lenietur dolor. Quinetiam ad nodos, atque dolores perioſtij, in Lue Venerea infectis, mirè confert. quò purior accipitur medulla, eò melior. Præstantius habemus remedium mediante oleo Arsenici.

Ad Podagram.

In manicam Hippocrateam conijce limacum integrarum M. j. tum super has inijce salis communis Mj. & super salem, seminis ebuli subtilis. triti Mj. & sic vicissim limaces, salem, semen, donec omnium sigillatim 4. vel 5. strata confecisti: Manica dependeat in cella vinaria humida, & post paucos dies distillabit ex ea liquor lubricus, & pinguis, quem serua in vase plumbeo, & probè clauso, soli exponito, per quatrimum, locum affectum eò illine, & nihil præclarius hætenus repertum dixeris.

Non celabo aquam nostram contra podagricorum miseros cruciatus: Et in nostro Antidotario chemico aliam longè præstantiorem.

℞ Vitrioli Rom. in furno exsiccati. q. v. conterere, & cū aqua maris, vel salsa, pone ad putrefaciendū in fimo equino, quò diutius, eò melius. Filtra, & custodi. Iste liquor applicatus cū linteis co madefactis, cōpescit dolores. Si distillaueris

E ij

66 SPECIFICARVM RECEPTARVM

per alembicum insipida egreditur. At varios vsus habet, quos recensere longum foret. Alij solunt salem vrina puerorum. De his alibi.

AQUA MIRABILIS, AD LAPIDEM RENUM, & Calculum expellendum.

R RADICVM Bismalux in vino albo mundatarum ℥vj. Radicum Bardanæ & graminis, ana ℥iiij. radicum asari, petroselini, valerianæ, fœniculi cōtusorū, ana ℥ij. Herbarum capilli veneris, Saxifragiæ, pimpin. virgæ aureæ, Bethonicæ ana M. iiij. Seminum Basilici, bardanæ, cardui bened. Sileris mont. nucleor. mespill. & persicorum ana ℥j. milij solis ℥ij. lapidis lincij, Iudaici ana ℥j. sanguinis hirci præparati. ℥ij. β. croci ℥ij. Therebithinæ venetæ, & contundantur, misceantur cum therebintina in vini albi ℥b iiij. diluta omnia, & simul mixta, maneant 24. horas: distillantur in B. M. Huius aquæ bibat laborans ℥ij. tribus horis ante cibum, cui superbibat vini albi ℥iiij. liberabitur.

SANGVINIS CVNICVLI MARINI præparatio.

R Sanguinis hirci marini masculi. ℥ij. pulu. florum virgæ aureæ ℥j. ireos ℥β. Bethonicæ, storacis calamitæ, ana ℥ij. musci gr. xij. gūmi draganti in aqua rosarum dissoluti, pulueris Bethonicæ, cardui bened. virgæ aureæ, Zacchari pulu.

BERN. A PORTV TRACTATVS 76

pulu. q. 5. formentur trochisci; dissolue cum supra dicta aqua 3ß. superbibat, & lauda DE VM.

Ad Hemicraneam inueteratam.

R Balsami Aloëtici 3. iij. magisterij perlarum gr. xij. Salis Absynthij 3j. cum syrupo de Bethonica q. 5. fiat massa in vitro accuratè clauso, unica pilula, alternis auroris, per mensem, deuorata; ventriculum, & præcordia optimè imprimis purgat, & impactissimam materiam ex cerebro extrahit.

Ad Pulmonum ulcera.

R Florum sulphuris, ad albedinem sublimatorum. q. v. cum oleo Zacchari (paucis cognito) misceatur oleum Zacchari cum aquis pectoralibus optimè distillatis mixtim. Mirificas obtinet virtutes; causas Tussis per sanat.

Ad Uteri suffocationem.

R Extracti croci 3j. castorei 3ij. olei Angelicæ guttas vj. misce, dosis 3j. aut ij. Ingruente paroxismo, illico per sanat. Quòd si singulis mensibus, appetentibus menstruis, pari mensura vtantur, non reuertetur morbus.

Ad partum facilem reddendum.

Ægra Borracis 3j. cum vino maluatico calido, cui addatur olei sauinæ 3ß. bibat, & dolore appropinquante, cœpam crudam fortiter mordeat.

Ad desperatissimas Partium conuulsiones.

R Hioseyami herbæ, in pultem suaptè natu-

E iij

68 SPECIFIC. RECEPTAR.

ra, resolutæ ꝑ̄ iiij. Olei Camomillæ stillatitij ꝑ̄ iij. Olei therebintinæ ꝑ̄ j. β. misce, fiat linimentum, quo partes affectæ, & nervorum, eò decurrentium origines illinendæ sunt, mane & vespere, linteaque eo imbuta, continuo in locis affectis relinquenda.

Ad Vultus breui spatio sanandum.

℞ Mellis despumatj & bene purificatj ℥.j. succi parietariæ. q. s. incorpora, & fac vnguentum, quo inunge, & statim liga, breui sanabitur.

Secretum ad Hydropem.

Distilla oleum salis, per retortam, vti scis; hoc oleo impasta flores sulphuris, vt fiat instar pultis; hoc distilla per retortā, & egreditur instar lactis, hoc est summum secretum in hydropem. Præstat etiam contra venena, & pulmonum vlcera, virgæ quoque, & omnes cutis impuritates remouet.

Preparatio salis Petræ, in Pleurisi.

℞ Salis petræ ℥. β. Tartari crudi ℥. j. distilla septies per alābicū. dosis ʒ. β. vsq; ad ʒ. j. in aqua fontis, mane, meridie, & vespere, ac media nocte. Agit per vrinam, & non per sedes: quia Apostemata non egent per sedes, sed per vrinam expelli.

Aqua mercurialis, medicinæ inseruiens, magnarum virium, in vetustissimo cōdice reperta; ne pereat post obitum nostrum, hic depingere volui.

Mer-

BERN. A PORT. TRACTATVS 69

R Mercurij purificati ꝯ iiij. Lapidis arenosi, ꝯ ii. Primò fundatur Iupiter; ipso fuso, proijciatur in Mercurium mundatum: fiat Amalgama, bene commiscendo; postea diligenter, accito distillato cum aqua feruente, laua, exsicca. Deinde colloca hoc Amalgama in retortam, intra cineres, in farnello, in quo possis ignem administrare, & sit vas benè lutatum luto sapientiae, & cum videris liquorem distillare in forma aquæ, ignem indefinenter continua, donec tota aqua distillauerit, & citò cum ex illa massa habueris ꝯ iiij. diligenter custodi. Et dicitur Aqua Alkali secreta. Virtutes istius aquæ sunt, quæ sequuntur.

Hæc aqua eradicat quascunque febres, si gutta vna tantum sumatur cum aqua Buglossæ, vel alterius huiusmodi. Nam si misceantur, in uicem capiendo, vnâ guttam, & Cyatum vnum aquæ buglossæ, vel alterius, statim facit descendere omnem terrestreitatem, in fundum vasis, quam caute separa, per inclinationem. Hanc aquam tribus hōris exhibe ante pastum, ægroto; & ne dubites; liberabitur, & optimè cum syrupo conueniet Anhelosis; summopere prodest impeditis lingua, qui loqui nequeunt, & omnino, propter aliquam infirmitatē, loquelam perdidērunt. Item si mulier habuerit fœtum mortuum, gutta sumatur; illicò ciēt fœtū. Item si vis scire ægritudinem alicuius morbi, proijce tantum vnâ guttam huius aquæ, in vrinā illius, qui ægrotat; statim fiet Elementorū separatio, & sic cognosces Elementum prædominās, in quo est corruptio, sicque ægritudinis causam agnosces,

E iiij

70 SPECIFIC. RECEPTAR.

& adhibe remedium. Item si projeceris guttam vnā in mensuram vini, efficietur acetum acerrimum, in vno die. Item supra corpora mineralia, quæ omnino occulta sunt, manifestat. Item si vis scire, vtrum si aliqua aqua transit per mineras, & de prædicta aqua, cuius virtutem cognoscere cupis; & guttam nostræ aquæ projice, fiet separatio, & pars mineralis decidet in fundum, quam exsicca; funde cum borrace; agnosces cuius sit mineræ. Aquam illam noli projicere, valet ad varias hominum ægritudines. Benedictus Deus, de quotidie, in æuum: Amen.

Alia aqua Vlcera Tibiarum, Lupum, Cancrum, aliaque vitia sanans.

R. Aluminis rochæ, Gallarum non perforatarum, æquales partes; puluerentur, & misceantur. Hos pulueres pone in vas factile aqua plenum, & cooperi, ne quid respiret, & sic relinque supra cineres calidos, prope ignem, horis 24. vel donec decreascit ad medias, sine ebullitione. Ista aqua laua vlcera, maligna etiam vulnera, & hoc ter, vel quater in die, apponendo lintea quadruplicata, in prædicta aqua madefacta: videbis effectum.

Aqua altera magnarum virium.

R. Vitrioli albi ℥. β. Boli armeni ℥. v. Camphoræ ℥. j. β. fiat pulvis, de quo accipe ℥. j. β. quem projice in aquam ferè bullientem, & relinque parum feruescere, & amoue ab igne; subsident sæces. Ista aqua tepida fove quævis vlcera, sine alio additamento: fluxiones omnes tollit, mundificat, confortat partem affectam, desiccatur.

siccat tam vlcera vetera quàm vulnera. Dentes pariter confirmat, & gingiuas à putredine præseruat: & oculorum lachrymas restringit. Proprium eius est ignem sacrum tollere, & ad scabiosas manus, & serpiginis opitulatur.

Alia Aqua mirabilis ad morbos Hepatis, Lienis, Renum, omniumque obstructionum.

℞ Vitrioli Hungarici ad rubedinem calcinati. ℥. ij. Silicum fluuiatum optimè calcinatorum ℥. iij. Tartari ad albedinem calcinati ℥. β. in tenuissimum puluerem omnia contusa, marmoreique inspersa collocetur in cellario humido, per dies 14. vel plures; resoluta per alembicum distilla ter, singulis vicibus repuluerisatæ materiæ, affuso humore, ad extracti modum; postea retortæ impone cum suo phlegmate, & lento igni distilla: phlegma primum dulce, postea acetosum spiritum, aucto gradatim igne, per horas 12. collige; ex capite mortuo calcinato, salem extrahe, & cum eo spiritum acetosum circula, maioris efficacix causa. Dosis coclear vnum, alternis auroris. Tam breui curat hydropicos, menses suppressos, omniumque viscerum obstructiones, vt meritò inter arcana non vltimum locum mereatur.

Ad podagra dolores intensissimos citò tollendos.

℞ Olei ex seminibus ebuli, per expressionem facti 3. iij. Mumix 3ij. camphoræ 3j. in marmore subacta, in linimenti consistentiam, quo pars affecta si illita fuerit, confestim dolore liberabitur, atque somnum agro obrepet.

Ad Renum obstructiones, & calculi tum Renum, tum Vesicæ expulsionem.

4 R. Olei Vitriolij 3 ij. olei Tartarj 3 β. misce; fiet materia lactea; postea in salem concresecet. Huius Salis R. 3 β. Iulapij rosacej 3 ij. Aquæ Cinnamonj 3 β. misce. Efficacissimum inuenies detergium ad renes expurgandos per commodum. Dedi Brunæ in Moravia cuidam capitaneo patienti Lapidem; & intra horam eiecit magnitudinæ fabæ:

*AD NODOS, ATQVE TOPHOS,
& scrophulas, singulare remedium.*

R. Brioniæ nigræ radicem; excavatam cum mercurio sublimato imple, & colloca in humido cellario, ad dies 10. Tūc mercurium resolutum exime, & radicem in partes diuide: his fortiter expressis, succum collige, quo Nodus, & tumor inugantur tepidè: deinde succo exarescente, locum affectum illine oleis sequentibus.

R. Olei camomillæ stillatitij 3 ij. Cera 3 β. Adipis Struthiocameli 3 ij. misce, liquefactis Tophi, Chærades, Strumæque illinātur; & sine dubio (nisi prius computruerit materia) dissoluentur.

*CATHOLICVM CATHARTICVM
Minerale.*

Minerale stibium tenuissimè pulueriza, tum supra marmor permisceto oximelite simplicij, vt omnino amittat formam metallicā: quo peracto, superfundatur acetum, maneat vas in loco calido, per mensem: deinde leui calore, distilla acetum, & remanebit in fundo materia instar pultis, quod, valido ignij, distillandum est; & ascendet oleum rubrū, zaccharo dulcius, quo vtere in purgandis corporibus. Dosis secundum

BERN. A PORT. TRACTATVS 73

vires. Nam corpora non sunt æqualia, ideò dos-
sis certa dari non potest. Attamen dedi à 3 β. ad
3j. cum syrupo aliquo. Euacuat, & attrahit à re-
motis partibus, citra noxam.

Ad Epilepsiam.

℞ Vitrioli exsiccati ℥ j. Itibij ℥ β. pulueretur
subtilissimè, fiat oleū, instar olei vitrioli, & hoc
à sole sæpius distilla. Rectificatur etiam supra
caluariam contusam alicuius suspensi, aliquo-
ties: Dosis a 3 β. ad 3j. cum syrupo aliquo, vt
Conserua Anthos, Pæoniæ, Maioranæ, Betho-
nicæ. Ne flocci facias.

*Emplastrum multis experimentis clarum, & fœdis
ac diuturnis ulceribus, fistulis, segregans
corruptum ab incorrupto.*

℞ Picis liquidæ vulgaris ℥ ij. butyri non sa-
liti ℥ j. Mellis optimi 3 vj. Therebinthinæ
3 iij. Axungia ouiljs 3 iij. Resinæ 3 ij β. omnia
lento igni liquecant, & paulatim inspergantur
sequentes pulueres. ℞ Aloës 3 iij Sulphuris 3 ij β.
Thuris 3 ij. Masticis 3 j. β. & cum omnia fue-
rint colliquata, & cum prioribus fusa, adde sa-
lis triti communis. M. j. Aluminis 3 ij β. Vitrioli
albi 3 ij. Calcis viuæ 3 j. β. Hæc puluerisata mi-
sceantur quàm optimè, & cum prioribus pulue-
ribus redigantur in formam emplastri. Quod si
siccius euadit, addita pice liquida, fiat liquidius,
de quo fiat sparadrapus, & supra vlcera, qualia
fuerint, applicetur, & immoretur 24. horas, &
detergatur, & ex alia parte super imponatur.
Expertum sæpius.

74 SPECIFIC. RECEPTAR.

*Aliud Emplastrum dolores acerbissimos sedans,
& Tumores discutiens.*

R Picis nigræ, Calophoniæ, Resinæ pini, ceræ ana ℥iij. Bdellij, Opopanacis, ana ℥ij. opij ℥ij. Croci ℥ij. Stiracis calamitæ, camphoræ ana ℥ij. spermatis ceti ℥vj. sanguinis Draconis, Mercurij præcipi. ana ℥j. β; Croci martis ℥β. Gūmi Elemi, & Iusquiami ana ℥j. β. dissoluantur gummata in aceto, postea adde picis calophon. resinæ therebinti, liquentur; deinde adde masticis, Mirrhæ, fiat Emplastrum, & in omnibus doloribus & tumoribus vtere, Varia alia Emplastra penes me sunt. At ista duo præstantiora sunt.

*Balsamus artificialis ad omnes Tumores & Vuln-
ra quævis, & etiam Bombardarum ictus.*

R Olei olivarum, lini ana ℥iiij. viridis æris ℥j. vitrioli Rom. ℥β. Pulveres ponantur in Oleum, supra cineres calidos, & cum soluti fuerint, exime ab igne, cui adde ℥bj. therebintinæ claræ, & optimè permitte fermentari, in loco calido, 8. dies: Et, cum eo vti volueris, calidè impone, & vulnus liga. Item ad Bombardarum vsum, inunge turundam, & eo vulnus imple, & liga. Effectum animaduertes.

*Camphoræ mirabilis preparatio ad Cancrum ulce-
ratum, ulceraque corrosiva, & ad An-
tracem, multas alias insignes vir-
tutes habens.*

Preparatio Camphoræ.

R Camphoræ, ceræ albæ, cerusæ, olei lilior.
ana:

BERN. A PORTV TRACTATVS 75

ana: terenda terantur, & pone oleum in cacabum, & cum efferbuerit, pone Ceram albam, qua liquata, pone Camphoram tritam, paulatim mouendo, deinde cerusam, parum & parum iniiciendo, incorporando, mouendo vno circuitu omnia simul: & cum refrixerit, pone supra materiam, aquæ vitæ ter rectificatæ ℥j. misce inseparabiliter in cucurbita vitrea, donec acquirat summam albedinem, absque igne. Tunc hoc vnguentum, pone in Alembicum vitreum, & luta optime, & sepeli in sinum equinum, per 8. dies, distilla per cineres, lento igne, & aquam iterum reaffunde supra scæces: hancque operationem repetè sæpius ad minus septies. Nota, quod camphora sublimabitur, sed penna deprimere oportet, & cum cæteris miscere. Frange Cucurbitam, & materiam accipe, quam in fundo reperies; in formam metallicam: tere, & incorpora, & ad vsum reserua, in pixide obturata. Hæ sunt eius vires pro Cancro.

AD CANCRVM.

℞ Plantaginis vtriusque Mj. fac decoctum, quo laua Vulnus, siue Cancrum; deinde exsicca linteo mundo, postea ℞ prædictum vnguentum, & extende supra pannum, & applica supra vulnus, vel cancrum, vt vnguentum contingat vniuersum cancrum:

Ad Dysenteriam, & diarrhæam desperatam, singularere medium:

℞ Corticis Guaiaci contriti ℥ij. bulliant in sufficienti. q. aquæ, ad medias: cui impone Rosæ

76 SPECIFIC. RECEPTAR.

rum rubr. Balauſtor. Plantaginis ana ʒ ij. bulliant per horam, & ab igne extrahe, & per linteum cola, cui adde Rheubarbari puluerati ʒij. catholici ʒiij: fiat hauſtus.

Ad ſum Febricitantium.

℞ Salis petræ præp. cum ſulphore à ʒß. ad ʒj. ſolue in ptifana, ſorbeat æger hauſtum optimum, ſudores prouocabit, & liberabitur tam a ſiti, quàm a febre.

ADVERSVS MORBVM HISPANICVM.

Facto præcipitato, more communi, accipiat, & bulliat in aqua roſarum, deinde inter duas teſtas calcinetur, & paratū erit. Huius præcipitati accipe gr. xij. & pomo cocto excipiat, pillulæque formentur, & accipiat æger, & ſtatim eos abluat cum aceto, & aqua roſarum, tepidè. Non enim pillula accipiendæ eſt die, poſt diem, at de quinto, in quintum diem. Propterea ne deſiſtat ſudare, accipiat Theriacam illis diebus, quib. non accipit pillulas, & caueat æger ab aère, & vento frigido, aliter eſſet in periculo: & omnia quæ bibit, & comedit, ſint tepida.

De Peſte, vnicum remedium, non ſpernendum.

℞ Aquæ vitæ ter rectificatæ, menſuram vnā, Theriacæ optimæ ʒvj. Myrrhæ electæ ʒij. Radic. Petasites ʒiij. ſpermatis Cæti, Terræ ſigillatæ ana ʒj. Hyrundinariæ ʒj. dictamn. albi, Pimpin. Valerianæ horteniſis, ana ʒij. Camphoræ ʒj. omnia hæc incifa, & contuſa miſceantur. Poſtea abluatur Tartarum vini albi; optimè exſiccet, & teratur, retortæque vitreæ lutatæ imponatur, cum magno recipiente; prouocetur diſtillatio
igne

BERN. A PORTV TRACTATVS 77

igne aperto, sed principio gradatim. Nam maximo impetu fumi albi in recipientem veniunt: ideo a fractura cauendum est. Facta distillatione, reperiēs aquam & oleum nigrum, quod ab aqua separandum est. Aquam impone cucurbitæ, & distilla in cineribus bis vel ter. Huius sume partem vnam, & compositionis superius reſeruatae partes duas. Si prædictæ compositionis habes ℥iij. aquæ Tartaræ ℥ij. miſce, & relinquatur liquor ſupra ſæces.

Vſus eius eſt, vt ſingulis 14. diebus ſemel ſumpſerit ʒj. in vino odorifero, & per duas horas ſudet, & a cibo & potu abſtineat aliquot horas. Præſeruat optimè. Quod ſi quis infectus eſt, illico intra 12. horas ſumat huius aquæ co-
clear vnum, in tribus coclearib. vini, ſudet horis tribus, & horis ſex abſtineat à cibo & potu. Si opus eſt, iteretur. Quòd ſi, nimio calore Hepatis, prunella gigneretur; tum,

℞ Cancror. fluuiialium viuorum, Sedi maioris. i. Barbæ Iouis Mj. Simul tuſis & mixtis, cum aliquot coclearibus aceti roſati, per linteum exprimuntur: in die aliquoties coclear exhibe: ab extra fronti & temporibus calidè appone, linteis calefactis. Buboni, ſi adeſt, applica Emplaſtrum factum ex Opopanace mixto cum oleo laterino: hoc citò maturat & venenum extrahit.

Habes propemodum aquam diuinam qua obſtructiones omnes ſoluuntur, & mira, quàm par ſit ſcribere, præſtat. De v madora, & illi ſubditus eſto.

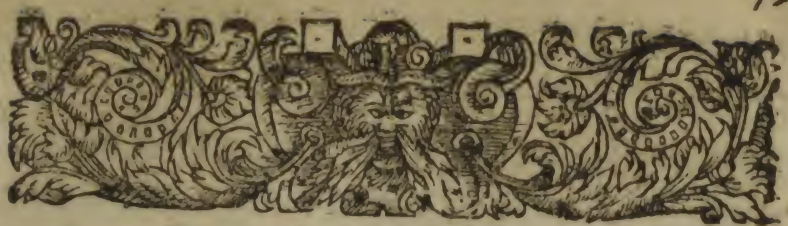
78 SPECIFIC. RECEPTARVM

FINIS Tractatus specificarum Receptarum. De his plura in nostro Antidotario Chemico; si DEVS concesserit longa frui via. Interim his utere, & feliciter Vale.

Tuus à Porta Aquitanus.

Dabo in sequentibus, DEO propitio, Mercurium vitæ nostrum, longè præstantiorem eo, quem Paracelsus in suis Archidoxis descripsit.

DE ALCHI

DE ALCHEMIA
TRACTATUS SECVN-
DVS.

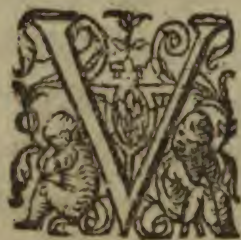
EPISTOLA DEDICATORIA.

D. IOACHIMO TANCHIO

PHILOSOPHIÆ, ET MEDICINÆ
Doctori, ac in Academia Lipsiensi
Professori Clarissimo,

BERNARDVS PENOTVS

A PORTV S. MARIÆ,
AQVITANVS.
S. P. D.

VENERANDA antiquitas
(TANCHI Doctissime) In-
uentores Artium, & Discipli-
narum authores tanti fecit, ut
alios Apotheosi donarit; alijs
statuas, honoris ergo, erexerit. Nec istud pror-
sus absque ratione, & meritò. Quum enim
conditio ea, in qua creatus fuerat Adam,
primus noster parens, ipsius peccato, ex fa-
licissima, miserrima esset reddita: ipsique,
& omnibus eius posteris, ore diuino, esset in-

F j

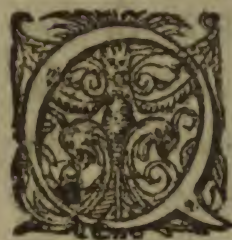
tonatum : In sudore vultus tui panem tuum
 comedes : necessaria fuit artium & disci-
 plinarum inuentio , quibus isti morbo , &
 malo remedium afferretur. Ad quod Pa-
 trum , qui ante Diluuium vixerunt , lon-
 gaeuitas referenda est ; nimirum , ut artes &
 inuenirentur , & discerentur. Verum enim-
 uero , si artium Inuentoribus iure magni sunt
 attributi honores ; eosdem ijs , qui artes &
 disciplinas , veluti ex sepulchris erutas , luci
 restituerunt , ecquis iure denegat ? Magnum
 fuit reperisse ; sepultas postliminio restituisse
 auctiores reddidisse , maximum. De reliquis ,
 taceo ; sit noster hic sermo de Spagyrica. Ante
 haec tempora veluti demortuam latuisse , quis
 nescit Spagyricam artem tam utilem , tam
 diuinam , tam necessariam ? Sed iam pristino
 nitori , etiam cum augmento , restitutam ,
 quis , nisi cecus , non videt ? Per quos ve-
 ro ? Ego (TANCHI Doctissime) si te in-
 ter precipuos nominem , quis ibit inficias ?
 Iure igitur & tibi assurgunt Docti , & ego
 tibi duplici debito sum adstrictus. Primum ob
 hoc ipsum ; deinde , quod meo nomini inscribe-
 re , & dicare dignatus sis librum de Lapide
 Philosophorum. Vnde prorsus ingratus sim ,
 nisi in grati animi signum , aliquam laborum
 meorum partem tibi offeram. Accipe ergo
 ARIS-

ARISLAI vetustissimi Philosophi Dialogum de vera Lapidis materia, eiusque præparatione, longè Auro, & Argento communi præstantiorem. Quandoquidem Philosophorum aurum viuum est, cætera corpora mortua viuificans. Lapidis verò nostri materia unica res est, omnium aquarum fortium vim in se continens; (ut dilucidius in præfatione Apologetica patebit) habens in se ex se, & per se, naturâ quicquid ei est necessarium; ut in Dialogo, & sequentibus videre licebit. Quem Dialogum tibi voueo, dedico, adscribo, ut sit Antidorum illius, quod a te accepi. Si quid maius in meis scrinijs reperissem, obtulissem lubentissime. Hoc tamen tibi non ingratum fore, ut sperem, facit tua humanitas; & ut confidam, iubet, tum tua eruditio, tum operis dignitas. Illius penes te sit iudicium. Et me tui amantem & obseruantissimum, redama. Vale vir Clarissime.

ORNATISSIMO VIRO, D. BERNARDO PENOTO, VTRIVSQUE
MEDICINAE DOCTORI CELEBERRIMO,
summoque Chirurgo, amico singulari;
PETRVS ENOCHVS.

S. P. D.

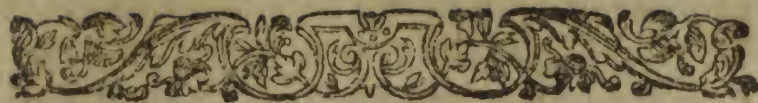

QVOD crebris expostulationibus, PENOTE Doctissime, a te, per literas, petij, id tandem annuisti, nempe huiusce libri tui editionem, cuius *αὐτόγραφον* in eum finem ad me misisti, sicque & animj erga me tuj candorem, & studium, tuamque pietatē eximiam in proximorum tuorum utilitatem testatam fecisti. Eum legi, idque multoties, & eius lectio repetita magis ac magis placuit. Ita vt liberè ausim dicere, totam Philosophantium cohortem D. Guiberto multum debere, qui suo libro

ENOCHI AD PENOTVM 8;
 bro fucato, & lenocinijs verbo-
 rum selectorum referto & ampul-
 lato, hos tuæ Mineruæ fœlices par-
 tus, in Lucem dare te adduxerit.
 Tu fortassis Elias ille Artista, qui in
 extrema huius mundi senectâ,
 hanc Scientiam sacram enucleare,
 & tot ambagibus, figuris, meta-
 phoris, ænigmatibus, verbis ob-
 scuris inuolutam explicare, dete-
 gere; facilem, & apertâ reddere de-
 bes. Faxit DEVS, & vt inuictus ath-
 leta, quo pede cœpisti, perge: Sis-
 que, quæso, φιλοσοφος σὺ; maximè, vt
 tibi tempus, & sanitas non desint,
 in hac tua iam admodum proue-
 cta ætate; sed tamen, DEI benefi-
 cio, satis robusta. Vberiores & de-
 sideratos, quàm vnquam, produ-
 cendi fructus in proborum φιλο-
 χυμῶν, καὶ φιλιᾶτράν commodum, &
 vtilitatem: relaturus tum a DEO
 Opt. Max. mercedem, à te in cœ-

lis expectatam, quàm accepturus
tuarum virtutum, & beneficio-
rum encomia, & gratiarum acti-
ones a pijs, & doctis coœuis tuis,
qui te venerantur, & suspiciunt, &
amant; apud quos etiam memoria
tui, tuorumque laborum, vt & a-
pud posteros pergrata, fœlix, sem-
perque laudanda futura est. Vale,
& me vnicè te amantem, redama;
ac viue, vt ex animo exopto, Ma-
thusalem annos. Ambussone, ka-
lendis Aprilis, anno reparatæ sa-
lutis 1607.

BERNAR-

BERNARDI PENOTI A PORTV

S. MARIAE AQUITANI PRAEFATIO

*Apologetica; in qua D. Nicolai Guiber-
ti Lotharingi error, & falsa opinio, de
Alchemia, tum authoritatibus,
rationibusque, tum exem-
plis euincitur.*

NUsqvam fuit, Ars. siue scientia tam
sacra, quin suos habuerit ocores &
contradicētes hāreticos; inter quas
Chemia non postremum tenet lo-
cum; quæ tamen, post diuinorum Mysteriorum
contemplationem, nulla est dignior. Hæc verè
Philosophandi dux; in qua & rerum secreta ri-
uari licet & arcana faciliè amplecti. Hæc bonis,
hæc sapientib., hæc doctis viris, hæc Principi-
bus, Regibus, & Imperatoribus digna exercita-
tio, & honesta voluptas præ cæteris appetenda.
At licet sit magnus impostorum, & sophista-
rum numerus, hæc nostra ferrea ætate, vix inter
ipso vir bonus dignosci potest. Vnde qui spa-
gyricas artes in lucem reuocare conantur, i-
gnobiles, & obscuri non modò remanent, ve-
rùm etiam experiuntur multorum odia.

Et ars ipsa ab iis, qui ei fauere & eam tueri
deberent dilaceratur; & peius cane & angue o-
dio habetur, vt videre est in libro D. Guiberti
Lotharingi, in quo omni conatu & virib. ninitur

F iij

probare artē Chemiam nullius momenti esse. Negans insuper Thomam Aquinatem, Raymundum, Arnaldum, libros de Lapide Philosophorum, eorum nomini attributos, scripsisse. Sed bene est, quod huiusmodi libri in Bibliothecis, ubi Præsides fuerunt, extant: imò quòd apud me aliquot sunt etiam. Valeat igitur Rhetor Guibertus cum sua loquacitate, quā nihil utilitatis adipiscitur, præter latinitatem, in qua summopere sibi placet. Nam meretriciis illis orationis pigmentis & verborum phaleratorum apparatu, non docere, sed fallere, non pascere animos solidis doctrinæ cibis, sed inanibus titillare verbis euenit: quod certum sequentibus demonstrationibus patebit. Non temerè, Magister Guiberte, rescindendum, quod longa consuetudine, multaque vetustate firmum est. At huic scientiæ quæsitæ, & firma virtute parta gloria est. Non igitur tuis scriptis aut tuorum similibus corruet. Cùm ante Æsculapium, longè ante Hippocratem confirmata & stabilita sit. Temerè igitur facis, quod vetustate multa firmum, id pauca latinitate destruere velis: quod tamen fieri non potest, nec vlla arte, nullis consiliis opprimi. Quique igitur suis studiis frui concedatur. At nostri instituti minimè est, tempus in huiusmodi nugis refellendis terere. Sed breuitatis causa te, D. Guibertum, relego ad præmium a Doctissimo Magistro Theobaldo de Hochelande Mittelburgensi editum, de Alchemiæ difficultatibus. Ibi enim quicquid desideratur & excogitari potest, reperitur, vt nemo amplius addere aliquid possit ad
quæ-

quæstionem soluendam. Dicam igitur cum illo Doctissimo Viro, Doctissimorum & integerri-
 morum virorū scripta, D. Thomæ Aquinatis, Hermetis Trismegisti, Raymūdi Lullij, Marli-
 lij Ficini, Arnaldi Villanouanij (quem Iohannes Andreas Iurisconsultus vocat Theologum, summum Medicum, & Alchemistam (& a-
 liorum, qui omni exceptione sunt maiores, Ar-
 tem verissimam, & naturæ genetricis æmulam. Et cur Viristam præclaris fidem detrahendam
 & sciolis quibusdam potius credendum iudica-
 bimus, qui peruerso Iudicio cauillantur artem
 vanam & adulteram esse? qui que clamitant,
 non alia de causa ænigmaticè & obscurè tradi-
 tam, nisi vt exercerentur otiosorum hominum
 ingenia? Absit vt existimemus antiquos illos
 venerandæ authoritatis philosophos consultò
 aliquid falsitatis memoriæ commēdare voluif-
 se, qui summam operam Veritati inquirendæ
 semper nauarunt, famam que in posteros non
 ex nugis & inanibus, sed arduis & sublimibus,
 veroque ac stabili fundamento nixis quæsi-
 uerunt.

Huc etiam accedit diuersarum gentium
 consensus. Nec enim Latinorum solū, sed &
 Græcorum, Egyptiorum, Arabum, Chaldæo-
 rum, Gallorum & Germanorum, Hispanorum
 & Anglorum de Metallorum metamorphosi,
 monumenta quotidie studiosorum hominum
 manibusteruntur, quæ vno ore quasi (quan-
 quam linguis dissonis) clamant esse artem ve-
 rissimam, nihilque post legem diuinam (vt in
 principio diximus, in qua est salus animæ) à

summo Deo in hoc mundo homini concessum fuisse magnificentius, aut sublimius: & summo opere summo studio inuestigandam vigili-
lique labore quærendam prædicant. Forte in hoc falluntur qui artem negant, quòd cum infiniti Chemicì huic vacent, neminem videant qui se scientiam adeptum esse gloriatur. Sed sapientibus & causas euentuum perscrutantibus nihil admiratione dignum contingit. Quandoquidem admirationis mater ignorantia ipsa est. Quotusquisque enim est qui in debita materia operetur vt oportet? Vnus vix è millibus. Quid igitur mirum, si debito multi frustrantur sine? Quare non insulse Auicenna inquit, Qui accepit quod debet & miscet & operatur vt debet, procedit inde vt debet procedere. Pleriq; indocti sūt sane, qui ne cōmunē quidē sermonē intelligant, cō minus ergo metaphoras & sapientum analogias. Alij, quamuis docti sint, & ingenio perspicaci, libros tamen non habent, aut quia expendere & illorum pretia non valent soluere ob auaritiam, aut non possunt ob paupertatem sibi comparare, aut quod exemplaria inuenire nequeant, iis in locis quibus immorantur & à peregrinatione abhorreant: illi verò qui libros & artem per DEI gratiam consequuti sunt, meminertint dicti Salomonis, sapiens abscondit scientiam; Os autem stulti confusio-
ni proximum est. Neque enim desunt causæ quare scientes se se non reuelent. Cur verò? Vno verbo respondendo: Felix quem faciunt aliena pericula cautum. Plurimi nostris temporibus miserè perierunt ob Principum inuidiam, timentium ne
ab

ab eorum potestate aufugerent, sed de iis insequentibus. Quidni crederent Thomæ Aquinati, dicenti, nihil prohibere artem vti naturalibus causis ad producendum naturales & veros effectus. Quamobrem pedibus in sententiam Marsilij Ficini eunt, qui Viuentia omnia tam plantas quàm animalia spiritu quodam se multiplicare affirmant. Spiritum autem in metallis crassiori cohiberi materia, qui si aliquantum ritè seceratur, secretusque in sua sede connaturali conseruetur, præter omne falsum posset sibi simile generare. Qui tantorum virorum & tot gentiùm consensui non credit, rationibus ne ipsa experientia victum se fatebitur, sed potius Diabolo & futilium magorum nugamentis, quàm Deo & naturæ potestati trāsmutationis effectum adscribit. Sed quæso à quibusnam potissimum Arti contradicitur? Ab iis nempe qui mea olfecerunt aut nunquam libros Chemicos nisi raptim perlegerunt: Eo plane modo quo canes è Nilo aquam lambunt & fugiunt, qui cum non intelligent intima naturæ penetralia scrutantibus Philosophis & arti, ingenij tarditate culpam imponunt. At quid iniquius quàm vt oderint homines quod ignorant. Quid magis temerarium quàm vt iudicium ferat rei imperitus? Dūdum non frustra exclamauit comicus, Homine imperito nusquam quicquam iniustius, qui nisi quod ipse facit nihil rectum putat: At si diceret Scientia non habet inimicum nisi ignorantem.

Ad confirmandam veritatem quæstionis, An ars sit, multum valent authoritas, ratio & experientia. Possem verò primùm multorum gravissimorum Virorum testimoniis, authoritate & experientia artem veram esse euincere. Non ita pridem est, me à Clarissimo viro tibi, Guiberte, bene noto, & cuius patris quondã familiariter consuetudine utebaris, literas accepisse, quas cum cæteris, Deo fauente, aliquando in lucem proferam, quibus doctus ille vir ad me scripsit, se virum quendam probum Chemicum in ædibus suis accepisse, ei que vncias quatuor cum dimidia plumbi suppeditasse, & mediante semigrano certi cuiusdam pulveris rubei, supra fustum plumbum proiecto, totum plumbum in verissimum purissimũque aurum conuersum fuisse, absque vlla diminutione. Argentinæ etiã, præsentibus viris probis & fide dignis, majora præstitisse, me quoque certiozem fecerunt alij. Qui hoc præstitit homo est mihi bene notus, & in Anglia vnà commensales fuimus. Superstes est, Dei gratia. Ast hominem vt te conueniat, vtque experiẽtia te præsentẽ artem probet esse veram, expectare noli.

Insuper audio Lutetiæ ante aliquod menses, Iuuenem nomine Carolum, Doctoris Sorbonici famulum, apud quendã magnæ authoritatis aulicum delatũ, quòd arte Chemica aurum conflatum nullum examen subterfugiens, hinc inde diuenderet; is iussu Magnatis à Licetoribus captus, dum in custodiam duceretur, & in via sibi notum aurifabrum offendisset, dixit, An non vis a me adhuc marcas quinque argenti purissimi

mi emere? Pragæ verò, meo tempore, idem ab Edoardo Kelleio factum est in ædibus Doctoris Aggecij Thaddæj, Vbi libram integram argenti viui in purissimum aurū conuersam, gurtulā vnica liquoris rubicundissimi, vidi. Extat adhuc & seruat, vt incredulos exemplo illo vincat. Præ manibus sæpius habui, & quod magis mirum est, restat videre signum illius laticis hærentis supra mercurium in aurum conuersum, instar rubinj, & ex illo residuo, posse iterum tantum aurj fabricare, quàm antea. Taceo nunc de Bohemia & Saxonia, tempus omnia reuelat. Et nisi de his librj plures editi essent, inter quos lege libellum de Veritate & antiquitate artis Chemiæ authore Petro Roberto Valense, & Petri Boni Ferrariensis de certitudine artis, qui inter alia inquit, Saltem fileant & quæ ipsi ignorant non condemnent. Nemo verus Sapiens artem negauit. Meditentur hæc, Ars si sit, quomodo sit: Et si non sit, quomodo nō sit. Aut tempus expectent, quo Deus aliquem excitet, vt ars clarior & lucidior euadat. Quandoquidem Dei prouidentia præuisum est, vt quisque ambulet in vocatione quā vocatus est. Et ne sutor ultra crepidam. Arrige aures. D. Guiberte & Orationi meæ attende. Quandoquidem multa hætenus à Philosophis, qui verè Philosophi dici & meritò possunt vocari, occultata fuere: in tui gratiam & tui similiū artem à Veteribus Patribus ænigmatibus, obscuris Vocibus refertam, enucleabo. At primū & necessarium in qualibet scientia habere subiectum oportet, circa quod ædificetur. Hæc au-

tem scientia pro subiecto habet vniuersam naturam. Idcirco aiunt lapidem esse in omnibus. Non tamen quod eius materia ex omnibus rebus seligatur. Imò dicitur in omnibus esse ratione primi mouentis in rebus naturalibus, qui spiritus vegetabilis nuncupatur, quo nostra materia Lapidis præ cæteris abundat. Spiritus hic tam est in animalibus vegetabilibus, quàm mineralibus. Ideo lapis dicitur animalis vegetalis & mineralis, non propterea debet elicj ex animalibus aut vegetabilibus. Nam (ait Philosophus) si vis mederi metallis, origo tuæ medicinæ sit ex metallis. At spiritus iste nimis sigillatus est in metallis, quæsiuerunt in mineralibus non in omnibus, sed vbi natura illum abdedit. Quo igitur nomine hæc materia insignitur? Dicam, sed prius percursor, Tu D. Guiberte, si libet respondebis, quid tu intendis facere? Quia ex fine intentionis resultat principium operis. Si dicas aurum & argentum, perperam respondebis. Quandoquidem veterum sapientum intentio nusquam fuit, vt aurum & argentum ista medicina construerentur. Finis & scopus eorum fuit vt mens sana in corpore sano esset vsque ad terminum à Deo præfinitum. Tantæ enim sunt vires in hoc puluere in corpore assumpto, vt in momento æquet humores, & corpus temperet eo temperamento, vt vnus alteri humori non dominetur, quod Raymundus Lullius optimè nouit & vsus est, Vixitque centum & quæ-

& quadraginta annos , & nisi à Sarracenis interfectus , superasset ducentos (si Deus voluisset) ; Sapientes ista animaduertente vltra perscrutantes , tentare voluerunt supra metalla imperfecta , sic ratiocinantes , si medicina ista lepram & hydropisim sanat , & humanum corpus conseruat , quid verò supra imperfecta metalla ? Et ita tentarunt , & verum reppererunt. Tunc sese iuramento obstrinxerunt , nunquam artis arcana patefacere , imò occultare cœperunt artem ne ab indignis raperetur. Longum esset argumentum hoc prosequi , non Volumina parua construere oportet. Sed de his alibj. Ad orationem institutam reuertemur , vt intelligatur de quo agendum sit , nempe de materia Lapidis. Huc ferè omnes Alchemistæ impingunt. Cùm Philosophi omnibus nominibus nuncupent , & hoc iuxta colorum varietatem , nam antequam ad summam albedinem deueniat , apparent omnes colores qui excogitari possunt. Eo enim nomine cuius color erumpit , nominarunt. Non mirum , si plures sunt delusi operantes circa literam quæ occidit , spiritus , idest occultus sensus viuificat. Praxis huius magni operis maximum naturæ superat arcanum. Et nisi diuinitus aut ab artificibus reueletur , aut ipso opere ostendatur , nunquam ex libris exculpetur , nisi veræ materiæ cognitionem habueris , tunc liber librum aperit , & non antea.

Dicamus igitur, Sulphur & Argentū viuum materia sunt lapidis. Idcirco eorum cognitio est necessaria, vt melior seligatur, quò citius lapis perficiatur. Certa quædam materia latet in corpore quodam parata, absque alia præparatione. At difficillima est ars Inueniendi, vt Raymundus dicat, in hoc mundo Inferiori, nullum maius secretum quàm illud, quod consistit in Saturno Philosophorum adeo; vt illi qui penitus eius virtutem & naturam perscrutati sunt, inuicem sese Iuramento obstrinxerint, nunquam prodituros naturæ secreta; ad extremum vsque vitæ terminum. Quandoquidem eius Operatio est plane huiusmodi, vt varios habeat Vfus, quod debite præparatum, non solum tetros corruptosque humores nostri corporis pellit; Verùm etiam imperfecta metalla in purissimum aurum, quibuscunque experimentis probatum, conuertit. At ego pietate motus, materiam proprio nomine referabo. Et cum Arnaldo de Retardanda senectute enucleabo. Vocat enim Chiffir minerale, id est, Lapidem animale. Huius veteres præparationem propter inuidiam, cælarunt. Alio autem nomine saltem mineralem notauerunt, eiusque præparationem etiam occultauerunt, nam præparatum, aurum, corallia, & margaritas potabilia reddit. Abissini autem Bistumj nominant. Alij chaos minerale, in quo maxima vis mineralis est; in quo etiam omnia metalla latent, & lucent. Item alius dicit; Materia Lapis nihil aliud est, quàm spiritus mundi corporeus in ventre terræ factus, qui à se recipit facultate;

omnes

omnes tam animales quàm vegetabiles & minerales, vt superius dictum est : sicut aliqua cera recipit in se omnium formarum impressionem, sic argentum viuum delitescens in materia lapidis, recipit omnium rerum proprietates. Vide igitur, D. Guiberte, si elicitus & liberatus a suo chaos, & suis facibus vindicatus, & in quintâ essetiâ redactus, quàm mirabilia præstaret? Lapis Sapietū inquit Senior in ipso & ex ipso perficitur. Radix & rami folia flores & fructus. Est enī sicut arbor : ex vna arbore quot rami, quot denique grana? Ita se habet nostra frugifera arbor Philosophica, continens in se auri & argenti semina, quæ in propriam terram seminata, plurimos Soles & Lunas producet in infinitum, sicuti semen ita & seminatū. Naturaliter enim natura similis in natura sua simili actionem & operationem habet perpetuam, & non diuersa specie, multò minus in diuerso genere. Quò enim est maior rerum diuersitas, eò etiam maior est rerum vnitas. Natura verò disponit omnia in potentia, quatenus ars ea potest & debet perficere actu. Natura enim vitri materiam produxit, nusquam vitrum. Sic ferrum in rudi materia iacens creauit, rudēque nobis tradidit elaborandum, vt ex eo calceos equis paremus; lanceas & falces faciamus. Herbas, arbores, gemmas, corallo, aurum & omne id quod oculis cernitur, Medicinam rectè non dixeris, sed est rudis & immunda materia, in qua adhuc pars impurior manet & occultatur. Alchemia verò medicinā purgare, dissoluere, & heterogenea ab homogeneis secernere docet : Aliter putrida putridis, &

corruptibilia corruptibilibus miscerentur. Etiam Author naturæ Deus materiam quandam lapidis vnicam & simplicem creauit, quam metallorum radicem sapientes vocauerunt. Si per Chemicum Philosophum non disponderetur de potentia ad actum, semper in eodem statu permaneret, veluti vitri materia. Nam si per magistrum vitriarij non disponatur, nusquam vitra fieret. Hæc lapidis materia vnica est res, vt sæpius repetitum est. Igitur vnum quod est, non numeratur, nec diuiditur. Si enim numeraretur, vnum esse desineret. Et si diuidatur, compositum esse incipit. Vnum verò & simplex memeto accipere, si vis in Philosophia profiteri. Ab vno & simplici qui in Philosophia recedit, finem & perfectionem nunquam inueniet, quandoquid natura ex vno produxit omnia: & sic in vno conueniunt ambo simul. Est natura mater, & ars filia. Et vbi natura desinit, ibi ars incipit. Et sic est ordo & regula veritatis & non aliter. Vnum igitur vbi inuenisti, quod in se ipso habet omnia, quibus ad perfectionem sui indiget, alia extranea illi vni rei adhibere noli, alias non perfectiones, sed corruptionem operaberis, & ipse pessimè decipieris. Materia enim lapidis est vnica res, non adeo simplex, quin quatuor constet elementis, vt cæteræ res elementatæ. Sicuti arbor plantata ex seipsa, in seipsa, & per seipsam, suos fructus profert in tempore suo. Nostra enim materia sic se habet vt arbor, si transplantetur, sua quoque aqua irroretur, producet suum fructum, quod supra impura metalla

metalla seminato, conuertet in aurum purissimum indubitanter. Arbor illa Philosophiæ quidquid ei necessarium est, in se continet, sine alterius præsidio; vt in Dialogo & sequentibus perspicuè (Deo volente) videbimus.

Tu verò, D. Guiberte, sapientum regulas admonitionesque sequere, dicentium: De iis, quæ nobis non apparent, certum non habemus iudicium. Et quæ nobis dubia sunt, in meliorem partem interpretari debemus. Sapientis igitur est, de iis quorum cognitionem & certitudinem non habet, potius iudicium suspendere, quàm ita mordicè insectari. Quandoquidem propter abusum non tollitur vsus. Artifices non æquales, vnus altero peritior conspicitur. Ars enim non pendet ab artifice, sed artifex ab arte. Ideo ante omnia in hac quæstione, An ars aliqua sit licita, cōsiderandum est. An Diuino aut humano aliquo iure sit prohibita. Nam licita aut illicita ita discernuntur. Quantum ad Diuinam, certum nullum textum reperio, vbi Alchemia, & auri confectio prohibeatur: cum tamen innumera vitia & crimina legislator diuinus Moses in Leuitico & Deuteronomio persequatur. Neque puto magis illum prohibuisse distillationes & alembicationes, & auri & argenti confectionem, quàm iocalium & anulorum, cæterorumque eiusmodi ornamentorum conflatum. Quantus etiam laminarum & bractearum auri vsus apud populum.

DEI fuerit, nemini ignotum est, imò videtur Esdras suffragari Chemistis cap. v. lib. i. Et respondit ad me & dixit, Hoc seculum fecit Altissimus propter multos; futurum autem propter paucos. Dicam autem similitudinem ò Esdra: Quomodo autem interrogabis terram & dicet tibi, quoniam dabit terram multam magis, vnde fiat fictile; paruum autem pulverem vnde fit aurum, sic & actus præsentis seculi. Quantum verò ad Ius Ciuile, certè nulla litera in Digestis, Cod. Iust. vel Nouell. ostēdi potest, quæ ad prohibitionē Alchemiæ pertineat. Imò potius fusorum ars cōprobatur & laudatur. At plures sunt Alchemistæ monetarum corruptores, falsarij. Et sacra pagina quot Hæreticos? quot Medicina impostores habet? Et Iurisprudentia, in qua tot sunt rabulæ? Harum disputationum laudanda est pietas & probitas. Sed tamen rogandi sunt, vt cogitent artificum vitia nequaquam arti imputanda esse. Sed, vt ait Iurisconsultus: Alieni admissi pœna ab iis, quos nulla culpa contingit, remoueatur. IN SUMMA, quilibet non amat id cuius cognitionem non habet, sed etiam fugit, contemnit, nec discendum putat. Corpus solummodo externum curat, mēsq̃ suum Deum colit. Quantum autem scientia ac cognitio alicuius rei plus crescit, eò magis amor eius augetur. Ast Guibertus linguæ latinæ, & loquentiæ cognitionem haud ignorat; ideò Commentarios suos verborum lenocinio conscripsit, vt tali fūco artem sibi incognitam annihilaret. Nos verò for-

fornaces circa versamur, nostroque fumoso latino conamur simplici oratione veritatem tueri & defendere. Testor enim me non vidisse, neque legisse D. Guiberti libellum, sed relatu cuiusdam amantissimi amici, & illius rogatu prouinciam respondendi accepimus, misitque amicus ipsius, Nicolai, Balsami Ægyptiaci descriptionem. At in sequentibus nos (DEO propitio) Balsamum alium longè præstantiorem exhibebimus, vnico simplici confectum.

Interea Lectores beneuoli, & opere & ore & scriptis veritatem ab iniuria vindicate, & Deus Veritatis & Mysteriorum author nobiscum erit. Iterum bene valete, & quicquid a me propositum est, boni consulite.

FACILITAS OPERIS EST EIVS

obscuritas. Et iam ex solo Argento viuo Philosophorum Lapis confici potest: Quare dicitur Philosophorum, & non Nature.

Non est, vt diutius immorer ad D. Guiberti errorem de Balsamo Ægyptiaco corrigendum. Quantum Ægyptus a nobis distat nemo ignorat. Fruamur more Majorum (inquit doctus Hollerius) natura nobis domestica atque familiari; legatur materia nobiscum edita, quamque vltronea natura promit. Aliis autem remediis, veluti externa manu & au-

xiliaribus copiis vti conueniet. In eadem causa sūt, quibus nihil placere potest, nisi quod Indiā loquatur & extremum Oceanum; qui tantum externa probant & exoticas merces admirantur. Hunc errorem ignoratio primū peperit. Deinde quia rudibus ingeniis bonarum rerum consuetudo grauis est, & bona fide oblata merces vulgò fordescunt. Quid quod externa illa longo quæsitā mari, grauibus periculis inuenta, insanōue sumptu comparata, exoleta ferè, adulterata, suspecta denique ad nos perueniunt, nec alio sæpe momento constant, quàm imposturā. Annon hæc dementia est ita subscribere alienis? Vana, euanida, ac ferè dubia auxilia sic persequi, vt vrgentem domi extemporaneam certamque medicinam deferas? Medentur scilicet aliena fide, etiam impunè est iugulare ægros: Institorum fraude calcantur multa, & sunt in oculis, quæ cum flatis fufis recoctis, & ex India & rubro mari comportatis præferas. Vernaculæ nobis sunt atque domesticæ opes, quibus vulnera coniungas, repurges sordida, sinus impleas, & Cicatrices claudas, cæteraque præstes omnia, quæ Chirurghi opere atque disciplina continetur. Exquiratur foras, quæ domi nō habeas. Ast enim domi, & in syluis, ferè in omnibus locis habes simplex, a quo potes clicere Balsamū sine sumptu, saltem paruo, non magno labore petiturum, quo omnibus Vulneribus desperatis potes mederi, circa 24 horarum spatium.

TALIS EST FORMULA.

Sub finem mensis septembris grana illa rubra,

bra, quæ Matrissylua, alias Periclimenon dicta, fert, ad sufficientem quantitatem collige, & in cucurbitam seu botiam pone: obtura probe cucurbitam nequid respiret, & in finum equinum calidum, per octiduum reponatur. Peracto tempore aquam in Baln: Mariæ elice: Deinde quod distillatum est, supra fæces repone, & iterum in finum equinum per 24 horas collocabis, quibus absolutis, percineres iterum distillationem prouocabis: exhibit inde aqua & oleum, quæ per balneum mariæ separanda sunt: aqua primò exhibit, oleum verò in imo vasis residet. Illud est Balsamus ille admirabilis, cuius & admirandas virtutes in nostro Antidotario Chæmico, vnà cum reliquis adnumerabimus, mediante Iesu Christo. Tu interim, candide Lector, eo fruiere & Vale.

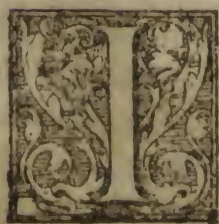
INCIPIT ARISLAI

VETVSTISSIMI PHILOSOPHI,

de lapide Philosophico, in modum

Dialogi, opus, hætenus non

excussum, &c.

IN nomine DEI omnipotentis, Amen. Scias, Charissime, quod Spiritus Domini ante cæli & terræ creationem, ferebatur super aquas. Deinde omnia ex A-

G iij

qua creata sunt. Hanc aquam diuisit **DEVS**,
cū dixit & præcepit aquæ partem fieri aridā.
Hanc : vocauit terram, aliam aquam non con-
uersā ad terrā: cōseruauit irrigandā vt humecta
retur. Quia terra fructum nullum dat, nisi aqua
sua pluuiali humectetur.

Nunc manifestabo tibi naturali conditione,
de Lapide omnium Philosophorū in hoc meo
proposito, qui triplici veste est ornatus: scilicet
Lapis diuitiarum & charitatis: Lapis releuatio-
nis ab omni languore, & in eo continetur omne
secretum, & dicitur Diuinum Mysterium à **DEO**
datum: & in mundo non est res sublimior. Ergo
diligēter notare debes, quod tibi dixi, Lapidem
nostrum triplici veste esse ornatum. i. diuisum,
corpore scilicet spiritu & anima tenebrosum est.
Et vt id corpus reuiuicetur, redde ipsi animā, &
viuet. **DISC.** Bone Magister non intelligo dicta
tua, nimis enim sunt mihi obscura: quandoqui-
dem superius de vno tātum Lapide mihi dixi-
sti, nunc autem de tribus, scilicet de corpore,
spiritu & anima. Si esset vnus lapis nō essent tres.
MAG. O Fili, remoue velamen tuæ ignorantiz,
& cognosce veritatem; nonne dixi vnum Lapi-
dem, siue vnam rem tantum; quia cū corpus
in suam primam materiam redactum est, scil. in
aquam vnduosam, tunc dicitur vna res. Et radix
physica, ex qua rami infiniti multiplicantur, di-
citur Lapis, in capitulis philosophorū notus, &
Philosophi habuerūt. Ideò ab illo Lapide scil. ter-
ra alba vel rubra, extrahitur anima sua, per mo-
dū separationis & subtiliationis. **DISC.** Dilecte
Magister, vtrum sublimatio, i. subtiliatio sit ne-
cessaria

cessaria in hoc opere. **M A G.** Scias, ô Fili, quod sublimatio nostra non vulgi est, sed est Philosophica. Nostra etenim sublimatio non est aliud, nisi subtiliatio, eò quod in sublimatione ipsius Lapidis superfluitates remouentur, partes verò non fixæ eleuantur per fumum & ventum à partibus fixis. Sed volumus, quod hæc duo fixentur & præstent facilem fusionem. Ideò qui perfectè sublimat, subtiliat: totum opus perficit. **DISC.** Magister, audiui sæpius à te, quod Elementa separantur per modum separationis. **M A G.** Fili mi, scias quod in sublimatione nostra hoc totum fit: quia illa elementa, in nostra sublimatione perfectissimè separantur, & lapis quidam albus completur tribus Elementis, scil. terra, aqua. i. Mercurio & anima: & scias quod sæx. i. terra, est radix & dicitur nutrix omnium Elementorum, & verum fermentum: Aër. i. anima, est penetrans: spiritus. i. Mercurius est portans: & sic capias nostram sublimationem. i. subtiliationem: & illa dicuntur Elementa. Atque vt melius intelligas, Terra nostra fixat spiritum. i. Mercurium & fermentat, Aër. i. Anima penetrat: Spiritus i. Mercurius terram mundat & abluit à sua impuritate. V.g. Quando de cælo pluit aqua super terram, tunc fit lutum nigrum, quod ex decoctione ipsius solis, i. ignis, ipsa aqua. i. spiritus exsiccatur, & sic fit terra alba. Sic est in opere nostro, ô Fili, pauci sunt qui illam subtiliationem intelligant. Idcirco qui illam ignorât, in vanum laborant. **DISC.** O Magister excellentis doctrinæ, dic obsecro, vtrum hæc omnia fieri possint vno Vase, & vno furno?

MAG. Scias, Fili mi, secundum materiæ quātitatem. Quod si materia fuerit multa, tunc in vno vase compleri non poterit, sed in pluribus, vnum vas & vnus furnus, in quo vase fit nostra sublimatio. i. subtiliatio, coagulatio, fixioæ, in ceratio, solutio, tinctura alba & rubea. DISC. O Magister, admodū lætatus sum ex iis, quæ dicta sūt mihi. Hoc enim multis temporibus scrutatus sum, & nunquam experiri potui. Nunc verò per tuam eruditionem veritatem huius Magisterij planè agnosco. Sed, Dilecte magister, tua Reuerentia dignetur mihi enucleare modum conjunctionis Elementorum. Quandoquidem separationem nec conjunctionem, fateor ingenuè me non intelligere. MAG. Libèter, Fili mi, aures tuas inclina, & intellige verba mea, & custodi. Postquam separasti spiritum & animam a suo corpore. i. Intelligas essentias aëreas, tūc redde radici suæ formam quantitativam per modū vnionis, & certe corpus statim suscipiet animā suam; sicut natura naturam. Tūc procede ad regimen ipsius, quo vsque terra, quæ quinta essentia confluerit & imbibatur aqua sua in tempore suo, Donec aquam bibat: & iubeas terram impregnari. DISC. O bone magister, adhuc me doceas: postquam terra confluerit, quā nominasti quintam essentiam, vtrum illa confluxio statim tinget? MAG. O Fili, tuo desiderio satisfaciam; illa confluxio quæ quinta essentia dicitur, est corpus simplex, & in eo non continetur motus elementaris, sicut in aliis elementis corporeis; & est ratio, quia illud corpus superadditamentum elementorum dicitur extractum ab eis,

eis, si vis ut fiat Elixir perfectum, quod trāssubstantiare possit omne sibi coniunctum: hoc fieri minimè potest, nisi per solutionem suam sæpius repetitam. Etenim quoties portaueris super ipsum lapidem eius bonitatem. i. Aquam suam vel spiritum, toties multas partes in projectione lucraberis. Modus verò solutionis talis est. Postquam lapis noster in igne nostro mundissimus & albus factus est, & absque omni forde, tunc verte ipsum in puluerem subtilem in vno lapide. Cum aceto nostro clarissimo & celestissimo, solue; & soluetur statim in aquam clarissimam physicam, quasi fontaneam. Postquā lapis noster ita solutus fuerit, tunc distilla nostra distillatione, & coagula in igne, temperato calore, & ultimò calcina post coagulationem per modū suum, ut multoties repetij: & scias, quod in quinta dissolutiōe lapidis, vna pars tingit 100. partes in aurū purissimū: & hoc est solutio nostra; secretū secretorū. Disc. O amantissime magister, quā magna sunt opera DE I, quod tale donum filiis suis dignatus est erogare. At ego tibi gratias immortales ago, quod tua instructione ductus sum ad finem operis: iam mihi non opus erit amplius trīstari. Cor enim meum omni gaudio & desiderio repletum est. Primò agnosco omnes laborantes extra viam illam, magnis erroribus esse inuolutos: Nonnullos in Salibus, A luminibus, Boracibus, capillis, vrina, ouis sanguine, aquis fortibus; in solis spiritibus, solis corporibus; in Arsenico, Magnesia, auripigmento, melle, pinguedinibus &c. pessima eorum ignorantia, excæcatos esse. Sed nunc

cōsidero ex tua gratia, quod tinctura Lapidis extrahitur ex solo Mercurio sapientum: qui Mercurius est Phisicus, non vulgi, vt ille qui ex terra foditur, sed noster Mercurius continet corpus spiritum & animam, vt tu Magister in principio huius libelli me docuisti. MAG. Enimuerò video, quòd in mūdo nō est aliā res necessaria, nisi ille Lapis solus in hoc opere nobis Filius notus. DISC. O amantissime Magister, mihi videtur, quod totius operis complementum habeo, vno excepto maximo arcano: vt sæpe audiui à te, videlicet de Multiplicatione Lapidis, vtrum in multiplicatione Lapidis, sit Lapis reiterandus à principio, per spatium tam longum & prolixum, vel quis sit modus. MAG. Exprimam tibi duas expositiones, videlicet, Theologicè & Phisicè. Primo in Genesi cap. vi. dixit DEVS faciamus hominem, ad imaginem & similitudinem nostram. Non igitur creauit illum hominem, vt solum illum sine aliquo adiuncto in mundo conseruaret: Non enim voluit, nec fieri potuit, quòd ex solo viro generationes pulularent, sed ex sibi simili adiuncto, videlicet ex muliere; & sic natura retinet semen generationis, multiplicando in finem vsque seculi. Sic est in proposito nostri magisterij, quia Sol retinuit sulphur suum. i. semen suum ad generandum aurum, secundum cursum suum naturalem, & Luna semen suum. i. sulphur suum ad generadū argentum. Sed tale sulphur est nostrum & sapientum, & non reperitur super terram, nisi in illis corporibus ex quibus extrahitur, sicuti te docui in prioribus capitulis. Et huius sulphuris
fer-

DE LAPIDE PHILOSOPH. 107

fermentatio fermentatiuè Mercurius noster est; quia ex illo semine fermenti fructus colligitur, ad alium fructum multiplicandum &c. Meritur, & fructus colligitur, & vsque in sempiternum nūquā desinit esse. **D**is c. O Magister oro vt plenius me doceas. **M**A G. Libēter Fili mi. Sic multiplicabis lapidem in sua multiplicatione. & de aqua ex Lapide extracta pōdus suum, & de seruo bene loto in regimine suo bene commisce: Hæc sine confluxione: & sis cautus in hac compositione ne confluerit: & tunc post commixtionē loca sapienter in balneo. i. ad calorem lentum; tunc omnino soluetur in aquam lacteam, quæ aqua est lac virginis & acetum Philosophorum: & hoc fit spatium vnus mensis, atque hoc sub discretionē. Tunc permittas eum eleuari in cœlum, & fiat volatile. Postquam videris eum tali eleuatione decoratum, tunc iubeas eum descendere in terram, & tunc erit lapis fluxus & fluens & hoc in gradu regiminis & mensura, & habebis lapidis multiplicationem. Tunc diuide in partes, vnā pro vsu reseruandam, alteram ad augmentandam. Et primò fac fixum & mundum Lapidem volatilem ascendēdo, & Lapidē fixum in terram descendendo, & fixum solutum in aceto distillato claro & puro, quousque tingit Mercurium, & omne corpus in Solē & Lunam (multò melius omni naturali) Sicque habebis honorem & gloriam huius mundi, & fugiet a te omnis obscuritas. Igitur, Fili mi, vnum abs te requiro, vt **D**E V M diligas ex toto corde tuo, qui tibi hoc Magisterium, per me indignū, à sua gratia largitus est. Laus Deo per infinita sæ

cula saeculorum. Amen. Explicui Arislai antiqui Philosophi Dialogum. Incipit alia Practica Philosophica.

INCIPIT PRACTICA MIRABILIS

Philosophica, quam qui intelligit, aliorum librorum lectione opus non habet.

IN hoc prius incumbere; Dilige Deum, qui cordium scrutator est, & coram eo rectè ambula, & à malo pedem retrahe. Hæc etenim scientia Dei donum est, ne quis gloriatur se assequi posse proprio studio, absque eius numine. Ora, labora, & qui non errauit nondum incœpit, & sub potestate alterius operari noli. Quandoquidem est opus leue, & paucas expensas requirit, sed patiētiam & moram. Quod si nodum semel solueris, ludus puerorum & opus mulierum erit. Si radices numeralium rectè noueris: sat habes. Isto tractatu sis cōtētus, & Christus Iesus maiora suppeditabit. Bene sis & vale Lector: & tuum Portum Aquitanum amare velis; maiora daturum, si Deus concesserit tempore longo vitam.

Nunc in DEI benedictione Practicam referabo, & modum agendi philosophicum: quomodo perficiatur ipsum Elixir, siue tinctura alba & rubea ex solo Mercurio philosophorum, super ipsum Mercurium crudum, & super omnia mineralia corpora à perfectione diminuta, etiam supra sibiū; ut in perfectione consistat, & perfecta lunaria & solaria corpora, omnia naturâ meliora. Ex ♀ igitur sapientum, qui apud Philosophos materia prima dicitur, & elementum

tum aqueum frigidum & humidum, aqua permanens, spiritus corporis, vapor vinctuosus, aqua benedicta, aqua venenosa, aqua sapientum, acetum philosophorum, aqua mineralis, ros cœlestis gratiæ, lac virginis, Mercurius corporis Magnesia, Radix philosophica, & aliis nominibus infinitis in Philosophorum libris nominatur. Quæ quidem nomina, varia licet, tamen semper vera, vnam & eandem rem significant, vtpote solum ☿ sapientum, & ex ipso solo Elixir, virtus omnis philosophiæ, & suo modo tinctura alba, & rubea. Ergo dicit Geber magister magistrorum, quod in rerum multitudine ars nostra non perficitur, est enim res vna, Lapis v-nus, Medicina vna, in qua consistit totum magisterium: cui rem extraneam non addimus, nisi quod in eius præparatione, superflua remouemus. Nam in eo & per eum sunt omnia huius artis necessaria. Et dicitur notanter; Cui non addimus rem extraneam, propter aurum & argentum, quia non sunt extranea ipsi Lapidibus, si apponantur in eius fermentatione, quia sunt coadiutores duo, per quos opus physicorum completur. Et alius Philosophus ait, venerabili natura utimur, quoniam natura non emendatur, nisi in sua natura. Itaque alienum non licet introducere, nec puluerem, nec aquam, nec vllam rem extraneam; quia diuersæ res nostrum physicum Lapidem non emendant. Vt hic patet intuenti, quod tinctura Lapidis Philosophorum non extrahitur, nisi ex Mercurio sapientum; omnibus aliis rebus inutilibus & suspectis, ut sunt sales, alumina, vatriola, boracia, aquæ fortes &c.

Mercurius igitur prænominatus est radix physica, arbor alta, ex qua rami infiniti multiplicantur. Et iste dicitur Lapis, in capitibus librorum Philosophorum notus, quem Philosophi habuerunt. Prima verò Lapidis operatio dicitur sublimatio. Quomodo autem Mercurius Philosophorum debeat sublimari & ad perfectionem deduci, in sequentibus lucidè, absq; vlla palliatione patefiet. Sed nota, quòd ista sublimatio non est vulgaris, sed physica. Nostra enim sublimatio non est aliud, nisi rei subtiliatio, eò quòd in sublimatione physica est partium non fixarum à partibus fixis eleuatio: quia partes subtiles non fixæ eleuantur per fumum à partibus fixis. Volumus quod non separentur ab inuicem, sed remaneant simul, & mutuò figātur. Et scias, qui rectè figit, sublimat. i. subtiliat nostrū physicū ♀ in quo virtus nostri Lapidis est, & totū nostrū magisteriū perpetrat & facit. Nā, vt Geber ait, artis tota perfectio cōsistit solū in sublimatione, in vase, & regimine ignis, quoniā in ista sublimatione fiūt & cōsistūt omnes isti modi, vtpote sublimatio, distillatio, ascensio, descensus, coagulatio, putrefactio, calcinatio, fixio &c. Tinctura alba & rubea, vno furno, vno vase, vna via lineari vsque ad eius conseruationem. De quibus Philosophi multa capitula tradiderunt, vt scientia fieret obscurior ad intelligendum, vt insipientes, ad eam nullatenus peruenirent.

*CAPVT PRIMVM DE PRÆ-
paratione prima.*

Accipe in Domini Iesu Christi nomine,
præpa-

præparatum venalem Mercurium, aquam philosophorum, primam Hyle sapientum, & ponas ipsum in suum vas mundum; clarum, lucidum, rotundum; orificio eius bene obturato sigillo hermetis, & ponas ipsum ad suffocandum in suum lectulum temperatum & calidum per mensem philosophorum, per mensem continuo calidum; conseruando eum in sui caloris sublimatione, quousque non sudauerit, modo ascensionis & descensionis, donec ipse intrinsecus incipiat putrescere, suffocari, & coagulari vi conseruationis ignis & fixari, sic quod amplius per fumosam aëream substantiam non ascendat, sed in fundo maneat fixus, & humiditate exhaustus, putrefactus & coagulatus, in terram nigram conuersus: & dicitur caput corui: nigrum elementum terreum, siccum dicitur. Tunc vera Philosophorum sublimatio est expedita: in qua existunt omnes prædicti modi agendi, vt solutio, distillatio, coagulatio, putrefactio, calcinatio, fixatio, vno vase, vno furno, vt dictum est: quia quum lapis noster est in vase suo, & cum ascenderit per fumum ad caput vasis, sublimatio & ascensio dicitur: sed cum de alto ad infima ruit & ad fundum descendit, tum causatur distillatio & descensio. Sed cum lapis tunc incipit putrescere, ex multiplici tali ascensione; sic cum incipit coagulari, tunc causatur putrefactio & coagulatio: tandem vt calcinetur & fixetur ex defectu humiditatis aqueæ radicalis; tunc causatur calcinatio & fixio vno actu decoquendo simul & semel, vno vase, & vno furno, vt prædictum est. Sicque sublimatione

H j

facta, vera est separatio Elementorum. Nam, ut dicunt Philosophi, Operatio Lapidis, nihil aliud est, quàm Elementorum separatio & eorumdem coniunctio; quandoquidem in nostra sublimatione Elementum aqueum, frigidum & humidum transmutatur in terreum, siccum & calidum Elementum. Ex quibus patet, quòd separatio quatuor Elementorum in Lapide, non est vulgaris separatio, scilicet physica: quia in sublimatione nostra iam facta, perfectissimè Elementa separantur: quia in nostro Lapide solùm sunt duo Elementa formalia, scilicet terra & aqua: Terra, quæ virtualiter continet ignem in se, ratione suæ siccitatis: Aqua verò continet aërem in se, ratione humiditatis. Patet igitur quòd in nostro Lapide, duo tantùm sunt Elementa formalia, licet sint quatuor virtualiter. Non ergo fit separatio quatuor Elementorum, ut Idiotæ intelligant. In materia nostra est quoddam arcanum absconditum, cuius opus & virtus sentitur; quæ sunt terra & aqua; alia verò duo, aër & ignis; non tanguntur nec videntur, nec quicquam largiuntur: nec locus eorum videtur: nec virtus eorum: sicut in prioribus Elementis, quæ sunt terra & aqua, quoniam ignis in decoctione eorum vertit colores. Ecce, Dei gratia, habes secundum Elementum in Lapide Philosophorum, quòd est terra nigra, caput corui, mater, cor & radix aliorum: super quam terram, tanquam super stipitem, omnia alia fundantur. Quod enim Elementum terreum, sic-

siccum multis nominetur nominibus in Philosophorum libris (dicitur enim laton, taurus, fax nigra, æs nostrum, nummus noster, sulphur nigrum, Masculus, vir, & aliis multis, imò infinitis nominibus nuncupatur) quocunque modo diversificentur nomina eius; est tamen vna sola eademque res, ab vna re ortum habens. Sic ergo per talem priuationem humiditatis, quæ in Philosophorum sublimatione causatur, factum est volatile fixum, & molle durum; & aqueum terreum: & secundum Gebrum, Mutatio de natura in naturam, vt aquæ natura in ignem. Item facta est mutatio complexionum, vt frigida & humida complexio- nis, in choleram siccam &c. factum est spirituale, corporeum & liquidum, spissum, & de manifesto occultum, & è contra. Ergo intellectus Philosophorum est, cum dicunt, Operatio nostri Lapidis, nihil est aliud, nisi naturarum permutatio, & Elementorum reuolutio. Nam per talem incorporationem, humidum & volatile fixum, & spirituale corporeum, & liquidum spissum, & aqueum igneum, & acreum terreum, & verè permutamus naturas.

CAPVT SECVNDVM

De secunda præparatione.

NVnc igitur, in Dei benedictione, ad secundam præparationem, quæ est nigrorum dealbatio, transcendum nobis est simpliciter

H ij

declaratione. & igitur terram nigram præfixam, quæ caput corui dicitur, & contere eam subtiliter in porphyrio mundissimo partes duas, & adde ei de parte reservatæ aquæ Philosophicæ, quam nosti, scil. primam partem vnam per ingenium (aqua moderante, quæ spiritus vocatur) confice ergo has tres partes in vnum matrimonialiter super lapidem mundum, bene terendo, vt vniantur coniunctione per minima perfectè, in vnum chaos confusum, vt omnia reuertantur tanquam vnum corpus inseparabiliter. Postea sapienter ponas in suam phialam adaptatam: & in thorum suum repone, vt coaguletur & fixetur, & fiat vnum corpus album. Quo facto, eum rursus excipias, scilicet lapidem candidum, quem contere subtiliter in porphyrio mundissimo, & iterum eum tertia parte aquæ suæ, ipsum imbibendo, imbibes iterando, vt haustum tollat, & rursus impone in vas suum clarum & mundum, in lectum suum temperatum & calidum, vt incipiat iterum sudare, & haustum aquæ bibitum exsiccare permittas visceribus eius: tunc reimpone ac reitera vice multiplicata, donec excellentissimum Lapidem album per hos gradus reiterationis, præparationis, fixum, stantem, per minima ingredientem corpora, velocissimè fluentem, aquæ fixæ, supra ignis pugnam tingentem ☿, & omnia corpora à perfectione diminuta, in verum argentum, melius omni naturali. Et nota quòd, huius complemèti ordo reiteretur pluries solutionis, coagulationis, contritionis & affationis, tantò & huius exuberantia, Medicinæ

dicinæ multiplicabitur bonitas magis ac magis. Nam quoties pertractaueris super ipsum Lapidem propriam eius bonitatem reſeruatam, toties multas partes lucraueris in eius proiectione, ſuprà corpora à perfectione diminuta. Vtilius medicinæ pars vna primò conuertit 100 partes cuiuslibet corporis imperfecti in argentum perfectiſſimum; in ſecunda reiteratione cōuertit mille: in tertia decem millia: in quarta mille millia, & ſic uſque in infinitum. Quam ſapientes laudant reiterationem. Quòd ſi vna contritio, & vna imbibitio ſufficeret, non toties verba reiteraſſent.

CAPVT TERTIVM

De Rege albo.

Hunc igitur Lapidem glorioſum, Regem album qui transformat & tingit ☿ & omnia imperfecta & verum lunificum conuertere volueris in Lapidem rubrum, vt fiat Elixir, & tinctura rubedinis, quæ transformat & tingit ☿ & lunā, & omne corpus in veriſſimum ſolificum, ſic fac. & ipſum Lapidem album, & ipſum diuide in duas partes, quarum vnā augmentabis ad Elixir album, vt prius dictum eſt, cum aqua ſua reſeruata alba & nunquam deſinit eſſe eius tinctura & virtus. Aliam partem ponas in alium thorum philoſophorum, mundum clarum & lucidum, & ſic ponas in furnum ſuum digestionis, & conuertetur in rubicundiſſimum puluerem, qui apud philoſophos ſanguineus dicitur, & aurum purpureum, rubeus corallus, & ſul-

H iij

phur rubeum; quod potes proiicere supra *H* fusum, vt praxis te docebit. Et pauperum recordere.

AXIOMATA CHEMICA.

Alchemia est de sublimioribus scientiis, quæ vniuersam naturam imitatur, & in quibusdam superat. Natura materiam suppeditat, Ars verò operatur circa illam tali modo, quod natura minimè potest.

Natura disposuit quandam materiam in se habentem quicquid est necessarium ad conuertenda imperfecta metalla in purum aurum, vel argentum, iuxta decoctionem materiæ & fermentationis & artificis dispositionem; quod naturæ est impossibile. Tandem naturam fecisse nihil sine pari.

In illa autem materia sunt masculus & femina, nempe aurum & argentum, opus leue ac facile, cui altissimus Deus oculos mentis aperuit. Transmutatio est possibilis & facilis. Nam omne crescens vel nascens multiplicatur in sua specie, vt homines, arbores, grana & huiusmodi.

Nam ex vno grano mille generantur. Ita ex primo Adamovniuersus mundus occupatus est. Ergo possibile est res augeri vsque in infinitum.

Dicunt Philosophi Lapidem constare corpore, anima & spiritu. Etenim corpus imperfectum compararunt corpori perfecto; & aquâ spi-

spiritum dixerunt, & verè spiritus est, quia corpori per se mortuo vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam producit. Nam in nostro magisterio, primò facimus de grosso, gracile. i. de corpore Spiritum, de humido siccum, de aqua terram, & sic naturas conuertimus, & facimus superius inferius: quod fit, quum spiritus efficitur corpus, & è conuerso corpus fit spiritus.

Lapis noster fit ex vna solare, & in vno Vase. Nam totum magisterium fit, cum aqua nostra, & ex ea & per eam. Ipsa enim corpora in cinerem reducit & dealbat.

Azot (ait Morienus) & ignis latonem abluunt: laton enim est corpus immundum. Azot verò argentum viuum. i. Aqua secreta nostra. Aqua nostra, est ignis noster & quinta essentia, siue forma materiæ nostræ. Materia est principium perpeffionis; forma verò, actionis. Proinde quò quid formalius est, eò efficacius. Et quò quid materialius, eò ad agendum ineptius. Atqui incorporeæ formæ nihil est tam simile, quàm spiritus: Non est igitur mirum, si Spiritus mole paruus, maximus sit viribus. Hinc Angeli, vt sunt immaterialiores, ita efficaciores. Quemadmodum magnum vegetabile, præ cæteris, isto spiritu, siue quinta Essentia abundat. Pari modo nostrum Chaos minerale, formâ omnium mineralium & metallorum.

Forma sic à Chao chemico elicitæ, tantis viribus prædita est, vt statim au-

H iij

rum, argentum, coralla, margaritas soluat, sicut glacies in aqua soluitur: imo tantæ est virtutis ut humidum radicale, quod, veluti flamma seuo, optimè conseruatur. Eo etenim Raymundus utebatur: & cum à Sarracenis occisus fuit, erat annorum centum & quinquaginta, & apparebat iuuenis. Eò verò spiritu singulis diebus utebatur, ut humidum radicale conseruaretur.

Aros Philosophus ait, aqua siue spiritus Lapidis est totus in toto: & id totum quod queritur & quod cogitatur. In ipso enim est fugiens & fixum, tingens & tinctum, album & rubrum, masculus & femina simul composita, compositione inseparabili: Lullius inquit, spiritus secretus est aqua secunda, ex qua res omnis accipit nutrimentum, & omne germen, vegetationem, & omne lumen, illuminationem.

Hæc aqua secum portat vitam, lumen, & spiritum: quare autem aquam secundam vocet, quam alij philosophi oleum dixerunt; ratio est, quia secundo loco extrahitur post spiritum videlicet, Oleum istud nihil aliud est, quam humidum radicale metallorum, purum & incombustibile, in quo essentia & forma metallica potissimum consistit. Et nisi totum compositum aqua fiat pulvis, non erit fusibilis, nec ingressum habebit. Totum fit aqua per se mediocri, & continuo humido calore.

Scias profectò, quod elementa non diuiduntur in lapide nostro secundum substantiam, sed benè secundum virtutem; quoniam aliquod purum elementum & simplex non conspicitur, nisi in sphaera tantum. Scias igitur, nisi sublimaueris

ueris corpus quo vsque fiat aqua, & aqua in toto non putrefiat, non poterit congelari, nisi per ignem. Nam ignis commixtionem nostri Lapidis congelat,

Soluimus corpora, vt caliditas adhæreat profunditatibus eorum: & sic solus ignis mutat aquam & terram a suis naturis & coloribus. Noui hominem, qui tribus simplicibus ignem construere æqualem potest, & annos septem, sine vlla additione materiæ durat: tibi quoniam ad artem necessarius est.

Tali igitur igne in nostro opere indigemus, eo etenim opus integrum perficitur. Aqua nostra est vas nostrum; est ignis noster; est Mercurius viuus, est argentum viuum philosophorum. Materia verò principalis omnium Metallorum in suis mineris, ex qua ipsa generantur & causantur, est aqua sicca, quam aquam vinam, vel argentum viuum nominamus. Aliàs, spiritus fœtens, quem sulphur appellamus. Non tamen in natura sua prout sunt in mineris suis procreata, quia in locis suis, vbi generantur, nullum metallum inuenitur. Sed potius materia ista est quædam substantia naturaliter à natura creata, habens in se naturam & substantiam istorum duorum. Et ex tali materia generatur quædam substantia subtilis, fumosa in visceribus terræ, & venis mineralibus, vbi congregatur & detinetur. Illa verò prima materia à qua fumosa prædicta materia generatur & exit, est quoddam corpus, & illa fumosa ab ea generata, est quidam spiritus: & sic natura facit de corpore spiritum, & ascendere de terra in cælum. i. i

rem corporalem spiritualement facit. Quædam substantia vel materia propria argenti viui & sulphurum, fumosa & subtilissima, ex natura prædictorum duorum, per nostrum artificium generata limpidissima clara, tanquam lachryma, in qua latet & habitat spiritus quintæ Essentiæ. Quidam dicunt, quod ex solo argento viuo, sine admistione sulphurū, Lapis elicitur, vel generatur: & rectè loquuntur, & artem intelligunt: quandoquidem in distillatione sulphur ascendit, & miscetur cum argento viuo: & in putrefactione, aqua fit rubra & tingit, & modico calore densatur, & terra iterum fit oleum, & oleum inde Alcohol &c.

Notandum quod Philosophi dicunt, istud argentum viuum & sulphur, super quod fundat Natura suam actionem & operationem, esse argentum viuum & sulphur productum ad aliquam naturam aqueam subtilissimam, quam Philosophi vocant argentum viuum. Est Lapis vnus, vna medicina, in qua totum magisterium consistit: & est agens mouens ipsam ad corruptionem, scilicet calor, qui est instrumentum mouens materiam ad corruptionem, & non est aliud agens in mundo. Huius famosæ scientiæ radicalia fundamenta seu principia, supra quæ ipsa fundatur, sunt ista, quædam scilicet materia vel substantia propria argenti viui & sulphuris, per magisterium nostrum generata, limpidissima & clara tanquam lachryma, in qua latet spiritus quintæ essentiæ.

Omne Individuum multiplicat formam suæ speciei & non alterius. Et ideò soluta prima
cor-

corporis forma, per Elementationem conuersam in argentum viuum, est in calore subnigro, in odore foetido, & in tactu subtili & discontinuato.

In tali materia simplici insunt quatuor Elementa composita separabilia & resolubilia in aquam argenti viui post putrefactionem. Ergo aqua Mercurialis est prima materia omnium metallorum, & cum ea soluiamus omnia metalla, quæ in alia solui non possunt. Et si metalla non soluerentur in primam eorum materiam, per istam aquam mercurialem, non fieret id quod quæritur.

Humiditas efficit, vt omnia dignoscantur. Vnde in arte solùm duo Elementa formalia videntur & tanguntur sic: aqua & terra, cum virtualiter sint quatuor, scilicet: Aër in aqua, & ignis in terra.

Cum hoc argento viuo qualitates sulphuris sunt commixtæ per digestionem, & ideò est alteratum, sicut natura requirit, per suum calorem sui ipsius, per conuersionem suæ naturæ, est conuersum & congelatum in sulphur. Tu potes sentire per naturam, quòd nulla alia humiditas conuertetur magis propriè & promptè in substantiam, quàm qualitates sui sulphuris per artificium; quæ humiditas est argentum viuum in forma aquæ claræ, sicut lac in mammillis, & sulphur sicut sperma in testibus. Quare ergo notifico, quod materia huius non est argentum viuum commune, cum tota sua substantia.

Videmus omnia generari Mercurio viuo generante quo ipse genitus fuit. Verbi gratia, Homo genitus fuit à Patre, mediante spermate, genuit is alium filium, mediante spermate, & sic de aliis. Ergo natura Mercurialis est qua pascimur & nutrimur: sine ipso namque non est vita animalium nec plantarum tum vitæ & existentiae rerum Vniuersarum. SPIRITVS autem dicitur mineralis virtus, in qua natura metallorum quiescit. At spiritus tingens est Mercurius Philosophorum cum suo sulphure albo vel rubeo, naturaliter sibi commixto in ipsa minera, & terræ visceribus mediocriter præparato, artificis arbitrio relicto, vsque ad perfectionem & consumptionem perfectam.

Aliud argentum viuum, est tinctura permanens, & id à corporibus perfectis extrahitur, per distillationem dissolutionem sublimationem & subtiliationem. Et tale argētum dicitur incombustibile, anima, aër & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam dat. Extrahe igitur argentum viuum, seu Lapidem philosophorum, tam à corporibus, quam à viuo argento, quoniam sunt vnus naturæ, & habebis mercurium & sulphur de illa materia super terram, de qua Aurum & argentum generantur in terra.

Quicquid veritatis consistit in arte Chemica, est iungere seu coniungere humidum sicco. Et hoc ab omnibus philosophis conceditur. Pro humido intellige spiritum, siquidem ab omni sorde mundatum: & pro sicco, corpus perfectum, purum, calcinatum. Et reuera istarum
duarum

duarum partium operatio consistit in dissolutione & coagulatione. Dissolvere est, corpus in naturam spiritus, conuertere: At coagulare est Spiritum corporalem efficere, vt fixum fiat volatile, & volatile fixum. Sic obtinebis magisterium: caue etiam diligenter ne misceas aquam Mercurialem impuram cum corpore mundo; sic enim Azot. i. aqua Mercurialis & ignis ltonem. i. terram nigram abluunt, & mundificant. Nam præparatio terræ semper est cum aqua. Nō ergo te tædeat repetitionis, contritionis & Alflationis prolixitas; est enim actio naturalis, quæ suum habet motum & tempus determinatum: ita vt quædam in minori terminentur, quædam verò in maiori, quia in purificatione terræ, non potest esse tempus determinatum, nisi secundum quod artifex bene laborat. Et dicit Philosophus, quòd corporis quarta pars diminuitur apud eius decoctionem, & nos experti sumus verum id esse, & in impositione imbibitionis terræ nigræ cum Mercurio debet precaueri de fractione vasis. Vnde debet notari quod aqua sit calida, & debet etiam materia. i. terra calida esse, & manu vas agitari debet subito, aliàs materia lateribus vasis ad hærebit, donec materia & totū fiat, sicut lutum turbidum. Et tunc vitrum debet sigillari, & poni inter cineres calidos, ad exsicccandum, donec fiat puluis siccus, & tempus cuiuslibet imbibitionis ad exsicccandum est xxv, vel, xxx dierum naturalium.

Iam cum terram exsiccatam habes, pone super ipsam de Mercurio sextam, vel septimam

partem vt soluat: & sigilla vitrum Hermeticè,
 & super lēto calore in cineribus exsicca & con-
 gela, & istam congelationem & solutionem
 quater reitēra, & manebit hęc terra fixa & lu-
 cida nigra in fractura, & proiecta supra corpora
 alterat in suo calore & non Mercurium. Album
 & rubeum ex vna radice, nulla re alterius gene-
 ris interueniente pullulat. Si vis Elementa Mi-
 neralia accipere, ne accipias de primis, nec de vl-
 timis, sed de mediis, ad creandum Lapidem. Ha-
 bita materia per se soluitur in suo appropriato
 vase & igne humido. Ita nihil terrę conspicitur,
 imò totum factum est aqua clara, & iterum a-
 qua illa continuo calore fit terra. Terra verò in
 oleum vertitur: oleum verò fit puluis incom-
 bustibilis & fusibilis, & hoc vno solo regimine,
 & dicitur opus mulierum, & ludus puerorum.

DE FERMENTATIONE

Ex perfecto nihil fit, quia iam perfectum est,
 habemus exemplum, panis fermentatus & co-
 ctus, est perfectus in suo statu, & ad vltimum
 suum finem peruenit, nec eo plus poteris fer-
 mentare: sic est in auro; album & rubeum ex v-
 na radice, nulla re alia alterius generis interue-
 niente, procedunt. Recipiamus ergo illam ma-
 teriam, vnde erit aurum, & mediante artificio
 deducitur in verum fermentum philosophorū.
 Ergo ne misceas aquam albam cum rubea, & è
 conuerso aquam rubeam cum alba.

Album tamen rubeum ex vna radice nullo
 alio interueniente: meritò Lapis noster à Philo-
 sophis

sophis dicitur omnis res, quia habet in se, & ex se omnem rem necessariam ad sui perfectionem: & quocunque modo nominetur, semper est una & sola res. Pone in vase & firmiter claudere, quo usque totum compleris magisterium: quod amplius est, à malo est. Totum ergo residuum ad artis occultationem ponitur. Ideò cum videris aquam congelare seipsam, tunc ratus esto scientiam esse veram. Idcirco, si calorē benè mensuraueris, aqua & ignis tibi sufficiunt. Nec oportet in toto regimine alia re uti, nisi aqua ista permanente. Manu tene hanc aquam cum suis operibus, quoniam facit album, & rubeum; & ad rubeum effectus eius consistit in regimine ignis &c. Finis Axiomatum: quanquam varia omisimus, ne prolixiores videremur.

Hæc interim humane Lector perscrutare & meditare: alibi maiora (Deo volente) & plura lucidioraque. Tu interim feliciter vale, & nostris conatibus faue. Yuerduni.

NOBILISSIMO ET DO-
CTISSIMO VIRO, DOMINO NI-
COLAO MAIO ELECTORIS BRANDE-
BURGICI A CONSILIIS ET PRÆFE-
ctura &c. summo Philosopho, rerumque abdi-
tarum inuestigatori solertissimo, Domino, &
amico plurimum obseruando, BERNAR-
DVS P. à PORTV S. Mariæ AQVI-
TANVS omnem felicitatem
precatur.

ETSI, vir Nobilissime
simul & Doctissime, te
nunquam de facie no-
uerim, tamen tuis literis ad me
P R A G A missis, cognoui
quantus sis in literis. Et ut magis
ac magis Philosophico studio ope-
ram impenderes, tu vitæ Aulicæ
pertusus, bona cum gratia, ad stu-
dia & Musas redijsti. Ita nunc

I j

privatus & procul ab omni Au-
larum strepitu remotus, D E O
imprimis, tibi, & bonis vine-
re conaris, semper illud iam ti-
bi, occinens, Aula vale; satis est,
quod me tua cura fatiget. Vivere
privatim me iuvat, Aula vale. &c.
Sed (ais) in literis tuis ad me: Ob-
rumpo, ob festinantem tabellio-
nem, qui has rectè se tibi traditu-
rum promisit, teque oro, ut cum in
Dialogo inter Naturam, & Fi-
lium, Naturæ opera publicæ uti-
litatis promiseris, D E O volente,
datum, præsertim Tractatum
de Aquis tingentibus, alterum de
mercurialibus, quibus metalla in
Mercurium currētē subito mu-
tari possint: expectationi bonorum
satis-

satisfacias? Nondum enim abs te hoc praestitum est. At causa forsitan non sunt contemnenda, quæ ab hoc instituto te hætenus impediuerint. Sed rogo te, ut Tractatum de Mercurialibus legendum, & cognoscendum mihi exhibeas, siue publicè, siue priuatim: ego vicissim, quæ de coniunctione, & proportionem Mercurij, tum debita, tecum habeo, haud inuitus communicabo: imò utilitatem ex tuis scriptis, si quam percepero, ad te tanquam Dominum suum, redire iubebo. Rectè putas, Maij Doctissime, varia intercesserunt negotia, quæ recensere longum esset. Ab eo enim tempore, quo literas tuas amoris, & beneuolentiæ plenas, acceperim, gestiebat meus

*animus te videre, sæpiusque te cō-
uenissem, ni disiti intervallo loco-
rum essemus: quantum Bohemia
ab Heluetia distet, benè nosti. In-
ficias non ibo, plures graues viros
doctos, tum ex Istria, Pomerania,
Gallia, Anglia ad me venisse, con-
ferendi ergo, quos meis sumptibus
benignè dimittere soleo. Hoc tan-
dem expertus sum.*

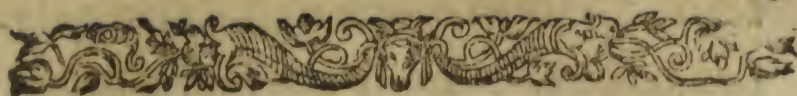
*Præbet amicorum nil præter
copia damnum.*

*At ego in obscuro, procul a pul-
uere Academico, procul a ciuita-
tibus, dego tamen cum hominibus
pacificis, eiusdem religionis, qui
quid præstem, non curant, modò
sim illis auxilio in tempore. Ita
quid Francofurti, aut alibi excu-
ditur, aut agitur, prorsus mihi i-
gnotum:*

gnotum: sic scriptum Doctoris Nicolai Guiberti Lotharingi, quod tamen integrum non legi, me latebat. At hortatu amici Enoci, summi philosophi, hanc provinciam respondendi, paucis, accepi. Tibi verò de aquis Mercurialibus, partimque tingentibus, Tractatulum talem, quem in nostris peregrinationibus, & vetustissimis codicibus reperi, partim quoque pretio emimus, propriis manibus aliquid tractauimus, Tibique, quicquid sit, gratis dedico, offero, & adscribo. Multa enim de industria omisimus, quæ fidei amicis reseruamus: nefas existimans, abdita artis Prophanis, & impostoribus enucleare. Tu verò, Doctissime Maj, nostris lucubrationi-

bus frueri, & fœliciter Vale. T-
uerduni, quæ ciuitas est Magni-
ficorum Dominorum Bernatum:
Kal. Ianuarij. 1608.

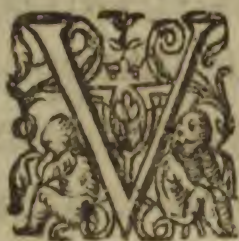
DE

DE MERCVRIO,

Ad beneuolum Lectorem,

*præfatio non sper-
nenda.*

IN VM semel congela-
tum, & denuò resolu-
tum, nunquã habet tan-
tam vim & virtutem,
quantam habet vinum nunquam
congelatum; nam cõgelatione sua
amittit spiritum suum igneum, &
resolutione sua, nouum contrahit
humorem aqueum. Propositũ au-
tem est Philosophis Mercurium ab
aqueo humore corrumpente mũ-
dare; & non aqueum humorẽ cor-
rumpentem in eo augere. Mercu-
rius ergò congelatus semel in cor-
pore metallico, postea resolu-
tus, nunquam talem habet virtu-

I iij,

tem, qualem Mercurius congelatus habet. Et si corpus aliquod metallicum reducitur in Mercurium, iste Mercurius arte ex metallo factus, & non secundum naturam generatus, artificialis quidem Mercurius est, & non naturalis. Ars autem nulli rei vitam, & virtutem conferre potest; sed tantum apparentiam, & formam externam. Iam artificiale aliquod commisceatur cum naturali, nulla erit eorum vera, vel naturalis commixtio; cum perpetua eorum sit, in substantiali forma, disiunctio: & per consequens etiam nulla erit naturalis, aut substantialis generatio. Si autem Mercurius fuerit in primam materiam reductus, tum omnia metalla ex se generata, naturali ordine, & modo, in naturam eorum primam reducit, & sic naturalem Mercurium corporum, virtute naturali,

turali, & non violenta aliqua artificiali, generat. Natura enim naturam generat, & natura naturam soluit. Et tum si iste Mercurius corporum, cum naturali Mercurio incorporeo iungitur, tum ferè Natura cum Natura sua, & species cum sua specie miscetur, & vnitur naturaliter; & sequitur effectus naturalis indubitater. Naturaliter enim Natura similis, in natura sua simili, actione, & operationem habet perpetuam: & non in diuersa specie; multo minus in diuerso genere. Quo enim est maior rerum diuersitas, eò minor earum est vnitas. Natura disponit omnia in potentia, quatenus ars ea potest, & debet perficere in actu. Natura verò disponit materiam habentem omnium metallorum formam; & ultra non operatur, circa ipsam; & vbi Natura desinit, Ars operari incipit, & per-

ficit. Primò Mercurium, siue quintā essentiā eruit, quæ Philosophorū Argentum viuum insignitur, & non Naturæ, sicut filius dicitur patris. Non est, vt refricem, quæ scriptissimus in Dialogo inter Naturam, & Philosophiæ Filium; eò Lectorem relegamus. Redeamus ad orationem nostram: nempe de Mercurio naturali, & artificiali. Mercurius nihil aliud est, quàm spiritus mundi corporeus, in ventre terræ factus; qui a se recipit facultates omnes, tam Animales, quàm Vegetabiles, & Minerales, sicut aliqua Cera, quæ recipit in se omnium formarum impressionē. Sic Mercurius omnium rerum recipit in se proprietatē. Oportet, vt exaltetur a terra; purgetur ab omni terrestriitate sua; tunc ascendit in aërem rotatus, qui vertitur in spiritum; sic adimpletur dictum Philosophi: A-
scendit

scendit de terra in cælum, & sic accipit vim superiorum, & inferiorũ; sicq; Naturam terrestrem immundam exuit, & Naturã cælestem induit, in qua mundis gaudet, & immunda omnia horret. Et hæc est via metallica particularis: vt dilucidius in sequentibus, DEO concedente, pertractabimus, cum de Argento viuo dicemus. Quandoquidem Arg. viu. à Mercurio differt plusquam vinum ab aqua. NOT A, omnia salia totius mundi, siue Metallorum, siue Vegetabilium, siue crescentium rerum, si debito tempore, putrescentur, & postea vino distillato rectificato imbibantur, vertuntur in Mercurium. Est etiam alius modus, quo ex quibusdã herbis, breui tempore, Mercurius currens, potest, absque sumptibus elici. De hoc alibi fusius.

Rerum omnium in Mercurium reductio.

DE Mercurio corporali agendũ

est. Cum hoc disceptatum fuit circa finem nostri libelli inter Naturam, & Filium Naturæ: Vtrū Mercurius arte, ex corporib. perfectis extractus, suo corpori, aut Mercurio vulgi commixtus, verā Philosophicam det coniunctionem, ad generationem lapidis sufficiētem; sicut quorundam est firma opinio. Responsū fuit: Nō minus corporū Mercurius efficiet, cum suis corporibus, quā sperma viri, quod extra suum corpus nihil generat: quoniam non est seminatum in locum sibi à Natura paratum, præsertim cum locus conseruat, & generat locatum. Ita etiam simile non agit in suum simile, vt ignis in aquam &c. Vide propositiones, & responsiones, circa finem Dialogi. Ibi enim extractionem Mercurij Auri, cum sua historia, videbis: eò enim recurre.

Tunc.

Tunc Pragæ eram, cum summus quidam princeps serenissimus, isti studio admodum intentus, secum Eduardum kelleium Anglum habebat, in Chemicis versatissimum. Princeps ad illum (inquit) Num Eduarde, Mercuriū Auri arte elicere posses? Maximè possum (ait) fuso Auro, foramen usque ad centrum molis fecit, in quo puluerem album inclusit, & in vase fictili adaptauit, & circumfuso spiritu vini, ignē admouit; excalescēta mole, fere omne aurum in Mercurium currentem fuit conuersum. Quod cum princeps animaduertisset, putauit se tenere Anguillam. Ast qui tenet eam per caudam, non tenet illam. Existimabat serenissimus ille, omne Magisterium in auri Mercurio delitescere. Quare variis Alchemistis Mercurium illum tractandum di-

tribuit. Præ manibus D.D. Hage-
tij Thadæi vidi, qui nūquam amal-
gamari, nec Auro coniungi de-
nuò potuit. Coacti artifices opus o-
mittere, & Principi restituere. Idcir-
co artem in his laboribus & expen-
sis constituere, nefas existimo. At
fortè dicet aliquis: Cur tu nobis
hoc opus, & onus de aquis Mercu-
rialibus imponis, si ad artem nihil
præstant? Alij amāt panem album,
alij verò vesci pane atro. Hæc Ars
est tam locuples in rimandis abdi-
tis naturæ, vt quicquid desidera-
tur, ars largiatur perito artifice. E-
go verò hunc Tractatum in lucem
emisi, vt artis possibilitatem pate-
facerem, & curiosorum hominum
cupiditatibus satisfacerem. Vale.

T R A-

TRACTATUS AQVA- RVM MERCVRIALIVM *sequitur.*

Pone in diuersa vasa vitrea, collum habentia longa, & in vno quoque vase ℥iiij. Mercurij bene loti, & mūdati cum sale præp. & aceto distillato. Tunc vasa, charta, aut bombace obturata, pone in finum equinum. Tua igitur vasa ita immorentur in fimo, donec totus Mercurius solvatur, & vt facilius fiat, muta finum singulis septimanis; & postquam remanserit in putrefactione per mensem; liquorem effunde in cucurbitam vitream, cum suo alembico, supra ignē lentum diu, ne Mercurius ascendat, & aqua parum distillabit, quam supra sæces effundere oportet, & adhuc per mensem reponendum in finum putrefaciendum. Huiusmodi operationes tandiu sunt repetendæ, donec totus Mercurius in aquam sit resolutus. Multiplicabitur hæc Mercurialis aqua, si proieceris supra crudum Mercurium lotum & mundum, & sic aquam cum Mercurio tenebis in fimo, per mensem, donec omnino aqua soluerit Mercurium in aquam, & cum quantitatem sufficientem habueris, rectificabis, vt sequitur.

Aqua Mercurialis rectificatio.

Fac, moderato calore, tuam aquam distillare.

caue, ne fæces adurantur: Aquam verò distillatā supra fæces repone, ut Mercurij sulphure, aqua acuatur: à combustionē caue; aliter opus periret. Quādo aquam supra fæces posuisti, vas obtura, & colloca in fimum calidum octiduum, post distilla, vt supra fecisti; septies repetendo opus. Tunc habebis aquam Mercurialem mirabilem, rectificatam; omnium corporum solutiua, Prædicta aqua multiplicari potest in infinitum, cum Mercurio communi: At eius multiplicatio fit melius cum imperfectis corporibus, interque nos, Io v e m capimus, quandoquidem est facilioris solutionis: & maioris virtutis: Mars etiam præstantior: &c.

Accipe, in nomine D e i, Aquæ Mercurialis ℥iiij, rectificatæ, & in ea dissolue libram vnā Io v is calcinati, vel limati, qui si promptè dissolui non potest, ponatur octiduum in fimum calidum, vel amplius, donec sit solutus, post distillationem distilla, donec fæces remanserint siccæ, quas accipe, & tere, supra marmor, & aquam iterum affunde supra fæces: Putrefac in fimo equino, vt superius fecisti, & hoc tandiu, donec fæces non amplius præstent aquam, post vltimam distillationem, fæces, & aquam ad partem, ad partem seruabis, & iterum rectificentur. Et ex fæcibus salem, & tartarum Philosophorum poteris creare,

AQVÆ MERCVRIALIS
secunda rectificatio,

AQV a illa Mercurialis præparata magnam acuitatem habet, ratione sulphuris Io v is
cu-

AQVARVM MERCVR. 143

cuius Spiritus reductus est in aquam: præterea non omittendum est, aquam iterum septies re-
ctificare. Tunc est facta ardens, & comburens,
vt in Mundo nihil supra,

DE PHILOSOPHORVM TAR- taro, eorumque Tartari oleo.

Fæces aquæ Mercurialis accipe; quas supra marmor minutissimè tere, & iterum in cucur-
bitam vitream, & desuper tantum aquæ Mer-
curialis; fac distillare paruo calore: fæces accipe,
quas reuerbera horis 24. igne temperato, & a-
quam reiterna desuper, opusque septies, vel do-
nec niuis albedinem superent, fusibilesque
sint. Tunc verum Philosophorum tartarum
habebis; quem subtilissimè tere, & supra mar-
mor, in locum frigidum, & humidum colloca-
bis, vt in oleum soluatur. Isto etenim oleo, om-
nium corporum calces solues in Mercurium
currentem. Quamquam non negabo Martem
præparatum, vt supra, præstantiorem esse, ma-
iorisque virtutis: quandoquidem vera terra
Philosophorum insignitur, & nuncupatur, circa
quam argentum viuum seminatur, congela-
tur, & fixatur; & omnes spiritus retinet & fi-
xat; quod cum cæteris imperfectis corporibus
fieri nequit. Tartarus imperfectorum corpo-
rum, vt supra, præparatus, nihil aliud est, quàm
purum sulphur corporum.

Alia Aqua Mercurialis rectificatio.

Duo etenim sunt modi, Aquas Mercuriales

K j

rectificandi : quorum primus nihil aliud est, quam aquam Mercurialem acueri, & aquam augere, quod fit sæpius redistillando, vt superius est dictum. Rectificatio secunda è contrario se habet; quoniam ardoris, eiusque violentiæ est diminutio, propter reiteratam distillationem, in qua eius venenum amittit, quod in eius incremento acquisiuit. Attamen ipsa Mercurialis aqua in rectificatione, miram assequitur dulcedinem, visque eius augetur. Hæc autem Aqua, in Pellicanum inditur, & in fimo equino sepelitur calido, & relinquitur tandiu, donec nihil amplius ascendat, & omnes fumositates deposuerit: quo facto, per inclinationem, in aliud vas effunde, ne fæces turbentur. Tunc habes veram Philosophorum aquam Mercurialem. Quæ, si ex Marte esset conflata, verum Philosophorum Coelum esset dicta, omnium planetarum susceptible. Vt enim eam perfectionem ad vltimum gradum restituas, superest ipsam animare, quod faciliè facies, vt sequitur. Calcina Lunam fulminatam Mercurio vulgi, ℥j. & pone in ℥iiij. Aquæ Mercurialis supra dictæ, & hoc totum sepelias in fimum equinum calidum, donec tota Luna sit dissoluta. Quo facto, distilla Aquam Mercurialem; & fæces accipe, & supra Marmor tere, parum suæ aquæ irrorando, & fortiter miscendo, & iterum illud totum cum sua aqua in fimum reponere putrescendum; & hoc tandiu reitera, donec Luna omnis transeat, excepta crassa terra, quam non oportet extrahere. Quippe verus Philosophorum tartarus est albus, cuius oleum eò modo fit; vt oleum Iouis superius

superius descriptum : & nota , quòd omne oleum tartari eo modo factum, dealbat, & mirabiliter fixat, sistitque omnes Spiritus, vimque admirabilem in se habet.

Postquam verò Aqua tua ita præparata est, nondum tamen bene est animata : at potest ad summam deducj perfectionem, faciendo, vt sequitur. SOLVE decem denarios auri purissimi; & sequere integram Methodum, vt fecisti de Luna, & ascendat per rostrum alembici, vt argentum fecit; & fæces, quæ remanent, vocantur SAL rubeus auri: quem, si noueris dissoluere cum 3 iij. aquæ supradictæ, repetendo cohoppando, fixabis, & simul congelabis; quod Philosophorum legibus, amplius detegendum non est. Igitur operatori perspicacj relinquo. Hanc aquam Philosophi celarunt variis Enigmatibus, & nominibus, ne ab indignis raperetur: Vim corpora dissoluendi, & in primam materiam oleum, & Mercurium currentem reducendi, habet; iuxta artificis captam. Ista Aqua fit puri ab impuro, & spiritus ab aqua segregatio: Secretum tene, & in corde abde. DEVM time, eiusque præcepta sequere.

Mercurialis Aqua altera.

Liquefac lbj. IOVIS. i. stannj puri, quod nunquam fuerit in opere, & tantum Mercurij lotj; cum sale, & aceto, vt artis est. Fac amalgama. Insuper accipe lb. ij. optimj Mercurij sublimatj, & cum amalgamate misce, supra marmor terendo; pone ad sublimandum, repete ter; semper miscendo fæces, cum quo sublimatum est : ultimò tere in subtilissimum pulue-

K ij

rem; quem in locum frigidum, & humidum pone dissoluendum, solueturque in aquam claram, quam accipe cum fœcibus, quæ remanserunt supra marmor: fac totum distillare, igne graduum, vt fieri solet in aqua forti; & quod distillatum est, serua ad partem; fœces, quas reperies, erunt trium colorum, albæ, scilicet, sublimatæ, griseæ in medio, nigrae in imò, nullius momenti.

Albas & griseas seu leucopheas accipe, quas triturabis, & in locum humidum & frigidum colloca, ad dissoluendum, & quod dissolutum est, cum fœcibus distilla simul, instar aquæ fortis: quod pone cū priore. Hæc tantisper reitera, donec omnia sint in aquam redacta. Si hanc aquam septies volueris distillare, seu rectificare, tantæ acredinis & virtutis erit, vt subito limaturam cuiusque metalli; vel calcem, in aquam claram conuertat:

Alia Mercurialis Aqua, qua Mercurius omnis a corporibus exeritur,

Sublima septies Mercurium communem, cum sale communi ter præparato, & vitriolo calcinato ana: sublima, vt artis est. At vnaquaque sublimatione facta, nouum solem, & vitriolum adde, & supra marmor tere, & irroraceto; distillato postea septies; sublima, renouando salem, & vitriolum: finita septima sublimatiõe, dissolue tuum sublimatum in aqua forti, facta ex alumine, & sale petræo tantum. Tunc fac, paruo igne, distillare: postea auge ignem, donec Mercurius sublimetur, & quod sublimatū est, accipe. & fortiter tere, & in eadem aqua iterum sol-
uatur

uatur; distilla vt antea fecisti, & repete; & de tertia in tertiã distillationem, renoua aquam tuam fortẽ. & qualibet distillatione proice fæces nigras, & tandiu hoc repete, donec amplius non dabit nigras fæces. Imo totum manebit fixissimum, & permanens: vt Olomotij apud Petrum Wincium fecimus, & vidimus.

Alio modo.

Accipe sublimatum subtilissimè tritum, & in vas vitreum, vndiquaque luto munitum, pone: & sic in Athanore octo dierum spatio dimitte; & gradibus ignis rege, & de duobus in duos dies auge. Deinde tuam materiam puluerisa, eamque in. B. M. dissolue, vel in fimo equino calido; & cum dissoluta fuerit in aquam limpidam, fac distillare in B. M. aut alio simili calore; & hoc septies. Tunc habebis aquam, cui non est par: præcipuè, si post illas distillationes, posueris in ea, ℥ij. salis Tartari, septies aqua vitæ irrorati in lb. j. aquæ Mercurialis. Et vt excellentior, & acutior fiat, sublima septies sal Armoniacum, sale communi, & sale petræ ana. Tunc accipe de illo sale Armon. sublimato ℥vj. sex supra libram vnã illius aquæ Mercurialis, & cum dissolutum fuerit, sæpius distilla: tunc erit tantæ fortitudinis, vt nullum vas eam sustinere valebit, præter Christallinũ. Istâ etenim aquâ, Metalla quæque subito in Mercurium currentem vertuntur. Ad soluendum calces imperfectorum, & Lunæ, non opus est Sale Armoniaco. Satis fortis est aqua Mercurialis per se, absque illo sale.

At verò pro Auri Mercurij extractione, ○

K iij

pus habes illo sale Armoniaco sublimato. Et cum volueris perfecta, vel imperfecta in Mercurium reducere; Calcina Metalla, cum Mercurio vulgi. Hæc autem calcinatio est cæteris præstantior.

Pone igitur calcem alicuius metalli in vitrum Matrassium dictum: effunde desuper de tua aqua, vt superet calcem duos digitos: sepe li vas in finum calidum, vel cineres tepidos, paulò post in imo vasis conspicias granula, instar margaritarum: qui Argentum viuum est illius metalli, cuius calcem posuisti. Eò etenim modo omnium corporum calcem reduces in Mercurium cohopando septies aquam supra calcem, reiterando distillationem, & sæces supra marmor terendo, addendo prima vice quartam partem salis tartari præparati cum aqua vitæ. Insuper effunde aquam communem bullientem, desuper mouendo baculo, dictam calcem, donec fæces reuiuificentur in Mercurium.

Alia Mercurialis Aqua.

Sublima septies Mercurium sale communi, & vitriolo, vt ars docet: puluerisa, & in locum frigidum supra marmor collocabis, & in aquam breui soluetur. qua, absque alia præparatione, calces, vel limaturæ omnium metallorum, in Mercurium resoluuntur. Quem, si secundo sublimaueris, cum sale armoniaco, perficies dictam sublimationem cum ambobus, id est, sublimando Armoniacum, & ex his aquam feceris, vt dictum est, reducet statim in Calcem omne metallum sine distillatione. Quod si vis pluries distillare, superabit, & melior erit &c.

Aqua

Aqua Salis Armoniaci.

Fac ter, vel quater Armoniacum sublimare: sale communi præparatum. Vltimo puluerisa, & solui permitte, supra marmor. Filtra, vt clara euadat, per chartam. Tunc soluet corporum calces, in aquam, supra cineres, vel finum, ponendo sextam, vel septimam partem aquæ fortis communis. Ad hoc faciendum, non opus est distillatione, tandem si distillaretur pluries, aptior, & melior euaderet.

Alia Mercurialis Aqua.

Mercurium crudum accipe, & aqua ablus bene, postea sale communi præp. & aceto distillato, fricando: deinde aqua communi calida laua, & exsicca: postea R. IOVBM, quem purga per calcem viuan: vt scis liquefac; quo fuso, amoue ab igne, & Mercurium proijce desuper, mouendo optimè, donec incorporetur, & Amalgama durum fiat. Tere bene super porfidiū: deinde aqua dulci laua tamdiu, donec clara, & limpida exeat. Nam prima lotio erit nigra. Exsicca ad solem, vel alium tepidum calorem; custodi. Tunc R. de Mercurio septies sublimato, quantum Amalgamatis, tere, & simul misce. Accipe cucurbitam fortem, quæ ignem ferre possit, cum longo collo. Tunc dictam mixturam pone intus, adapta supra cineres calidos, in furno, & gradatim rege ignem. Et cum materia strepitum ediderit, & fumus eruperit, cooperi vas, aliquo linteo. Auge ignem fortem, & intelliges materiam facere bu, bu, bu. Tunc depone vitrum ab igne, & frangendo, reperiēs materiam duram, quam con-

K iij

tere, & pone supra marmor, in locum frigidum, & statim guttabit aquam nigram, & quod remanet insolutum distilla ter, & fæces remanebunt in fundo, quasi nigræ, & supra fæces redde suam aquam ter, vel quater; & aquam serua, & in hac aqua, quodcunque Metallum imposueris, soluetur, sicut butyrum, & cera, & Sol reducetur in materiam primam. Estque Aqua Mercurialis ad artem.

His frueri, & Vale.

In sequenti Tractatu varia, & vera, probata; non solum ab his, quorum artem teneo, verum etiam a me, maiori ex parte, probata: Fas existimaui, ante obitum nostrum, in lucem dare, quæ comperta habemus, & certa. Varia etenim, post occasum nostrum inueniuntur, præsertim vetustissimi codices manuscripti, de Lapide Philosophorum, nondum excusi. Cuperem ipse, ut citius excuderentur, ne ab indignis extorqueantur, & pro ipsis vendicent, aut venales circumferant. At iam senio confectus, ubi virtus illa vegetatiua, cæteræque potentia me deseruerunt; quod superest, langor, & horror habet. Quæ tamen istic depinguntur, perpende, cogita; & Deus Mysteriorum author, maiora suppeditabit, modò illi obtemperes. Vale.

AQVA

AQVA TINGENS MIRABILIS,

*qua Luna, etiam Aurum, tinctura per-
manente, tingitur, variaque opera-
tur. Abditum tene.*

Accipe vnam partem salis armoniaci, & duas partes calcis viuæ; tere simul, & infunde in aquam communem calidam; sine, vt in olla ad ignem bulliat, postea filtra bene, ter quateruè, vt aqua omninò clarescat, sine fæcibus; postea coagula, vt sal remaneat: hunc salem per- mitte fluere in tigillo, per quartam horæ par- tem; tunc effunde in mortarium calidum, tere, vel funde, tum adhuc confusum, pone in cellam ad soluendum, intra paucos dies soluetur in o- leum clarū: quod dicitur oleum fixum salis ar- moniaci. Huius olei accipe vnam partē, & Mer- curij septies sublimati à vitriolo, & sale cōmu- ni, & sale petræ, & semel per se, donec fæces om- nes deposuerit: duas partes tere, & pone in dictū oleū salis armoniaci; stent in cinerib. calidis, do- nec omnis sublimatus solutus fuerit. Tūc pumi- cem contusum accipe, & pone in dictam solu- tionem, vt pumex ebibat omnem humidita- tem, & fiat tanquam lutum siccum, ex quo glo- buli possint effingi. Hos impone cucurbitæ am- plæ, pone etiam alambicum optimè lutatum, & in cineribus seu arena distilla, igni primò lento; exhibit aqua dulcis; continuo ignem gradatim ministrando, donec guttæ acelescant. Tunc aliud vas recipiens appone, & igni fortiori pelle, & proueniet Mercurij essentia subtilis & acris. Hanc aliquoties rectifica in B.M. & serua. Iam

R. therebintinam venetam, & acetum distil-
 latum misce: distilla in B. M. prodibit spiritus
 therebintinæ albus, & clarus. Tunc in Cineri-
 bus pelle, proueniet oleum flauum. Vrge tan-
 dem fortius; & sequetur aqua acida subrufa.
 hanc separa ab oleo per tritorium, & serua.
 postquam rectificaueris. R. Aurum repurgatissi-
 q. v. solutum in oleo salis, vel aqua Regis: A-
 quam per alambicum extrahe: Calcem, per a-
 quam communem bene aliquoties ablue: po-
 stea calx adri igni imposita, excandescat, & in
 prædicto menstruo terebintinato, extingatur:
 idque sæpius reiteretur. Tunc huius partem v-
 nam, & florum sulphuris per se sublimatorum,
 duas partes tere bene vnà & reuerbera per 12.
 horas leui flamma: tunc denuò extingue in me-
 struo prædicto aliquoties: Iterum reuerbera
 cum floribus sulphuris, vt prius, idque vt Aurū
 excandescat in puluerem rubicundum & impal-
 pabilem. R. huius solis partem vnā, & essen-
 tiæ Mercurialis prædictæ, partes sex: pone in vi-
 tro sigillato in sinum equinum, vel. B. M.
 per mensem, vel septem septimanas; & Sol sol-
 uetur in liquorem rubicundissimum sanguinis
 instar, & fæces albas relinquet. Hanc dissolutio-
 nem recipe, & in B. M. menstruum abstrahere, do-
 nec liquor spissus, ruber, ad nigredinem vergēs,
 maneat; qui statim in aëre coagulabitur, & in
 calore leui, aut candelæ soluitur: Hinc affunde
 therebintinæ spiritum, abstrahere eundem, &
 nouum affunde, & abstrahere. Hic omnem corro-
 siuitatem aufert. Tandem affunde spiritum vi-
 ni, & digere vnà & distrahe, donec nihil de spi-
 ritu

ritu therebintinae amplius adsit. Tunc serua. Coagulatur enim in aëre, instar seui, quando spiritus vini abstractus fuerit. Hoc coagulatum, in quouis liquore, in vino, in aqua Cinnamoni solui potest.

Prædicta essentia Mercurij omnia metalla reuerberata soluit: etiam crocum martis. Multa alia, quæ perito artifice inuestiganda, relinquimus.

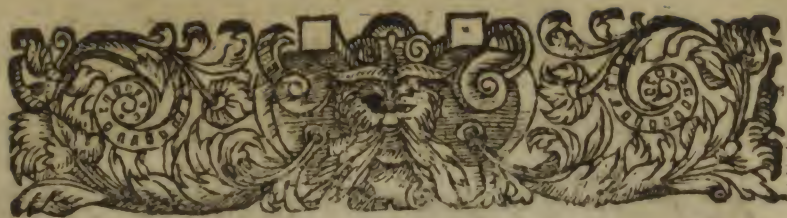
Mercurius Vita, ab amico singulari acceptus.

℞ Stibij mineralis optimè triti ℥.β Mercurij septies sublimati ℥.j tere optimè, & misce; & totum hoc in retortam vitream, bono luto munitam, pone ad ignem primò lētum, & gradatim auge, donec tota distillatio absoluta sit. In recipiente reperies materiam crassam, quam accipe, & supra laminam, vel marmor in cellam, vel locum frigidum colloca dissolendum, quod fiet, & soluetur in oleum. Accipe, & pone in parua non eminentem cucurbitam, cum suo alembico, super cineres calidos, & liquor quidam clarus ascendet: & augendo ignem, egredietur oleum inter rubrum, & citrinum: postea reitera distillationem in alio alembico, ad separandum phlegma ab oleo, lentè: & oleum remanebit in fundo vasis, rubrum, nobis necessarium. Hoc absoluto, fac vitriolum veneris, vel extrahe tincturam viridis æris aceto distillato, euapora, & calcina ad rubedinem: terè subtiliter vnà cum folijs auri purissimi ana, terendo imbebe oleo prædicto, donec

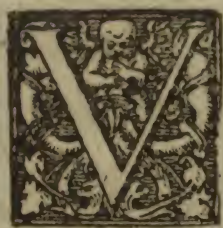
inspissetur mellis instar, deinde pone tuam materiam in vas vitreum sublimatorium cum alembico benè clauso, paulatim ignem augendo, & materia sublimabitur christalli instar. Si multiplicare cupis, R. de &c.

Istius pulueris vires sunt maximæ. Febribus cunctis medetur; Lepræ, Hydropi, taceo de cæris, & de vehiculo, dosibus quoque, propter æmulos insurgentes in me, taceo.

ILLV-

ILLVSTRISSIMO
HEROI, ET PRINCIPVM
POIENTISSIMO, REIP. CHRI-
STIANÆ BONO NATO, FRIDERICO,
DVCI WIRTEMBERGENSI, MONTIS-
pelicardi Comiti; Domino a Blamon, &
Francamont superiori, vnico, sacri
Rom. Imperij Principi
Fortissimo,

*ETVS illud est: Prin-
ceps Fortissime, Multa
pretiosa videri, quæ sint
Templis consecrata. Quod cum
ita sit, non sum veritus, varia o-
puscula magnis Principibus de-
dicare. Annis quidem præteritis,
Sereniss. Principi Electori Pala-
tino, de Vera Præparatione, & v-
su medicamentorum Chimico-*

rum unum: alterum Illustrissimo
Principi, Christiano Anhaltino,
de Sale Nitro, & viribus Auri
Potabilis inscripsi, &c. Qui
Tractatus serena admodum frō-
te excepti fuerunt, sicuti res ipsa
docuit. Verum cum hunc Isaaci
Hollandi Tractatum de Claue,
seu Lapide Philosophorum, publi-
cum facere decrevissem, Tu im-
primis Fortiss. Princeps, occurri-
sti, qui non solum Marti litas,
sed etiam Minerue sacra facis,
dum optimarum artium studia,
omni conatu, promoues. Inter hæc,
cum Chymia non postremum lo-
cum obtineat, hunc libellum, qui
precipua tantæ scientiæ capita ex-
plicat T. C. ingratum non fore, mi-
bi planè persuadeo. Tibi igitur
cum

eum inscribendum censui; ut hac
 inscriptione patrocinium apud te
 accipiat, & tui nominis splendo-
 re illustretur. Habuit, ante ali-
 quot annos, Germania illustres
 Heroes, qui & Spagirica delecta-
 ti sunt, & eius Professores fove-
 runt, inter quos, veluti sol inter
 sydera, emicuit sancta memoria
 Fridericus III. Princeps Ele-
 ctor Palatinus. J. Heidelbergæ a-
 liquando (quæ fuit summa eius
 humanitas) me familiariter, sed
 remotis arbitris, percontatus est,
 & quenam de ipso esset homi-
 num opinio, quinam sermones?
 candidè respondi, Plerosque, imò
 omnes, ipsius admirari, & suspi-
 cere virtutes, esse tamen his mole-
 stum, quòd in perquirendo Lapi-

de maiorem redituum suorum
partē dilapidaret. Excepit Prin-
ceps Clemētissimus, Probatur mi-
hi tuus cādor (PORTE). At diuer-
sa sunt hominum ingenia. Hic a-
moribus dat operam; alter aleæ:
plurimi venatione delectantur:
atque in his, quid non expendi-
tur? Vides quot canes, quot vena-
tores, quot equites ad venationem
mihi alere, quibus sumptibus hos,
quibus stipēdiis illos retinere con-
ueniat? Ad quid verò? ut perdi-
cem vnā, vnum leporem, vnum
ceruum capiant. Quæ omnia ta-
men vili ære comparare poteram.
Venatione oblectamur, sed magis
nos delectat Chimia. Itaque, cum,
repetitis vicibus, Consiliarij me
ab illa, propter sumptus, me de-
hor-

hortantur, illis soleo respondere,
 plus me venatione, uno cane a-
 lendo, expendere, quàm in opera-
 riis Chemicis quatuor. Quando-
 quidem quæ uno anno, in riman-
 dis Alchimie secretis, conféro,
 summam centum Renanorum
 florenorum non excedant. Nec
 verò ista arte cupio ditari : sed
 per eam (cum natura sit imita-
 trix) Natura in rerum varia-
 te ludentis consideratione, ani-
 mum oblectare. Quod etiam plu-
 res Reges fecisse, ipsæ historia te-
 stantur. Hosce, Heros Illustrissi-
 mus, sermones mecum serebat.
 Ex quibus quanti fecerit Spagi-
 ricam, facile intelligitur. Fuit
 autem Princeps magni Judicii,
 Germanorū decus, Patriæ orna-

mentū, Christiana religionis lumē,
quem & bonorum omniū fautorē
fuisse fatētur omnes. Illum, quum
terris Fata inuiderint, Tu unus
relictus es, qui adyta artis Chimiae
nō leui pede ingressus, omnia ipsius
Mysteria probè noueris, & impo-
stores, ac sophistas à Philosophi-
cis, & verè Spagiricis possis secer-
nere. Ac Philosophus & Philoso-
phor Fautorū, & gratissimus Me-
cenas, ditio est tuas bees. Verè enim
hoc dictum est, Respub. tum fore
fœlices, cum aut Reges philosopha-
buntur, aut regnabunt Philosophi.
Cum gitor hic Tractatus Isaa-
ci de Lapide Philosophiae, seu de
Claue artis, in nostras manus in-
ciderit, mihi seruandum nefas e-
xistimaui, cum eius Author non
sim

sim. Cæpi tandem ipsius opera excusa reuoluere, an inter ea hic Tractatus contineretur, animaduerti huius seculi plures aliorum opera sepelire, & sibiipsis vindicare. Talibus occurrere volui, & C.T. accedere. Cùm n. heroicum tuum animum perspectum habeam, æquitatis & veritatis in omnibus constantem esse amatorem, Tibi gratum esse, opto, meque, cum omnibus meis studiis, qualibuscumque officiis, offero. Istud autem si leuidense munus, grato vultu dignabitur T.C. excipere, maiora in posterum, eaque digniora, me oblaturum polliceor. Interea Deum. Opt. Max. supplex oro, ut T.C. cum Heroica illustris. Coniuge diu sospitet, ad

*Nominis sui gloriam, suæque Ec-
clesiæ splendorem: Amen. Tuer-
duni, quæ urbs est subditiōe flo-
rentissima Bernatum Reip. Ca-
lendis Ianuar. 1608.*

*Tuæ Celsitudini obsequen-
tissimus, Bernardus Pe-
notus à Portu S. Mariæ
Aquitani. V. M. D.*

IOHAN.

IOHANNIS ISAACI
HOLLANDI,

DE TRIBVS ORDINIBVS ELI-
xiris: & Lapidis Theoria.

Præfatio.

Hoc loco decretum est, totum o-
peris progressum tibi aperire, &
omne opus, quod in arte facien-
dum est, quale sit, ostendere:
nec non docere, quare singulæ
operationes sint inuentæ: & quidnam in ordi-
nibus, & plerisque aliis Alchimix operibus, &
tribus illis generibus, vt Minerali, Animali &
Vegetabili, primùm sit faciendum. Etenim sciẽ-
dum est, eum, qui, antequam incipiat operari,
singula opera non intelligit: & quid primum
in arte sit, quid secundum, quid tertium, & ita
deinceps, donec opus ad finem sit perductum,
quoque ordine singula se mutuò consequi de-
bent, ignorat, nihil vnquam in arte operæpre-
tium facturum: Ne si in æternum operetur, po-
terit quidem, casu aliquo, ad artem peruenire a-
liquam; vt cæcus fortuitò scopum feriat, sed cer-
tam artem adipisci; & aut, quod semel fecerit,
iterum, ac tertio facere, nunquam poterit: vt
imperitis sæpenumero accidit, qui hac ratione

operam & oleum perdunt & in desperationem incidunt, quod primum erat, in ultimo facientes, ibique opus relinquentes; ubi erat incipiendum. Porro, ad errores istos euitandos, docebo te, quid sit sublimatio, & quare adinuenta, & quomodo, in vno quoque opere, sit sublimandum. Deinde quomodo, & quare calcinandum: & ita deinceps de distillatione, quamobrem ea fieri debeat: multa quæ id genus alia, quæ in singulis operationibus sunt animaduertenda.

Ergo cum Veteres metallorum generationem, ortumque, & incrementum intelligerent nec non vnde procederent, eorum morbis, quibus, quo minus Soles, & Lunæ fierent, impediabantur: Cœperunt cogitare, de ratione, morbos eos, ac de defectu auferendi, eaque in Solem, aut Lunam perducendi. Quam ad rem nulla est ijs visa via compendiosior, quam vt corpora igne destruerent, ac calcinarent: atque ita materiam quandam in ijs inuenerunt, quæ ea conseruabat, ne vel ignis vi, vel à suo proprio sulphure combustibili, quo abundant, comburerentur. Hæc materia Clauis erat, cuius accipiebant duas, aut tres partes, ad vnâ corporis, durumque corpus in subtilem limaturam redigebant, & Saturnum, Martem, aut Venerem, Iouem, fusos in cineres, mouendo, reducebant: ac tum vnâ cum Clauis, & aceto miscabant: sicque in vasis terreis ritè lutatis, in igne collocabant, calcinando, relicto, in dictis vasis,

forami-

Clauis

Artis est

** communis.*

LAPID. PHILOS. THEORIA. 165

foramiue exiguo aperto, per quod humiditas posset euaporari; qua euaporata, obstructo foramine, ignem per gradus augebant, donec paulatim inciperent ignescere, eumque obscurum ignitionis gradum, quo Clavis non funderetur, ad 24. horas continuabant: tum vasis per se refrigeratis, exemptæ materiæ, aquam feruentem effundebant: vt Clavis solueretur: quàm deinde aqua communi abluiebant. Corpora verò calcinata, ad impalpabilitatem, suprâ marmor trita, aqua communi, ab omnibus suis impuritatibus, & nigredine, abluiebant: ita vt calces rubri corporis, essent splendidæ, ac albæ, etiam claræ, & instar niuis albæ: atque hæc erat veterum imperfecta metalla, à fæcibus suis & combustibilij nigredine, & fœtenti fumo, quem in minera contraxerant, repurgandi ratio. Cum autem ea in corpus reducta viderent, nec in Solem nec in Lunam esse conuersa: cœperunt cogitare, quam medicina, aut qua materia, fieri posset, & quo modo tinctura inueniri, quæ in purgata metallorum corpora ingressum haberet: cumque, omnium Salium, aut Aluminum speciebus perlustratis, nihil in iis inuenirent, quod Metalla in Solem, aut Lunam posset conuvertere, aut tingere, aut in iis ingredi: intellexerunt tandem non alibi illud Arcanum latere, quàm in Spiritibus, qui metalla essent ingressuri, se seque cum ijs permixturi. Verùm ex his magnas animaduenterunt difficultates: quod,

*Clavis
artis a-
qua com-
muni fa-
cile solui-
tur.*

*In spiritibus totius
artis Chi-
mie arca-
num late-
re.*

L. iij

perspecta dictorum spirituum natura, viderent
 eos, æquè atque Metalla, morbis in Minera cō-
 tractis, esse obnoxios, fœtentibusque scilicet,
 ac terrestribus fœcibus, ac combustibili sulphu-
 re abundare, quibus periculum esset, ne & me-
 talla comburerentur, & impuriora redderentur.
 Ad hæc, inesse dictis spiritibus, veneni quod-
 dam genus, vsque eò corrosivum, & volatile, vt
 si cum Metallis coniungerentur, non tantum
 ea venenosa, corrosiva, & frangibilia essent red-
 ditura, vt instar vitri rumpi possent: verum e-
 tiam, cum funderentur, in fumum auolarent, &
 meliorem metalli partem secum auferrent, ita
 vt id in nihilum redigeretur. Itaque speculatio-
 ne sua, Veteres vltius progressi, cogitarunt,
 quemadmodum spiritus ab hisce omnib. mor-
 bis possent liberare, eosque ita præparare, vt
 & in corpora ingrederentur ea, quæ pulchra,
 & clara, & in æternum cum his permanenti tin-
 ctura tingerent, & nihilominus dulcia, & mal-
 leabilia permanerent: sicque in Solis, & Lunæ
 naturam perducerentur. Hanc ad rem, tribus
 potissimum opus esse, intellexerunt, nempe va-
 sis ad eam rem aptis: materiâ, qua cum spiritus
 miscerentur, & eo, quod & materia expellerent,
 atque in sublimè cogerent venenosissimam, ac
 fugacissimam spirituum partem: quâ primum ex-
 pulsa, eam proximè vrgerent, quæ media est, &
 ad artem nostram accommodata, retentis in
 fundo à materia, cum qua spiritus miscerentur.
 crassis, ac terrestribus eorum partibus, quæ in-
 gressum impedirent, vnâ cum sulphure albo
 combustibili. Sic non potuerunt quicquam
 com-

compendiosius inuenire, quo spiritus à morbis suis, & impuritatibus liberarent, quàm sublimationem; quæ idcirco secundum à calcinatione locum, in arte nostra obtinet. Porro enarratis, inuentæ primùm calcinationis, ac sublimationis causis, sequitur, vt ostendamus in vno quoque opere quomodo sit calcinandum, & sublimandum. Et primum quidem dicendum est, de calcinatione spirituum, & corporum: deinde de corporum cum spiritibus iniunctione, per imbibitionem, ac incerationem, & quamobrem primùm fuerit adinuenta; vt verum Alchimie fundamentum intelligas. Iam ad institutum.

Sublimatio necessaria.

MAiores nostri, purgato spiritu, ac corpore; cum vtrique in se ingressum dare mutuò molirentur, viderunt id non aliter fieri posse, quàm si vel spiritum, vel corpus in aquam soluerent; & corpore spiritum, vel spiritu corpus imbiberent, vel vtrumque seorsum soluerent, & solutas aquas deinde commiscerent: quod quidem postremum, eum ad congregationem, commixtionemque faciendam omnium commodissimum esse intelligerent; toti in hoc fuerunt, quomodo & spiritus, & corpora in aquam redigerent: quod fieri non poterat, nisi prius Clavis naturam essent adepti; ad quam Clavis, seu Salis naturam, cum non nisi igne, ac calcinatione reduci possent; primò furnum ad id aptum excogitarunt, in quo spiritus, absque euolatione, possent calcinare, quem furnum Physicorum vocarunt. Deinde vasa ad spiritum calci-

nationem apta, quæ aperta esse necesse erat, ut ignem reciperent eundem, & apertum, ad ea, in salis naturam, ut solui posset, redigenda: quod in vase, atque igne clauso, nunquam fieri potuisset. Tertiò iustum ignis gradum, ad spiritus, absque evolatione, calcinandos, inuenerunt. Quibus omnibus ritè adinuentis, & obseruatis, spiritus in furno, vaseque ad id apto, posuerunt: ac per 40. dies ac noctes naturales, in iusto ignis gradu continuato, reliquerunt, & per se refrigerari siuerunt. Deinde super marmor ad impalpabilitatem triuerunt; quo facto, super laminis vitreis, aut marmore aliquantulum inclinato, subiecto catino, vase vitreo, in loco humido posuerunt, ad soluendum in aquam claram, ac limpidam, quam in vitro forti, ritè obstructo, ad usum seruarunt; & siquid sæcū, in resolutione, esset relictum, id super marmor non dissolutum manebat.

*Spiritu
uum cal-
cinatio,
& solutio.*

Iā verò explicata calcinatione, sublimatione, & solutione spirituum; restat, ut de corporum calcinatione seu reuerberatione, ac solutione tractemus. Inuentus est igitur primū, à Veteribus, furnus, ad corpora calcinanda, seu reuerberanda, ut salis naturam adipiscerentur, idoneus, quem reuerberatorium appellarunt: nec non & vasa terrea, & iustos ignis gradus, quo corpora non funderentur, nec in vnum confluerent. Itaque corpora à sæcibus suis, & combustibilij sulphure repurgata, terreis vasculis imposita, in reuerberationem, per XXI dies ac noctes collocarunt calcinanda, lenta ignitione, ut, absque fusionem, ad salis naturam perducerentur.

Quo

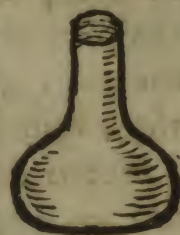
Quo facto, ea super marmor, cum aceto distillato, truerunt, atque in eo aceto, in aquam claram soluerunt; interioribus facibus in fundo relictis, & claro per inclinationem effuso. Deinde cum corpora rursus coagulanda, sibi, intelligerent, si simplicem aquam essent habituri, ad spiritus, & corpora in suo fundo coniungenda, ac permanentes colligenda: Acetum sicco calore euaporarunt, siccumque puluerem inuenerunt, quem postquam subtili ignitione, absque fusionē, calefecissent, existimauerunt, in aquam communem rursus esse soluendum. Sed cum magnam facum quantitatem, tam in aqua, quam in aceto inuenirent, ad eas per distillationem, ab iis separandas, idonea vasa excogitarunt: sicque primū inuenta est distillatio, per aquam, aqua communē a facibus suis separata. In ea dictum puluerem soluerunt in aquam valde claram, & limpidam, quam in vitreis vasis, ad vsum itidem seruarunt. Iam verō corporibus, ac spiritibus in duas aquas simplices reductis, de iusta vtriusque quantitate cogitantes, intellexerunt, in coniunctione, plus aquæ corporis, quam spiritus esse sumendum: Vnam alioqui spiritus partem, cum vna corporis mixtam, igne adiuncto, in fumum esse abituras, optimamque corporis partem, spiritum secum elaturum. Itaque cum vna aquæ spiritus parte, duas aquæ corporis miscuerunt, atque in vase vitreo, super cineres calidos, in puluerem congelarunt; ex quo, ad fundendum, si igni ad-mouerentur, cum metuerent ne spiritus auolantes, corpus solum in tigilli fundo, relinque-

rent, necessariò inueniendam sibi rationem viderunt, qua spiritus cum corporibus ita firmiter colligarent, vt nulla ignis violentia, à se mutuò possent separari: quam quidem congregationem intellexerint, nulla alia re fieri posse, quàm ipso igne ita lento, vt spiritus paulatim asuescentes, tandem in eo fixi permanerent.

Fixatio

*Progres-
sus primi
ordinis.*

Inuento igitur vitro huius formæ cui spiritus, & corpora includerent, furnoque fixatorio, iustoque igne, per gradus, paulatim augendo, dum vehementiorem ignem ferre valeant, id opus, fixationem appellauerunt. Qua perfecta, materiam suam fuderunt, eamque in veram Lunam videntes conuersam, magnoperè sunt gauisi: totumque hunc progressum primi ordinis, vocauerunt, eò quòd à veteribus physicis, primus esset inuentus. Sed cum Methodum istam, propter corporum, & spirituum calcinationes, sublimationes, solutiones, purgationes & fixationes, valde prolixam esse viderent, & non satis fructuosam: quod post omnes istos labores præter perfectum metallum, nempe Solem, vel Lunam, pro instituti operis ratione, nihil haberent: cum, inquam, ista animaduernerent, & tum viderent metallum, spirituum beneficio, posse viuificari, & in eum statum perducì, vt quoduis examen valeat sustinere: de inuenienda & compendiosiori, & fructuosiori via, cogitare cœperunt. quâ non esset necesse corpora cum spiritibus miscere: eaque simul fixanda, ponere. Quæ de re, sic sunt,

sunt ratiocinati. Si spirituum coniunctione, corpora mortua viuificauimus, quid, si viuum corpus calcinantes, atque in puram, & simplicem aquam redigentes, sublimatos spiritus terræ foliatæ, & sublimatæ, inceratione ea imbibere simulque fixaremus; & fixatâ super corpus mortuum, purgatum, proijceremus, & aliquandiu in fluxu teneremus, videremusque quomodo sibi mutuo permiscerentur, & quid tandem ex his esset euasurum? Ergo, cum hoc toto progressu obseruato, viderent, facta projectione, massam suam esse frangibilem, rationem eius rei indagantes, intellexerunt, materiam spirituum cum viuo corpore fixatorum, fortiores esse, quàm vt metallum mortuum repurgatum, ea posset ferre. Itaque fusa rursus massa illa frangibili, ei bonam adhuc metalli mortui repurgati quantitatem admiscuerunt: vnde cum massam suam, non quidem ita frangibilem, vt, ante, sed tamen nondum malleabilem, viderent, cognouerunt, crebra metalli mortui appositione, refusioneque, tandem malleo ductibilem euasuram. Quod re ipsa verum esse comperientes, metallumque imperfectum, ea ratione, in verum Solem, aut Lunam transmutari, id opus secundis vocauerunt: eò quod iam prædictâ medicinâ, super corpora mortua metallica purificata, projectione faciebant.

Opus secundis ordinis.

Porrò cum spiritibus subiectis, tum viuis corporibus fixatis, projectionem, super purgata Metalla, felici successu, fieri viderent: ultèrius progrediendum rati, in perquirenda ratione, mortua corpora, absque vlla prærogatione,

in Solem, & Lunam perducenda; tandiu suda-
uerunt; donec tandem intellexerunt, eam ad rē,
& medicina subtiliori opus esse, & corpora
mortua viuificari debere, antequam Medicina
super ea proiiceretur. Ergò prædictam secundi
ordinis medicinam, in forti aceto distillato sol-
uerunt, & postea congelarunt: congelataque, in
pluuiali aqua distillata, soluerunt, ac rursus ter-
tiam partem sublimatorum spirituum aquæ
admiscuerunt, exsiccantes, terentes, & iterum
siccantes donec spiritus totum corpus imbi-
bissent, quo facto ad fixationem sunt progressi:
quâ breui tempore perfecta, medicinam rur-
sus soluerunt: eique, iuxta proportionem, ter-
tiam spirituum partem adiunxerunt, fixa-
runtque, vt prius. Quibus omnibus ritè
peractis, eandem medicinam rursus in aceto
soluerunt distillato, solutamque, per aceti
euaporationem, congelarunt. Atque ita su-
per cruda, & non purgata corpora mortua, prius
tamen fusa, & viuificata, eam proiecerunt,
quæ, post sufficientem fluxum, effusa, inuene-
runt in perfectum Solem, aut Lunam, quod-
uis examen sustinentem, conuersa: atque
hanc projectionem, magno interuallo, illam
secundi ordinis, superare. Qua de re multum ad-
mirati, & gauisi; hoc opus tertij ordinis ap-
pellarunt. Cæterum projectionis huius tam
sublimis & augustæ rationem inquirentes,
intellexerunt medicinæ subtilitatem, eius
rei causam esse: ex quo iudicio, atque sen-
tentia, omnium Medicinarum multiplicatio
deinceps fuit inuenta: vnde & istam medici-
næ su-

*Opus Ter-
tij ordinis*

nã subtilitatem, multiplicationem vocarunt,
 eò quòd quantò illa reddebatur subtilior,
 tantò sublimior esset eius proiectio. Post ab-
 solutam mortuorum Metallorum in Solem, vel
 Lunam transmutationem, quæsiuerūt in arte,
 medicinæ beneficio, in spiritibus nō idem pos-
 se fieri. Quam ad rem, vt spiritus coniungi & v-
 niri cum medicina possent, & per consequens,
 in Solem, vel Lunam mutari, imprimis neces-
 sarium iudicarunt, ad medicinæ naturam, eos
 perducere, quæ ex corporibus, & spiritibus,
 simul igne fixatis, constabat: vnde spiri-
 tus, qui fugitiui sunt, & volatiles, nec quicquam
 cum medicina habent commune, primū
 erant in corpus compingendi; vt esset inter eos,
 & medicinæ naturam, conuenientia, siue fa-
 miliaritas, ac proinde se mutuò possent comple-
 cti quum similia similibus delectentur. Deinde
 ad corporatos spiritus in Solem, aut Lunam per-
 ficiendos, necesse erat medicinam vsq; eò red-
 dere fusibilē, subtilē, & penetrantē, vt super cor-
 poratos spiritus proiecta, protinus funderetur,
 ac penetraret, antequam, ignis calore, spiritus à
 corpore possent effugere: sed medicina ob-
 tegerentur, quæ eis, non aliter, quàm oleum
 innataret aquæ, eosque captiuos teneret, ne à
 corpore possent auolare, sicque per spiritus, &
 corpus penetrans, simul ea fixaret, & in Solem,
 vel Lunam perficeret. Ergò prædictam Medi-
 cinam tandiu in aceto distillato soluerunt, at-
 que iterum congelarunt, donec instar olei
 spissi, coagulationis expers maneret. Mer-
 curius verò spiritum corporatum in crucibulo,

*Acetum
 sumitur
 pro oleo
 incensivo.*

ad ignem posuerūt, calentique, medicinam præparatam guttatim insuperfuderunt, quæ cum protinus, instar olei, operiebat. Igne deinde aucto follibus, viferunt, donec medicina cum Mercurio cōmixta, verti, ac fluere inciperet, tandemq; ita Mercurius penetraret, & secum vniret; vt deinceps nulla ignis vi, à se mutuò possent separari, & sic effusam massā, in verum Solem, vel Lunam inuenerunt transmutatā. Qua de re, gratiis Deo actis, medicinæ suæ Elixiris nomen indiderunt.

Adhæc, cū Philosophi viderent, hisce processibus, omnia corpora, & spiritus in verum Solem, aut Lunam transmutari; in arcanorum naturæ indagatione vltèrius progredi cogitauerunt; quemadmodum aut quib; cum rebus, medicinam conficerent quandam, quæ omnia corpora, & spiritus, æqualiter in Solem, vel Lunam transmutaret. Quam ad rem, sedulò inquirendum ipsis fuit, quid Deus in naturam infuderit, quomodo natura in rebus inferioribus dominetur, ac operetur: cuius generis vnaquæque res sit, & vnde singula genera primū sint orta; an ex simplici existant materia, an ex composita, sicque tandem intellexerunt res omnes, ex simplici aqua ortus sui initium habuisse. Quæ quidem aqua cum esset de essentia & natura Mercurij, Deus terram suam sulphuræ naturæ, ei imposuit, quæ aquam in corpus coagularet, quæ quidem duo, cū non possent inseparabiliter coniungi, atque in vnum conuerti, accessit tertia quædam substantia, de genere Sa-
quod

lis, quam Philosophi vocauerunt, Sal sapientiæ, quod quidem, quandiu rei inesset, nulla fieret partium separatio. Ad hæc tribus istis, nempe Mercurio, Sulphuri & Sal, seu Aquæ, Igni, atq; Terræ, quib. & Aër est inclusus. Deus, per mādātum suum, alios tres subtilissimos immiscuit, scilicet Colorem, Odorem, Saporem; qui mixturam illam, in essentia sua, conseruarent; neque dissolui eam, aut corrumpi, aut in nihilum redigi paterentur, quandiu ei inessent; quibus separatis, sequeretur protinus compositi dissolutio, & interitus. Illos autē tres spiritus quintæ essentia nomine insigniuerunt, sicque intellexerunt, omnes res creatas, ex composita ista mixtura ortum suum sumere, tam homines, quàm bestias, aut inaninmata, & insensibilia, vt arbores, herbas &c. Mixturam verò istam non esse in rebus omnib. æquali proportionē diuisam: quin & aliam, mixturæ huic, virtutem Deus, per mādātum suum, infudit, nempe vim seminalem, facultatemque similem sui, iuxta spiritum suum, & naturam procreandi. Cui insuper, ex cœli, astro- rumque, & Planetarum influentia, accessit, per Dei mādātum, essentia, incrementum, status & declinatio: per quos gradus, singula ad terminum suum perducta, in eam tandem naturam reuerterentur, ex qua primū fuerant composita. Ita, vt pro cuiusque natura, aliud alio vel citius, vel tardius, ad incrementi sui finem, perueniret. Rursum, quæ in statu suo, vel longiori, vel breuiori tempore permanerent. Omnia tamen semel, ab initio, per medium ad finem, naturaliter contenderent. Ex hisce omnibus, intelle-

Triaprincipia, Sal, Mercurius, Sulphur.

xerunt Philosophi, nullum in DEI creaturis defectum esse posse: sed omnia perfecta, completaque debere esse. Ac proinde DEVM, cum in primam suam essentiam cuncta fuerant reuerſa, ad quam ab eo sunt creata omnia restauraturum, atque in ſupremas ſuas vires perducturum, vt nulla deinceps in creaturis fieri poſſit mutatio: ſcilicet, in eadem eſſentia in æternum ſint permansura. Hanc autem rerum omnium conuerſionem, perfectionemque, abſque vlla alieni alicuius oppoſitione, diuino artificio, per ſe, & ex propria rei creatæ natura, perfectum iri: habent namque ſingulæ res creatæ propriam ſuam medicinam; vt ex ſuperioribus patet, vnde conſtat, ad rem aliquam, ad ſupremas ſuas vires, perducendam, nihil opus eſſe externi aliquid adhibere, ſcilicet ad rem aliquam perficiendam, vnā duntaxat rem requiri, tam in opere minerali, quam vegetabili, & animali. His omnibus ritè perpenſis, cœperunt bonam concipere ſpem, fore, vt ſubtili naturæ indagatione, tandem inuenirent rem aliquam, ex qua medicinam poſſent extrahere; cuius beneficio ſpiritus, & corpora, in verum Solem, aut Lunam tranſmutarentur.

*Lapidis
materia*

ERgo, de perfectæ huius medicinæ materia, cogitantes, intellexerunt, eam de Solis, vel Lunæ natura, ac genere eſſe debere; ſi ſpiritus, ac corpora in Solem vel Lunam eſſent mutatura: ſimile namque, ſui ſimile generat, equus, equum: bos, bouem: auis, auem
&c.

&c. Iam verò, cùm, in rerum natura, nihil Auro perfectius, à Deo creatum, viderent: utpotè, quod neque igne, neque vlla alia re posset destrui, Solemque, in nouissimum vsque diem, absque vlla declinatione, in statu suo esse permanfurum in Sole medicinam hanc latere, sunt arbitrati. Itaque, ut opus suum ad supremas suas vires perducerent, Lunam Soli tanquam marito, uxorem vinxerunt, ad Lapidem suum, ex utroque eliciendum: non quod eum ab alterutro non possent elicere: sed quod naturam putarent sequendam, quodque vererentur, ne Sol, propter suam perfectionem, ad subtilitatem, cum operi esset impositus, clàm euolaret in Lunam, quæ eum non aliter, quàm vxor maritum, amore complectitur, cuiusque partes crassiores sunt, ac magis terrestres, æquali proportionem admisceretur, ad subtilitatem eius moderandam; eumque, medio caloris, ac frigoris, siccitatis, atque humiditatis temperamento, retinendum. Sed neque ignorarunt Philosophi, ista duo corpora dura esse, naturamque, supremam eis manum addidisse, neque in eis amplius quicquam operari: quoniam, ad summam perfectionem, ab ea sunt deducta: quod etiam, ex vulgi, de iis corporibus, opinione, est intelligere, cui à natura datum est, ut semper optimum quodque diligat; adeoque id est excellentissimum animi naturæ donum, supremæque virtus, ut pretiosissimis rebus delectetur. Quod, tametsi ita est; tamen hæc

duo corpora non ita sunt à natura fabricata, ut omninò destrui non possent; quandoquidem arte, atque humana industria, in primam suam naturam simplicem, inque aquam possint reduci; ac porro, ex propria sua natura, in meliorem transponi. Quam ad rem, primum destruendum est, quidquid natura in iis est operata, in eumque statum sunt reducenda, in quo fuerunt, cum primum in iis natura coepit operari: sequenda, inquam, est natura; & quemadmodum illa, res omnes in lucem perductas, primum ad iustum suum incrementum, tanquam manu duxit; demum in sanitatis statu, alias aliis conseruauit, ac tandem in primam sui materiam reduxit, ita, & in hac arte, duo ista corpora, retrogrado ordine, per gradus sunt tractanda, donec in primam sui materiam scilicet simplicem, ac uniformem aquam sint reducta; quò, cum fuerit ventum, ad ea in supremam suam perfectionem perducenda, relicto naturæ ordine; De vs, in suis operibus, est imitandus.

*Quatenus
sic subse-
quenda
natura &
quatenus
non.*

Primum, quod necesse fuit ad dissoluenda naturæ opera, dura emollire, sicca humectare, humida exsiccare; leuia in grauem, grauia in leuem, calida in frigidam, frigida in calidam, amara in dulcem, dulcia in amaram naturam mutare. Vnde Aristoteles: Fac ex leui graue, & ex graui leue, ex aëre terram, ex terra, aërem, ex igne aquam, ex aqua ignem, ex dulci amarum, ex amaro dulce, & artis huius magisterium fueris assequutus. Primus ergò veterum labor fuit, ad naturæ opera dissoluenda,

nem-

nempe duo ista corpora, quod dura essent, emollire, idque per opus quoddam, quod destructionem nominauerunt: & quod eadem corpora essent sicca, humiditate eorum intus conclusa, adeoque firmiter compacta, ut nulla ignis vis in eorum partes posset agere, aut penetrare; proximum erat, ea humectare, & in aquam resolvere.

Cum autem ea corpora tam compacta, & à natura in se conclusa, viderent, non nisi per putrefactionem aperiri, & dissolui posse; Huic operi, secundum in arte locum attribuerunt, cui & alia duo accesserunt, nempe solutio per distillationem, congelatioque, vegetabilis materiae adiumento, quæ tam diu fuerunt repetenda, donec in primam suam naturam, hoc est in simplicem aquam essent redacta; in qua erant, cum primum natura in eis cœpit operari. Atque hæc hactenus naturam, in horum corporum solutione, imitati; aliam deinceps viam quandam sibi ineundam viderunt. Namque, cum intelligerent DEVM, ex terrâ aquam fecisse, ita ut terra, & aqua vnum essent: idem & ipsi fecerunt. Et rursus, quemadmodum spiritum ex corpore extrahit, eumque repurgat igne, ut repurgatus in Cœlum feratur, corpus autem destruitur; itidemque in claram, & subtilem materiam reducatur. Ita & ipsi DEVM imitantes, duobus maximè processib. materiam suam simili modo tractarunt, nempe sublimationem, quâ spiritum ex corpore extraxerunt & repurgarunt & reuerberatione seu calcinatione, & quæ eam sequitur necessariò solutionem qua corpora ipsa à

Putrefactio

Stio

Solutio & distillatio.

Solutione

facta non

amplius

naturam.

sed Deum

sequi oportet.

pories.

fuis facibus rectificarunt. Hisce per ignem atque
que aquam absolutis : ea Dei opera quæ nouis-
simo die futura credimus, sunt contemplati.
Nempe quandiu Deus animam in proprium
suum corpus glorificatum sit infusus, eaque
tam firmo nexu colligaturus : vt post eam fixa-
tionem nulla deinceps in ea cadere possit mu-
tatio, sed in æternum inseparabilia sint per-
mansura. Vnde futura sibi Dei opera imitan-
da viderunt, si Lapidem suum ad istam glorifi-
cationem vellent perducere. Hic verò cum ani-
maduerterent si Lapidem suum in eum perfe-
ctionis gradum perducerent, in quo post nouis-
simum diem res omnes sunt futuræ, nullam
iam perfectionem fieri posse : Ita namque
glorificatus, ad eum terminum peruenisset,
ad quem à Deo fuit creatus, cumque res omnes
ad eam perfectionem fuerint perductæ, ad quam
sunt ordinatæ nulla deinceps futura est genera-
tio : neque vlla inerit rebus virtus seminalis,
quam generationis terminus erit completus.
Cum inquam istud animaduerterent, cœpe-
runt cogitare quomodo Lapidem suo, vim semina-
lem infunderent. Itaque æqualem partem Solis
vel Lunæ subtilem redditam, cum glorificato,
purgatoque corpore congregarunt. Hanc addi-
tionem vocarunt Fermentum, sicque perrexe-
runt futura Dei opera imitari, spiritum iusta
proportionem corpori infundendo, eaque duo
in dissolubili nexu simul colligando. Itaque dua-
bus operationibus, inceratione nimirum, &
fixatione : quibus tandem Lapidem suum, om-
nibus suis numeris absoluerant ; vt eius benefi-
cio,

cio, quidquid luberet, perficerent. Vnde, supra modum gauisi, gratias Deo egerunt.

Iam res postulat, vt sublimandi rationem tibi expediam, & quomodo, quaque de causa, & per quam materiam singulos spiritus sublimare oporteat. Nam & in omnibus trium ordinum operibus, & in Elixire, & in Ladide requiritur sublimatio non vnius generis: sed, pro operum varietate, multiplex & varia. Quare necesse est sublimationum naturam ac diuersitatem, ritè perspectam habere, vt singulis operibus sua possit accommodari.

Prima igitur occurrit sublimatio Arsenici, & Auri pigmenti, quorum vnum ad rubrum est, alterum ad album. Est & Arsenicum quoddam rubeum, vel flauum. Sunt tamen omnia de genere Auripigmenti, vel Arcenici: habet enim Arsenicum Auripigmenti naturam, in eaque conueniunt, licet colore differant: vnde vno ad album, altero ad rubeum vtimur. Est autem in his duobus Lapidibus, spiritus quidam nimis subtilis, qui magna industria ab iis separandus. Is namque operis fixationem impediret, quemadmodum & eorum sulphur combustibile, opus igni admotum combureret, ac destrueret: vnde & illud ab iis separandum: quin & materia quædam iis inest crassa, terrestris, ac sæculenta, quæ & ipsa opus corrumperet, ac medicinæ ingressum impediret. Porro, adhæc omnia separanda, necesse est duos istos Lapidēs, cum sæce quadam, seu materia, quæ fixa sit, & ad se trahens, & ne ipsa spiritus fiat apta, commisceri: fixa inquam, vt præfixo-

rum natura, quæ non facîle, a se diuelli patitur, id quod est volatile, cum ei est permixta: mediũ spiritũ, qui nobis ad opus est futurus, apud se retineat, donec subtilis, ac volatilis ille spiritus auolarit, ad se trahens, ne medius spiritus nimis altè in vase eleuetur, scilicet ad summum, ad quatuor digitorum altitudinem conscendat: vel in fæcum superficie permaneat, nihil rei ex se se dans, neque spiritus fieri apta, neque vnũ cum medio spiritu ascendat: sed is simplex ac purus maneat, ne quid in opère peregrini admisceatur. Ad hæc, materiam illam, per quam dicti lapides sunt sublimandi, necesse est frigidam esse ad combustibilis sulphuris calorem compescendum, ne in sublimatione spiritus destruat ab eoque tamen separetur: & siccam, vt eiusdem sulphuris pinguedinem ita temperet, & apud se retineat, ne ex fæcib. possit separari: & cum medio spiritu in altum euolare; quin & vase sublimatorio opus est, alto, & longo, vt subtilis, ac volatilis ille spiritus, caloris prorsus impatiens, in vasis summitatem possit ferri: vt ibidem frige factus, se contineat, faciliusque à medio spiritu separetur, & igne admodum lento, vt idem ille spiritus subtilis in superiorem sublimatorij partem sit eleuatus, antequàm medius ex fæcibus emergere incipiat: vnde antequàm ignis gradum adaugeat, necesse est, dempto alembico, subtilem illum spiritum eximere, ne vel vehementiori calore, super fæces, recedat; vel cum vasa aperientur, omnia simul commisceantur. Separato igitur dicto illo spiritu, ignem dato vehementiorem, ad medium spiritum, ex fæcib. extra-

extrahendum : quo facto : id quod sublimatum est, rursus cum fæcibus suis misce, & fac per omnia vt prius : hancque sublimationem repete donec nihil amplius subtilium spirituum ascendit : tum medium spiritum per se solum ponito sublimandum, vt videas, an quid adhuc ex subtili spiritu sit permixtum, quod semper est separandum, nec non an quid ex combustibili sulphure, & fæcibus in fundo sit permanfurum. Quod si fiat, tam diu sublimationem istam repete; donec neque vlli spiritus subtiles ascendant amplius, neque vllæ fæces relinquantur : sic namque habebis medium spiritum purum, & vt operi accommodetur, præparatum. Porro ad Mercurij sublimationem, necesse est, eum ante omnia præparare, cum Sale & Aceto, per quatuor aut quinque horas, in mortario ligneo, terendo cum pistillo itidem ligneo: deinde aqua calida abluendo, & cum nouo aceto & sale terendo, vt prius: donec vllam amplius ex se nigredinem reddat; sed instar speculi clarus & perlucidus maneat. Hoc facto, recipe salis communis semel in aqua soluti, & in balneo, ad retinendos spiritus, congelati, ℥b. ij. salis Armoniaci ita sublimati, vt nihil in fundo relinquantur, ℥ij. Mercurij ℥b. i. Misce omnia, & super marmor siccum cum ☿, vsque ad inuisibilitatem tere; pone sublimationem in vase ad id apto, cum alembico, & receptaculo, igne primum per viginti quatuor horas lento. Deinde per id spatium fortiori: deinde ita vehementi per idem spatium, vt certus sis Mercurium totum esse sublimatum. Tum vase
per

per se frigesacto, Mercurium sublimatum exime, & cum nouo sale, vt suprâ præparata, sublima; eadem prorsus ratione, vt prius: Idq; semper nouo sale repete, donec Mercurius sublimatus instar cristalli perluceat. Hunc Mercurium ita sublimatum super marmor in puluerem subtilem tere, latóque vitro, aut vase lapideo, impositum in calcinatorio spirituum furno, colloca, ignemque per sex hebdomadas subijce: cuius gradus sit, vt interius furni cœlum, manu tua non valeas contingere. Post hoc tempus exime, atque in huius modi sacco suspensum, subiecto vase vitreo, in humida cella colloca: & totus in aquam claram & perlucidam resoluetur, quæ Metalla omnia dissoluit, & in extremam suam perfectionem perducit, & quodcunque corpus in ea solueris: Metalli fæces protinus in fundum cadunt. Etenim hæc Mercurij aqua eius est naturæ, vt nihil soluat, nisi quod sibi est simile. Quod autem suæ naturæ non est, in fundum patitur decidere. Itaque poteris subtili inclinatione, clarum effundere, aut abstrahere, fæcibusque abiectis, claram Aquam in cucurbita vitrea, cum suo alembico, & receptaculo ad humiditatem abstrahendam, distillare, ac deum ignem augere, & Mercurius tunc in alembicum sublimabitur, quem, ea ratione recuperabis, licet pondere aliquantulum diminutum. Postea Metallum tuum ex poculo exemptum, in corpus reduc, eritque metallum clarum, purum ac pulchrum, siue Venus, siue Iupiter siue Saturnus, siue Luna fuerit. Quod quidem magnum est in arte nostra arcanum. Argentum
vium

LAPID. PHILOS. THEORIA. 185

viuum verò ex alembico exceptum, iterum super Marmortere, atque in sacco, loco humido, suspende, & rursus in claram, & perlucidam aquam soluetur. Quâ metalla omnia, quæcunque tandem sint, in vnum poteris conuigere, frustraue Metallorum, aut partes fractas, ita connectere, vt ne fracturæ locus appareat, & ibidem tam firmiter, quàm alio loco cohereant. Sunt & aliæ in hac arte virtutes occultæ, quas certis de causis non describo. Id tamen dico, magnum id esse in natura arcanum, de quo gratias age.

Libet nunc Lapidem, qui ex solo Sole conficitur, describere, quo nullis ab hominibus, excogitari potest pretiosior. Scito igitur, Solis vnam esse naturam, vnamque speciem metalli, partium expertem; simplex est, & purus & tamen vnum genus facum in se continet, occultatum, quod potest arte & tinctura tam alba quàm rubea, auferri: & tametsi vnam dico Solis esse materiam, potest tamen in duas partes, & in species sibi contrarias, separari. Sol species est quædam metalli, à natura ita elaborata, vt nihil eo perfectius in rerum natura reperiatur, neque quicquam ad vnitatem, naturæque simplicitatem, propius accedat; vnde nec igne potest destrui, nec terra putrefieri, nec aëre corrumpi, sed in æternam incorruptus, integerque manebit: Vnde vulgò fixum esse dicitur: non quod quicquam à natura omnino fixum sit procreatum: scilicet quod Sol arte fixari possit, quemadmodum & alia pleraque. Neque enim Deus, hoc naturæ concessit, vt quicquam

*Natura
Solis de-
scriptio.*

simplicis naturæ procedat. Quod enim fixum est, illud est æternum, neque ulli mutationi, vel in peius vel in melius obnoxium: sed in æternum naturam suam retinet. Sic cælum fixum est, ac in æternum in sua fixa essentia, ac simplici conseruabitur: & DEVS, nouissimo die, quidquid creauit, fixum faciet; vt vno in statu in perpetuum maneat. Itaque nihil à natura est, vsque adeò fixum, quod non arte solui possit: quemadmodum hoc libro perspicuè docebimus. Natura sic in Solem est operata, vt non possit vna eius pars sublimari, & altera in fundo relinqui: neque enim in eo est terra, quæ non ita cum tribus elementis sit vnita, vt cum iis vnum sit, omnis impuritatis, ac corruptionis expers: nec non interstitij, quo partes à se mutuò disiungi possint. Terra æque est subtilis, atque ignis, & aër: neque inter ea, vllai intercedit corruptio, quæ partes à se mutuò separatas teneat: vnde necesse est eas vel simul in fundo manere. Potest Sol, arte vel totus sublimari, vel totus fixari, vt in æternum in fundo fixus maneat, neque vnquam fiat volatilis: neque possunt ex Sole, quemadmodum ex reliquis rebus, 4 Elementa separari, quod inter ea nullum sit intermedium quo partes eius à se mutuò disiungantur vt supra ostendimus.

*Solaris
peris pro-
cessus.*

Itaque ad pretiosissimū, verumque Lapidem Philosophorum ex Sole duntaxat conficiendum: & duas Marchas puri Solis, in tenues laminas deducti, & in frustula concisi: cæmenta 24 horis cæmento regali, cui aliquantulum sulphuris & salis armoniacj admisce; tum exime,
fun-

funde: & rursus in tenues laminas deduc: tum
 cæmenta per omnia, vt prius: idque ad mini-
 mum fac ter, aut quater, donec certò scias. So-
 lem tuum ritè esse purgatum. Quem deinde sol-
 ue vulgarj more, in aqua forti, ex salisp. p. 2.
 salis armoniacj & vitriolj ana p. 1. confecta,
 aut ex salpetra & vitriolo duntaxat, in qua po-
 stea sal armoniacus sit dissolutus. Solutione fa-
 cta, protinus aquam communem ter quater in
 distillatam ei affunde, ac per mediam horam ad
 ignem bulliat, tum refrigeratum per duos dies
 quiescat, & Sol in fundo residebit, cui aqua per
 subtilem separata inclinationem, nouam affun-
 de & rursus bulliat, vt prius; idque fac ter, aut
 quater, dum certus sis puluerem tuum à spiritib.
 aquæ fortis probè esse ablutum, quem deinde,
 aut in cinerib. calidis exsiccatum pondera, &
 in 2. p. diuide ad duo contraria; ex ijs instituenda
 sublimatio, nimirum quâ vna pulueris tui
 pars volatilis, ac spiritalis reddetur, & fixatio,
 quâ pars altera corporalis euadet, & fixa: vtrâque
 tum in suo gradu ita subtilis, vt nihil ijs fieri
 possit subtilius. Quod, antequam fiat, intrinse-
 cum eius foras est producendum, vt crassæ fæ-
 ces, quæ in interiori eius parte latent, ab eo
 possint separari, & subtilis Lapis ex eo compo-
 ni; quod alioqui fieri non potest. Post autem fi-
 xationem, institui debet opus sublimationis,
 quo puluis spiritalis est reddendus, quia ante
 omnia aperiendum est, quod natura occlusit, ac
 prorsus dissoluendum, quod natura est operata.
 Denique puluis in eum statum reducendus quo
 erat, cùm natura primùm in eo cœpit operari:

tunc enim ad Lapidem ex eo conficiendum, est præparatus. In altera pulueris parte, quæ corporalis ac fixa est reddenda, ibi primum opus aggrédiendum, vbi natura defuit, vt vnum alteri prorsus sit contrarium. In illo enim naturæ opera sunt dissoluenda; in hoc verò arte supplendum, quod naturæ deficit. Neque enim natura vltius ad operandum commouetur, quàm vt rem in eum statum perducatur, ad quem à Deo est ordinata. Nobis verò ibi incipiendum est, vbi natura defuit, resque ad suam summam perfectionem perducenda: ita vt intrinsecum eius, extrinsecum fiat, fæcesquæ tam interiores, quàm exteriores ab ea separentur, ac proinde subtilis fiat, ac fixa, ad Lapidem ex ea conficiendum. Quam ad rem duo ista contraria opera requiruntur necessariò, vt vna Solis pars spiritalis fiat ac volatilis; altera corporalis ac fixa: quoniam vel totus ascendit, vel totus in fundo fixus manet, nec vllam post se terram relinquit: vt ante docui. Et quicumque aliam methodum quærunt, errant, nec Philosophorum mentem assequuntur. Scito ergo, Solem in duo duntaxat posse separari, albedinem nempe, & rubedinem: quarum hæc, cum adhuc in sua crassicie est, extrahitur arte, vt totus fiat albus: Illa, non nisi cum intrinsecum eius in extrinsecum est conuersum, ab eo separatur, vt totus ruber maneat. Sol namque in interiori suo, Luna est, & Luna Sol in interiori suo: sed Luna infirma est, debilis & imperfecta. Vnde non facile ex ea perfectus Lapis conficitur. Qua de re non est hic tractandum, cum in hoc opere non de Luna,

Sol in albedinem & rubedinem separatur id est in sincturâ, & corpus albū.

na,

na, sed de Sole duntaxat fit quæstio. Ergò vt semel opus aggrediamur.

Accipe salis petræ in aridum puluerem exsiccati, & salis armoniacj ana, partes æquales, misce simul, & rectè incorpora, ac secundum artem, aquâ ab ijs distilla, receptaculo ad rostrum alembicj, initio non admodum strictè adlutato: ne syluestres, ac ventosi spiritus, qui insunt materiæ, receptaculum disrumpant quibus expulsis, postquàm aliquantum cœpit distillare, poteris receptaculum ad Alembici rostrum forti luto aptare. Huius aquam habeto, ad minus sesquiquartam Coloniensem, quoniam magna eius quantitate tibi erit opus. In hac alteram tui pulueris partem, in cucurbita vitrea solue, quam cum alembico & receptorio adlutato, pone in balneo non calidiore, quàm vt manum in eo possis ferre. Sit autem in summitate alembici paruum foramen, cui in fundibulum vitreum imponatur, per quod cum erit necesse, aqua fortis possit infundi. Sic eo, quo dictum est, calore, noctu, diuque distilla, & cum aqua fortis tantum, non tota fuerit abstracta, tantum nouæ affunde, quantum erat prius, cum Sol in ea solueretur: & cum rursus inspissare incipit, nouam iterum affunde, idque continua ita lentè distillando. Hoc fac ter, ac tertio ad siccitatem vsque distilla, tumque balneo refrigerato receptaculum à rostro separa, & cera occlude, & materiæ tuæ ex cucurbita exemptæ 3. aut 4. p. impone in vas vitreum: eique aquam

*Processus
ad Solens
spirituali
sandum,*

Solis secundæ solutionis.

communem distillatam affunde, atque in cinerib. per mediam horam bulliat, tum per se refrigeratum. 24 horis quiescat, & in vitri fundo pulvis residebit, à quo subtili inclinatione aquam separa, & quod adhuc est reliquum, lento igne desicca; tum aliquantum eius pulveris super candentem Lunæ laminam proiice, & vide an fumum aliquem emittat, à quo, vt, propter summam subtilitatem, letali, tibi caue: quod si totum in fumum abeat, signum est Solem abundè esse spiritualem redditum, ad sublimandum. Quòd si parum, vel nihil fumet, ac super candentem laminam aliquantum eius remaneat, alembico cucurbitæ imposito, adlutatoque recipiente, iterum ei aquam fortem infunde, distilla & per omnia fac, vt prius, donec totum a candenti lamina euolet. Tunc cucurbitam ex balneo exime, ac materiæ capaci vitro impositæ, aquam communem distillatione prorsus defæcatam affunde: & bulliat in cineribus per horam vnā. Ac postquàm tum per se refrigeratum, duob. diebus ac noctib. requieuerit, pulvis in fundo residebit, à quo aqua per inclinationem, aut filtrationem separata, alia aquam communem distillatam affunde, & postquàm probè moueris & miscueris, bulliat, vt prius, resideat, separa aquam, vt supra; & quater, aut quinquies reitera per omnia, vt prius; donec probè scias puluerem tuum à spiritib. aquæ fortis benè esse ablutum: quem deinde in phiala vitrea ad solem aut ignem lentum sicca, erique ad sublimandū præparatus, reclusus, ac spiritualis redditus, in eum statum reductus, in quo erat, cū natura prius

prius in eo cœpit operari; licet non in eundem gradum, quod minimè non est necesse. Nam tametsi ipsam materiam haberemus ex minera, qualẽ natura, cum in ea opus suum aggreditur, inuenit: non tum ex ea Lapidem possemus producere. Est ergo materia reclusa, & spiritualis reddita in meliori gradu, quàm quum natura eam tractandam acciperet: fuit autem perfectũ corpus, & ad summam suam perfectionem perductum, vt naturæ nihil amplius restaret in eo absoluendum. Et quauis id à nobis apertum est, & spirituale redditum, quod à natura ita erat compactum, vt cuius igni atque examini resisteret, retinet tum in se perfectionem & virtutem, qua, antequàm recluderetur, & spirituale fieret, erat præditum. Neque enim, eò quòd spirituale sit factum, quicquam ei decessit, sed accessit potius: & siquidem, nisi esset corpus absque vilo vitio perfectum, quomodo fieri posset, vt Lapidem ex eo produceremus, qui omnia corpora mortua viuificet, impura repurget, dura emolliat, & mollia induret, quoniam omninò naturæ repugnat, rem perfectissimam ex re imperfecta, & impura extrahere. Vnde falluntur, qui in rebus impuris, aut imperfectis, atque impuris metallis; lapidem querunt. Conantur enim id ex iis extrahere, quod iis non inest. Quare non potest Lapis aliunde extrahi, quàm ex corpore omnium, quod D E V S creauit, perfectissimo in rerum natura, quo nulum in mundo inueniri possit, æquè perfectum, & quod nulla re possit destrui. Sed quò quis id magis conetur destrue re, eò materia fiat nobi-

lior atque subtilior. Talis verò est Sol, qui propter suam simplicitatem, non, vt omnes aliæ materiæ, in plures, sed in duas duntaxat partes, rubedinem nempe, & albedinem potest separari. Quod si omninò fieri non posset, intelligeretur Solem simplicem esse; ac proinde Lapidem ex eo fieri non posse. Sol ergò in duas partes diuisibilis, vnica Lapidis est materia, nec quicquam omninò peregrinū ei est admiscendum. Nihil autem est in rerum natura, quod Soli par sit, aut ad eius naturam accedat, eiusue sit generis, quicquid nonnulli dicant, mineralia quædam de Solis natura esse. In quo ostendunt se Solem ignorare, quòd neque in mineris, neque extra mineras quicquam sit, quod cum Sole aliquid commune habeat, aut cum eo participet. Quare etiam atque etiam vide, vt in opere Lapidis solaris omnis, quibus Solem vel soluis, vel coniungis, quàm diligentissimè ab eo separates; vt certò scias nihil peregrinum cum Lapide esse relictum; alioqui omnis tibi labor perierit. Sed quæret aliquis: an non ex Luna posset fieri Lapis? Imo verò ex omnibus rebus creatis, sed non is, qui omnia imperfecta metalla in verum Solem, aut Lunam sit transmutaturus, atque in infinitum proiectionem sit factururus. Fieri quidem potest, vt longo tempore, magnòque labore, & ex Luna Elixir, seu medicina conficiatur, qua super Venerem, calcinatione demum, abluitionibus ac fusionibus ritè purgatam, proiectionem faciat: sed nunquam eò poterit reduci Luna, vt Medicina vel Elixir ex ea confectum, super cruda, imperfecta Metalla possit

*Lapis
Philosophicus ex
sola Luna
non conficitur.*

possit proici; cum tandem fucus, & fraus inesse deprehendatur. Potest tamen verius ita præparari, vt medicina ex Luna confecta, in veram Lunam transmutetur. Porro ad medicinam ex Luna producendam; ante omnia nigredine sua, & morbis esset liberanda. Est enim & illa, vt reliqua Metalla, duobus morbis obnoxia, quos antequam sustuleris, plus quàm dimidia sui ponderis pars tibi perierit. Adhæc, quia corpus est frigidum, humidum, crudum; & in minera non satis coctum, persequenda tibi essent, quod nisi longo tempore, & magnis expensis fieri posset; ac tum demùm præparata esset Luna, ad medicinam, seu Elixir, seu Lapidem ex ea conficiendum, quod propter ponderis diminutionem; tanto adhuc sumptu tantoque labore, ac tam longo tempore constaret, vt tametsi artificii omnia ex vero succederent, ac proiectio per eam fieret: tamen supputatis omnibus, ex ea re parum lucri sit rediturum. Quare expertis constat, ex nulla alia re, præter quàm ex Sole, Solem, verum Philosophorum Lapidem esse conficiendum. Quod ita esse, tibi certò persuade. Iam verò, vt ad opus reuertamur, materiam tuam, huiusmodi cucurbitæ vitreæ satis densæ, imposito, adlutataque capaci galea, & receptaculo; ita vt spiritus, qui per quàm subtiles sunt, & lethales, nusquam possint evolare, in furno cinerum colloca; ita vt cucurbitæ vno transuerso digito duntaxat cineribus sit immersa, & tecta furni marginibus probè adlutata, vt calor intra furni spatium coercitus, tecta duntaxat furni feriat;

Morbis
Lunæ

lutamentis siccatis, ignem subijce, primò lentum, deinde per gradus paulò fortiozem, vt materia sublimari incipiat, quod exiguo igne contingit : quem tum memineris in eodem gradu seruare, vt materia lentè & æqualiter sublimetur : & cum videris tardius sublimari, augeto aliquantulùm ignem : sin omninò definit sublimari, gradum eò vsque intende, vt vitri fundum candescat : quod si nec tum quidem quicquam amplius ascendit, sine vt refrigescat, demptoque alembico, sublimatam inuenies materiam, instar niuis albam, ac vitri instar perlucidam, quæ quidem est intrinsecj eius in extrinsecum conuersio. Porro in cucurbitæ fundo aliquantulùm fusci pulueris inuenies : quod in interioribus partibus latuerat, nihil aliud est, quàm sæcis genus quoddam, ponderis tamen non expers. Id igitur tanquam inutile abiice, & materiam tuâ cucurbitæ impositam, iterum sublima, vt prius : sæcisbusque, si quæ sint (quod tum non arbitror) abiectis, sublimationem repete : donec materia instar cristalli sit perlucida, omnemque niuis albedinem superet ; tum namque satis erit sublimatum : quo autem sæpius sublimatur, eò facilius, & lentiori igne ascendit, eoque spiritualior fit, & subtilior, ac etiam projectionis subtilioris. Neque enim alia est Lapidis multiplicatio, quàm sublimatio, & distillatio sæpius repetita, quæ tandem reddi potest, vsque eò subtilis, vt vitrū : licet vno pede dēsus sit penetraturus, neq; vllis omnino vasis possit contineri. Et quicunque aliam multiplicationem quærit, vel intelligit, is artem ignorat. Cœterum sublimatione finita,

*Sublimatum Luna
color albus.*

nita, sequitur materiæ calcinatio, hoc modo. Materiam tuam sublimatam, ad impalpabilitatem super marmor, pulverisā, impone phialæ vitreæ, quæ ignem ferre valeat, sūdoque sit lato, ac plano, materiæ superficiem penna, vel pede leporino, æquato. Tum in arcano furno, in quo spiritus calcinantur, colloca, primumque impone interius operculum, quod testam obtegit, quo forti luto, ne fundatur, adaptato, exsiccatoque, alterum ipsius furni operculum adluta, ac demum eo itidem exsiccato: tertium, quod furni marginib. quadrans, reliqua omnia opercula regit. His actis, ignem furno subiice, primis sex horis valde lentum, quem deinceps de sex horis in sex horas ita augeto, vt post 14 horas ab igne primum accenso, manum tuam per quadratum illud foramen, quod in furni latere est, non possis absque noxa intromittere, & vas in furno suspensum, si in adido linteo, ad baccillum aligato, contingatur, non aliter subrideat, seu crepet, quàm lapis calefactus, cum aqua vel sputum ei iniiceret. Hunc gradum per 40. dies continuo, bacillo subinde per foramen iniecto, vt de iusto gradu tibi constet: post id tempus furno per tres aut quatuor dies refrigerato, materiam tuam inuenies probè calcinatam, præparatamque, vt frigido & humido loco in claram aquā soluatur, siccoque calore iterum congelatur: quam quidē naturā opus est, vt Lapis in calcinatione acquirat, quando alioquin in simplicem aquam non posset reduci, nec postea distillari. cum tamen omninò necesse sit, vt subtilis reddatur, siquidem absque subtilitate ad projection-

nem faciendam esset inutilis. Sic Lapidis materia, sæpius ex vna natura in aliam, arte, est transponenda: donec omnia opera in ea sint perfecta, quæ ad eius processum requiruntur: tãdemque ad eam naturæ perfectionem sit perductus: vt nulla arte, vel in peiorem, vel in meliorem naturam, possit traduci: sed in suo statu in æternum maneat. Iam verò materiam distillatam, in aqua communi dissolue. Posset quidem marmori instructo, 8, vel 9 ducum spatio per se solui: sed propter puluerem & sordes, quæ sæpe incidunt, ipsamque æris, & humiditatis impuritatem (cui ne attracta sit solutio) præstat dictam materiam, vt pura conseruetur, huiusmodi vitro, cum operculo itidem vitreo, ad orificium adlutato, imponere: eique interdum non nihil aquæ sæpius distillatæ; vt nullas post se fæces relinquat, infundere, totaque, propter subtilitatem suam facilè in aquam soluetur: quod id quod subtile est, facilius & minori humiditate, quàm id, quod impurum est, & crassum in aquam reducit. Porro, materiam tuam hoc processu, absque vllis peregrinis, corrosiuis, in simplicem aquam reductam, adlutato ad rostrum, quod in ventre vasis vides, receptaculo, pone in cinerib. & aquam communem ad siccitatem vsque ab ea distillatum dempto operculo, tãtum aceti pluries distillati materiæ affunde, quantum ad eam soluendam requiratur: idque adlutato rursum operculo per balneum, tepido calore abstrahere, & nouies affunde, & distilla, vt prius, idque nouo tãdiu aceto repete, donec materia non amplius congeletur, sed instar pulchri olei maneat. Est
nar.

namque eius albedo foras producta, & rubedo intro compulsa. Sic Lapidis materia saepius transmutanda est, & modo in terram modo in spiritum & modo in calcem, modò in aquam, modò in oleum. Etenim si in initio non fuisset aperta, quo modo potuisset sublimari? Si deinde non calcinata quomodo in aquam simplicem solui? demum si in oleum conuersa, quomodo distillari, ac subtilis reddi, vt virtutem acquireret, metalla omnia in Solem aut Lunam transmutandi? Atque hic est, quod Philosophi, pro varia huius materiae natura, varia ei nomina indiderunt: apertam namque, & spiritualement redditam, vocauerunt rem vilem: sublimatam, serpentem, ac rem venenosam: calcinatam, Sal: solutam, aquam, ac rem, quæ ubique locorum inuenitur: in oleum reductam, rem viscosam, ubique venalem congelatam terram, pauperibus æquè ac diuitibus communem: albedine ab ea abstracta, lac virginis, ac rem albam, distillatamque: eius rubedinem, ac rem rubeam; & sic deinceps, prout materiam in diuersas naturas, conuertebant, ita variis nominib. eam appellarunt. Ergo materia in clarum, atq; album oleum redacta, vas tuum ex balneo exemptum, colloca in cineribus, atque magnum receptaculum, quod in ventre itidem rostrum habeat, adluta: Neque enim amplius per Alembicum est distillandum, ne crebris transmutationibus, ex materia aliquid depereat: sed huiusmodi rostrata receptacula, alternis vicibus cineribus sunt imponenda: vt materia sola, rostrorum apertione, ex vno in alterum distilletur. Itaq; lu-

to, quo & orificia, operculum, & receptaculi ro-
stra sunt lutata, exsiccato, ignem subtrahe, pri-
mò lentum, deinde fortiozem, per gradus, do-
nec videris albissimum spiritum guttatim in
receptaculum ascendente: tum gradum serua,
dum amplius non distillet: tunc augeto ignem,
& observa diligenter, an nulli spiritus albi am-
plius ascendant, nullæque guttæ per vitri ro-
strum decendant: tum vbi per se refrigerit, rece-
ptaculum probè obstrue, & habebis in eo spiri-
tum album, ab oleo rubeo separatum, ac proin-
de materiam in duas partes diuisam. Restat vt
singulas partes ad eas subtiles reddendas, per se
distilles. Quando vtraque tam rubea quàm al-
ba, crebris distillationib. vsque eò euadet subti-
lis, vt earum projectio in infinitum se se exten-
dat. Arque hæc vera est, & vnica Lapidis multi-
plicatio: neque vlla alia excogitari potest. Ete-
nim quando Lapis ad summam suam virtutem
est semel perductus: nulla deinceps in eum cadit
mutatio: neque in peius, aut melius potest tra-
duci: sed in vno eodemque statu in æternum
permanet. Vnde in quo Lapide, post perfectã
eius præparationem, adhuc sequitur multiplica-
tio, eum scitò non esse verum Philosophorum
Lapidem, de quo hic agimus; sed aliquam aliã
medicinam, per quam non nego, quin fieri pos-
sit projectio. Itaque istæ duæ partes, nempe spi-
ritus albus, & oleum rubrum, vase, furnoque di-
stincto, sunt distillandæ. Etenim pars alba len-
to: rubra non nisi fortiori igne ascendit: quan-
quam & hæc post tertiam aut quartam distilla-
tionem, facilius, ac leuiori igne incipit ascende-
re:

re: quóque spiritualior & subtilior redditur, eò tandem facilius, & minori igne distillatur. Hic verò; illud diligenter notato, materiam, quæ lento igne ascendit, admodum tenuem ac subtilem fore: quæ tum, tamdiu est distillanda, redistillandaque donèc rursus videatur spissior atque ascensu difficilior euasura: continuata nempe distillatione, materia tam albā quam rubea, rursus densa ac demum dura fieret, fortique igne subiecto, fundèretur, antequam euolaret, adeoque vna parte euolante, potior pars per vitrum penetraret, & ibi periret. Quare materia tua cum paruo igne incipit ascendere, & valde tenuis est ac subtilis; ac postea videbis paulò fieri densiorem, ignisque gradum tibi aliquantulū esse augendum; tum scitò satis esse distillatam; quādo distillatio post id tempus, adhuc octies aut decies repetita, id tibi vsu veniret, cuius modò mentionem feci. Singulas ergo partes separatas vitris impone, quæ probè obturata, dum quis sit earum vsus, te docuero, serua. Habes iam vnā tui pulueris partem solaris præparatā, ac subtilem redditā, ad Lapidem ex eo cōficiendum. Restat vt ad alteram veniamus, quam seruare te iusseram, ad eam corporalem, ac fixam reddendam. Eam igitur in reuerberatorio, flamma perpetuò materiam feriente, reuerbera, donec puluis instar spōgiæ intumescat; deinde exempta, cum aceto distillato, super marmor ad impalpabilitatem tere, tum affusa magna aceti rectificati quantitate, in capaci receptaculo in balneo calido colloca; vase prius bene concusso, vt materia cum

*Perfecta
distilla-
tionis si-
gna.*

*Processus
ad Solē
corporalē
fixum red-
dendum.*

aceto ritè commisceatur: stet ibidem per 4, aut
 5. dies ac subinde bacillo moueatur. Demùm
 facta residentia, quod clarum est, in aliud vas
 separa, idè inque repete, donec tota materia
 sit soluta, nec quicquam in fundo relinquatur:
 Tum solutionem omnem, lento igne cinerum
 euaporando, in siccum puluerē congela. Tum
 rursum, dum intumescat, reuerbera, quod plus
 minus octo dierum spatio continget: cum Ace-
 to distillato tere, & in eo solue, vt prius, & con-
 gela, & tertio ad tumefactionē reuerbera, quod
 quatrages ad summum continget, flamma non
 ita vehemēti, vt materia fundatur. Hoc facto,
 cum Aceto rursum super marmor tere, in bal-
 neo solue, & congela: quarto reuerbera, dum
 intumescat: tum cum aqua communi distillata,
 tere, in eaque frigida solue; quod facillè fiet, ha-
 bebisque materiam Lapidis, absque vilius cor-
 rosiui admistione, in aquam simplicem reda-
 ctam, quæ in humido frigore soluitur, & in sic-
 co calore congelatur: quod est materiæ Lapidis
 proprium: tumque intelligatur intrinsecū eius,
 hoc est albedo, in extrinsecum, hoc est rubedi-
 nem conuersam, & e cōtra, iam verò materiam
 hoc modo, in simplicem solutam, in cineribus
 ponito congelandam, dum humiditas eò vsque
 sit consumpta, vt superficies pellicula tegi inci-
 piat; tum vas refrigeratum furnoque exemptum
 in cella frigida, & humida colloca; & materia
 instar salis petrae, aut aluminis candidi lapillos
 congelabitur. Quibus exemptis, quod reliquum
 est, dum pellicula rursus appareat, euapora, vt
 prius; iterumque congela, & euapora: & hunc
 pro-

*Solis re-
 uerberatio
 solutio, &
 congelatio
 sa pius re-
 petenda.*

processum continua, donec tota tua materia in Lapidem sit collecta. Hos omnes phialas impositos, in cineribus calidis colloca; & protinus in aquam conuertentur. Quos ad siccitatē euapora, & habebis puluerem album, quem per duas, aut tres orationes dominicas, in reuerberatorio pone, eo calore, ut duntaxat rubescat, tum exime, vitroque vasi imposito, aquam communem distillatam superfunde & viginti quatuor horarum spatio facillē extra balneum, in claram aquam soluetur, aliquantula fæce in fundo relicta, quæ quidem eius fæx est interior, neque à materia separatur, antequam eius intrinsecum in extrinsecum sit conuersum: hanc fæcem, ut inutilem, abijce, quemadmodum et eas omnes; quas in singulis solutionibus inuenies: neque enim fieri potest, ut in ignitionibus solutionibus & congelationibus. Materiam à puluere, & cineribus ita tuearis, ut non semper aliquid in ea incidat. Solutione perfecta, quod clarum est, per filtrum abstrahe fæcibusque nouam aquam distillatam affunde, & facta residentia, filtra, ut prius, fæcesque, nequid ex Lapidis tui materia perdatur, tamdiu aqua communi ablue; donec certò scias, nihil amplius inesse. Porro omnes aquas tuas per filtrum abstractas, in vnum collige, & congela: tum per tres, aut quatuor orationes dominicas reuerbera ut prius; solue rursum, fæcesque ablue, distilla per filtrum, & congela: Hasque congelationes, solutiones & ignitiones seu reuerberationes, quotieslibet repetas, quando per eas multum lucraberis; materiaque tandem ita subtilis potest reddi, ut si tribus aut

*Solis in
lapillos cō
gelatio.*

*Lapillo-
rum, in a-
quam so-
luto &
cōgelatig.*

*Solutio
ad fæcem
interio-
rem sepa-
randam.*

quatuor diebus soluta, in vitro relinquatur, vitrum sit penetratura. Quod, ne fiat, satisfuerit materiam decies septies, vel decies octies, reuerberare, soluere, & congelare. Quo facto, habebis puluerem præparatum, vt cum spiritibus misceatur, & vniatur: quem in pixide vitrea, ad vsum serua. Atque hæc est absoluta vtriusque partis materiæ tuæ ad Lapidem ex ea conficiendum, præparatio. Et quicumque alijs processibus ac via tentat: is errat, nec se ipsum intelligit. Possunt quidem ex Sole variæ fieri medicinæ, quæ magno cum emolumento, ac lucro projectionem faciunt. Sed Lapis physicus alia, atque hac, quæ hoc loco tradita est, ratione fieri non potest: quin & ex Sole ita præparato.

FINIS HVIVS TRACTATVS.

Iohannes iste Isaacus Hollandus vixit paulò post Arnaldum Villanouanum, & Raymundum Lullium, cuius Pater fuit insignis Philosophus, & Alchemista, vt eius Filius refert in opere Saturni. At Filius edoctus à Patre, longè superauit illum in omnibus scientiis. Si extarent eius opera, & in lucem mitterentur, Paracelsi opera sepelirentur. Hic ipse Isaacus Hollandus ille est, de quo Paracelsus vaticinatus est, dicens: *Et veniet post me Elias Artista, qui abdita rerum patefaciet.* Præuidebat Paracelsus Isaaci opera fore tandem manifesta; & peruentura ad manus Doctissimorum virorum. Quia verò pauca legentes de multis dubitare necesse est; ita etiam legendo, & nihil intelligendo in Paracelsi scriptis, lob vocabulorum obscuritatem; idem euenire necesse est. Cùm autem incidissem in Isaaci

ci

ci librum de Opere Vegetabili; reperi, de verbo ad verbum doctrinam de Tribus Principiis, & de separatione quatuor Elementorum ab eo desumptam: vnde constat illum præcipua sua opera suffuratum fuisse, atque hinc inde expiscatum: vt, De gradationibus medicinarum, ab Arnaldo: Archidoxa, à Raymundo Lullio; ex sua arte operatiua: De Arcanis, à Rupefissa. Nihil prorsus à se ipso, præter quàm vitia, & maledicta. Synonima, quibus vtitur, à Doctissimo DOMINO Harlando Anglo tenet. A Tritemio varia, Si quis attentè Arnaldum legerit, & Raymundum in arte operatiua, animaduertet Paracelsum istorum virorum truncasse, & sibi vindicasse, scripta. Legite Landfrancum; animaduertetis Paracelsum ab eodem suam Chirurgiam desumpsisse. Cur non citat Arnaldum, capite de Paralyfi, de Galbaneto suo descripto, libro de morbis Tartareis? Plura alia sunt, quæ doctis viris relinquo inuestiganda. Pertælus vitæ præsentis, aperio vobis studiosis viam, qua poteritis ad meliora, & faciliora peruenire; & alium Eliam Artistam expectare nolite, præter Isaaci Hollandi opera. Ipse enim tam apertè loquutus est, vt nihil supra. Vos interim, Lectores, Beneualete. Cal. Ianuar. 1608.

AUCTOR AD LECTOREM.

Candide Lector habes nostri monumenta laboris,

Quæ non obtulimus laudis amore tibi:

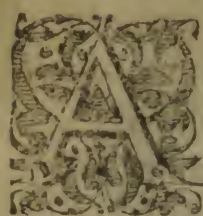
Ast, instar stimuli, dedimus, quæ pectora firment;

Quæq; animum stimulent, exhilarentq; tuum:

Ut deinceps meliora tuo tu Marte, vel Arte

Præstes, Interea, Lector Amice, Vale.

RERVVM; TOTO MEMORABILIVM, INDEX.

Bvsvs non tollit vsum	95	B. Brigidda	34
Acetū sumitur pro oleo incertatio	173	Bezoar qualis	9
Achillis Vmbra	37	Cabala 8. 10. 36. 37. 40. 41. 42. 43. 44	
Admonitio ad Le-		Calcinatio spirituum	168
ctorem	15	Camphoræ mirabilis præparatio, ad cancerum ulceratum, &c.	74
Æsculapius	30	Carolus Doctoris Sorbonici famulus	
Alchemia quid præstet 95. Domum		Cancro; remedium	75
Dei 108. Quid sit 116. Eius arcanum		Catharticum catholicū minerale	72
latet in spiritibus	165	Chemia inter artes non postrema	85
Alchimistæ fere omnes in materia		Chistit minerale quid	94
lapid. errant	93. 105	Chyron	30
Alterantia frigida		Clavis artis, est Sol communis	164.
Calida	21	Aqua communi facile soluitur	165
Humida		Cōpendiorū Authores laudādi pag. 7	
Angeli, quid possint	35	Conciliator	8
Antimonij Magisterium	13	Costabæ Lucæ de Physicis Ligaturis	52
Aquæ Mercurialis re&ficatio alia	143	Cornelius Agrippa	40
Aqua Mercurialis alia 145. Alia, qua		Curandi via triplex	31
Mercurius omnis à corporib. exeri-		Damaſcenus	28
tur 146. Alia 147. Alia 148. Alia 149		Dæmon meridianus quos mor-	
Aqua Salis Armoniaci	149	bos inferat. 32. Quid sit,	3
Aqua tingens, mirabilis	151	Dæmonum potentia quænam	32
Aqua Alkali secreta	68	Deber, quid	33
Aqua alia magnarum virium	70	Denarius numerus	20
Aqua alia mirabilis ad obstruct. Hep.		Dionysius Arcopagita	34
Lienis, Renum, &c.	71	Distillatio	179
Aqua alia, Vlcera Tibiar. Lupum, cā-		Duplex medendi via	17
crum &c. sanans	70	Disentericæ remedium	75
Aqua mercurialis magnatum viriū		Eduardus Kelleius Anglus celebris	
in Medicina	68	chimista	91. 139
Aqua mirabilis ad Calculum	66	Emplastrum ad sedandos dolores a-	
Aqua Mercurialis 141. eiusdem re-		cerbissimos	74
ficatio prima 141. secunda 142		Emplastrum optimū ad vlcera &c.	73
Argentū vinū, à Mercurio differt 137		Elixir, siue tinctura alba & rubra	108
Arnaldus de Villanova 8. idem, de		Enothea Petroniana	38
simplicibus 27. de Physicis Ligatu-		Epilepsiæ remedium	73
ris	52. 86. 87. 94	Esdras su fragatur Alchemistis	98
Arsenici sublimatio	181	Fermentatio	124
Auicennæ opinio, de potētia in cor-		Fermentum quid	180
porea 34. item de lap. philos	88	Fixatio	170
Auripigmentum.	181	Forma est principium actionis	35
Authores cōpendiorū laudādi pag. 7		Fuessius Norimberg. Med.	19
Balsami formula	100	Galenus	8. 28. 29
Balsamum præparādi formula	58.	Geber, magister magistrorum	
Vries 59. Quibus morbis proſit	59	109. 110	
Balsamus artificialis	74	Germania quib. abundet simplicib. 19	
		Hæc magica. Coracchia Callic-	
		cia &c.	59

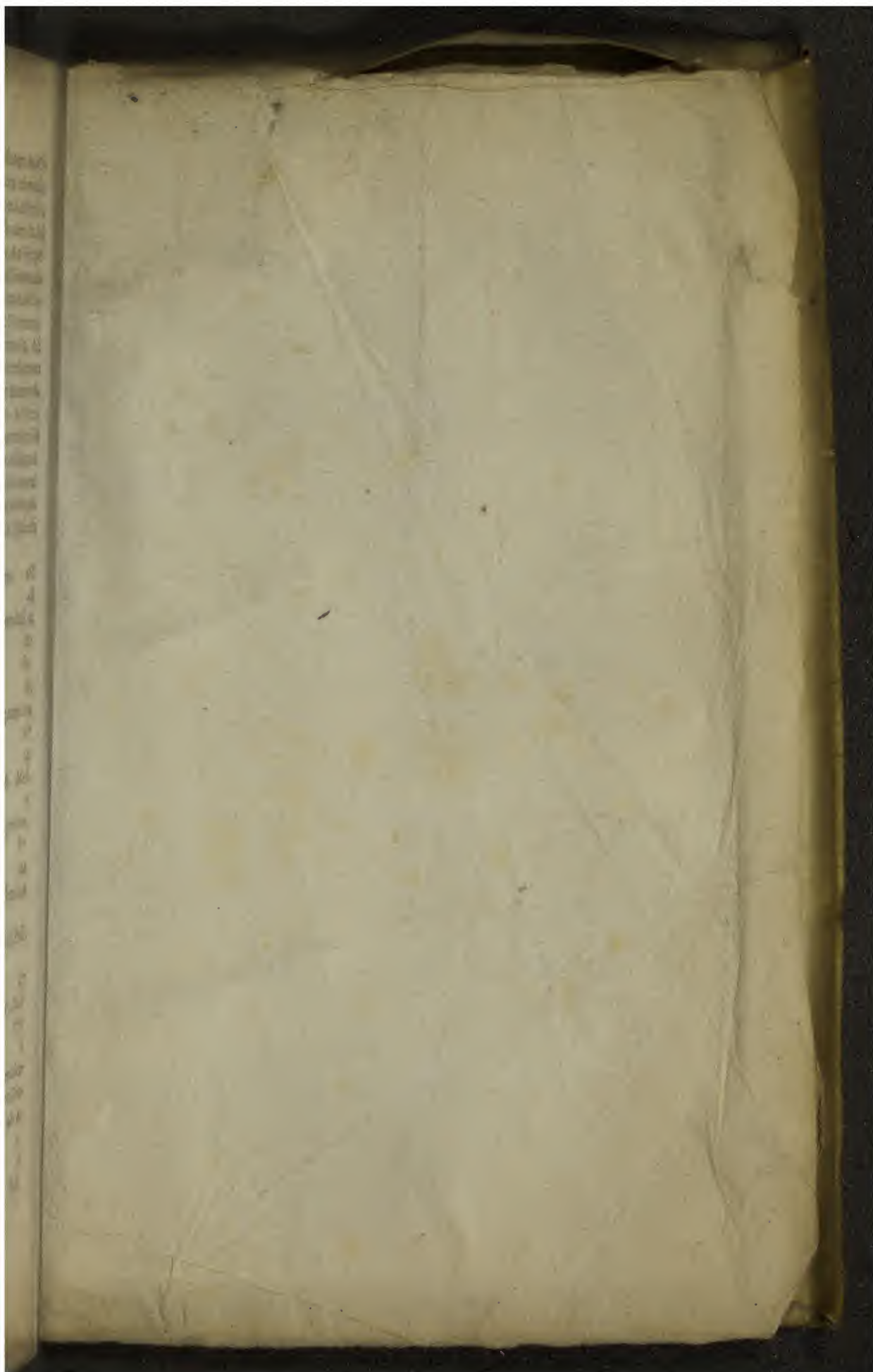
I N D E X.

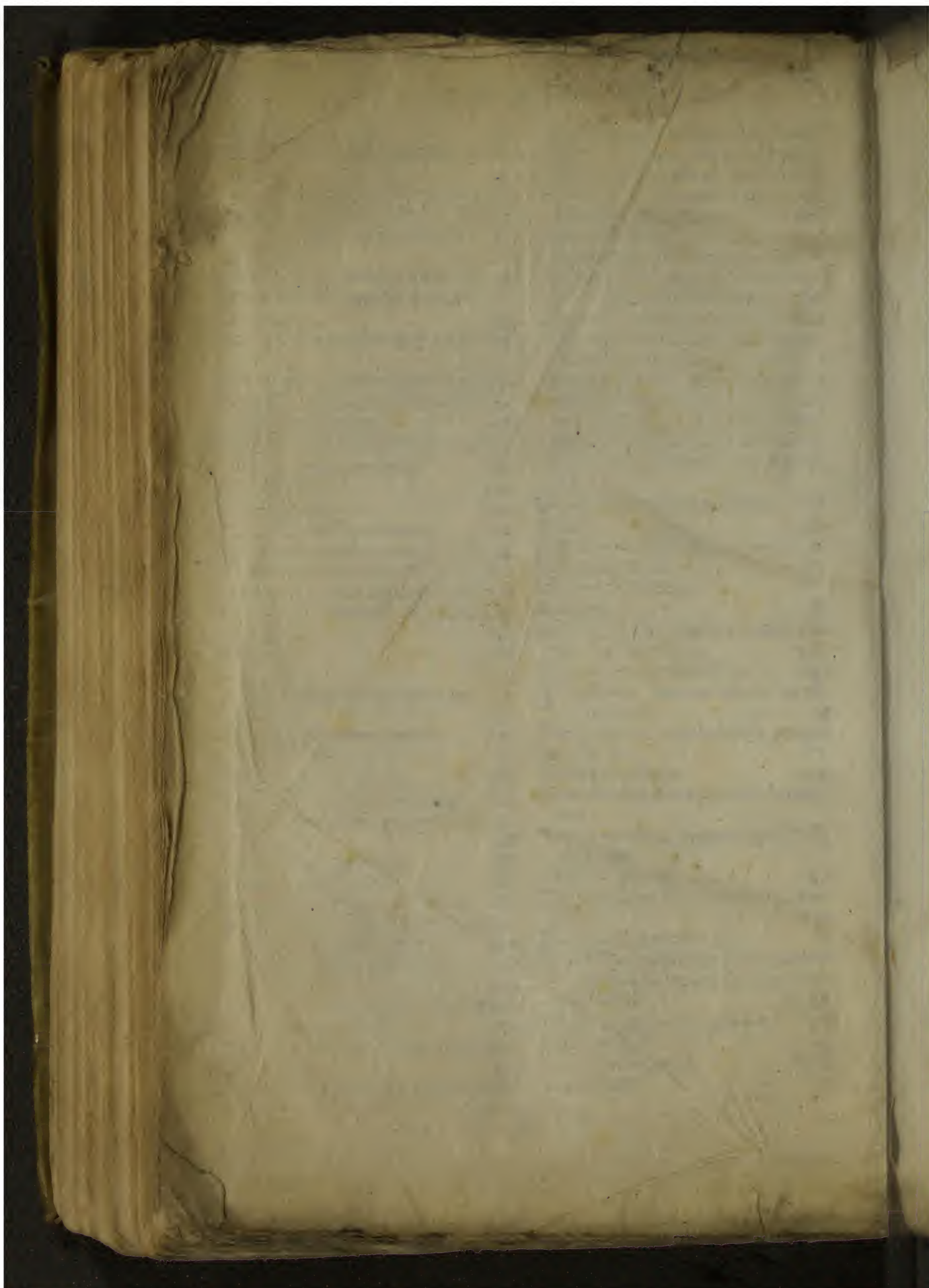
Hermes Trismegistus, probat Lap. Phil.	87	Medici ante Hypocratem vno vlt	17
Hippocrates quo tempore vixerit	30	medicamento	18
Imaginatio fortis, quid præstet	19	Medicina in corporea	30
Imaginatio quid possit	47 48	Medicina rudis ante Hipper.	8
In modica quantitate, maxima vis	8	Medico quid cognoscendum	21
Ioh. Isaacus Holl. vide Isaacus,		Medicus qualis esse debeat	40
Isaacus Hollandus & eius opus vege-		Menebrates	9
tabile ibid. eius opera detinentur	12	Mel	183
Italia quibus abundet simplicib.	19	Mercurij sublimatio	106, 108, 134.
Kereu, quid	33	Mercurius Physicus	153
Lapidis materia	176	Mercurius vitæ	164
Lapidis Philo. subiectum quod	92.	Metallarū generationem perpende-	
Ex quo constet, 116. Quotplexio.		runt Veteres.	87
An vno vase & furno 103, 117, 118.		Metallorum metamorphosis diuer-	
119, vsque 124		sarum gentiū consensu probatur	13
Lapis Philosophorum. Ruber.	9	Moly Homericum	17
Lapis Philosophicus ex sola Luna non		Morbi animæ	032
conficitur	192	Morbi à Demonæ meridian	76
Lapidem Philo. cur pauci assequuti		Morbi Gallici remedia &c.	25
sunt	88	Morbi Hispanici dignatio	31
Lapillorum Solis in aquam cōgelatio		Morbi in anima, quinam	13
201		Morbi principales quatuor	32
Lapid. Philo. vires. 92. diuersa nomi-		Morbi spirituales.	193
na. 94. vnde conficiatur 98, 106, 109		Morbi lunæ	21
Lingua Auis, pag.	11	Morbus cum Materia	21
Luna 192. Eius morbi 193. sublimatæ		Morbus simplex. quid	178
color albus	194	Natura quatenus subsequenda	185
Machaon	30	Naturæ Solis descriptio	39
Magiæ species diuersæ 44. in		Nero	72
quo consistat	48	Nodis, Thophis, & Scrofulis reme-	
Magi Aegyptij	38	dium Singulare	170
Magica ars	36. 37 39	Opus primi ordinis	171
Magica facultas in quib. consistat	20	Opus secundi ordinis	9
Marsilius Ficinus Probat. lapid Phil.		Opus Vegetabili Isaac Holl.	18
87		Orpheus	13
Martini Rulandi Centuriæ	12	Panacha	12 46
Materia lapidis	94, 96	Paracelsus.	202
Medicamentum Primum	22	Paracelsi furta, lingua malefica	197
Secundum		Perfectæ distillationis signa	75
Tertium	23	Pestis remedium non spernendū	9
Quartum		Petrus Bonus Ferraciensis affirmat	
Quintum		artis certitudinem	13
Sextum		Petrus Robertus Vallensis author li-	
Septimum	24	belli de veritate & antiquitate	
Octauum		Chimium	13
Nonum	25	Petr. Seuer. Dani Idea Med.	34
Decimum		Philos. opinio, de Deo, & Creaturis	143
		Philosorum Tartarum	20, 32
		Picus Mirandula	

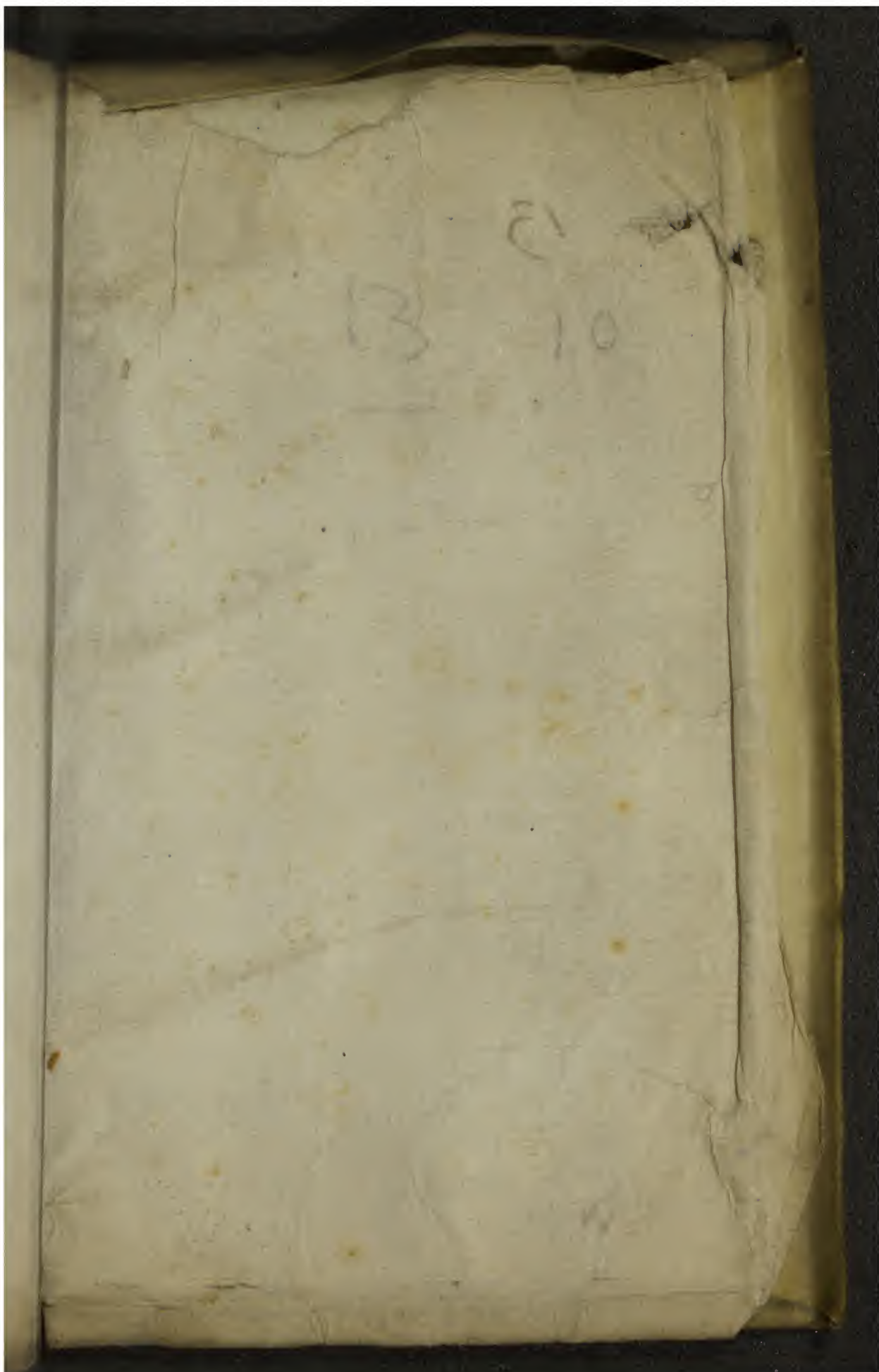
I N D E X.

Pythagoras	21	Stultitiam. Conuulsionem. 60. Ci-	
Platonis opinio de potentia incor-		nium Spasmodum. Faciei tubercula,	
porea	34	61. Ad oculor. inflamm. Collyriū 1.	
Plin. de Democrito & Pythagora	50	Collyr II. 62. Ad Surditatem. 62. Ad	
Podagræ doloribus sedandis & tol-		Apoſtēma Pleuriticum. Ad Herpe-	
leudis remedium exquisitiſſ.	71	tes, & Formicas 63. Ad Lienteriā;	
Podolyrius	30	Dysenteriam, & Diarrhæam. Ad a-	
Polonia quib. abundet simplicib.	19	ni procidentiam, & Tenesmun.	
Præparatio ad Lapidem, prima III. ſe-		Ad Polorem Iſchiadicum. 64. Ad	
cunda	113	Podagræ. 65. Ad Lapidem Renum	
Principia tria, Sal, Mercurius, Sulphur		66. Ad Hemicraniam inueteratā.	
175		Ad Pulmonum vlcera. Ad Vteri	
Proprietates rerum minus cognitæ	19	Suffocationem. Ad partum facile	
Processus ad Solem corporalem fi-		reddendum. Ad desperatiſſ. partiū	
xum reddendum	199	conuulſiones. 67. Ad vulnus breui	
Pulueris rubri ſemigrano ꝑ iiiij. ꝑ plu-		ſpatio ſanādū. Secretū ad Hidropē.	
bi in aurum conuerſæ	90	Præparatio; Sal ſpetræ in Pleuriſi	
Putrefactio	179	68.	
Q uinta eſſentia	104	Spirituū calcinatio. Solutio	168
Quaternarius numerus	104	Suares	48
R aymund. Lull. 12. 58, 86. 87. 92. 94		Subiectum Lapidis Philoſ. quod nā	92
Renum obſtructionibus calculo		Sublimandi ratio	181
Renū & Veſicæ remedium opt.	71	Sublimatio Arſenici	181
Rerū omniū, in Mercuriū reductio	17	Mercurij	183
Rex Albus	115	Sublimatio Philoſophica quæ nā	103
Ros Solis	9, 10, 11	110. 111. Neceſſaria.	167.
Sacolarum	9	Tartarum Philoſophorum	143
Sanguinis Cuniculi præparatio	66	T haddæus Agetius Doct. Med.	
Sindavū.	9, 11	Pragenſis	91
Siti Febricitantium. remed.	76	Theobald de Hochelande probet	
Solaria Herba. pag.	11	Lap. Philoſ.	87
Solaris operis processus	186	Theurgica Magia	44
Sol communis, eſt Clauis artis	164	Tinctura alba & rubra, vnde fiat	108.
Sol in albedinem, & rubedinem ſe-		110	
peratur	188	Thomas Aquinas probat Lapid Phil.	
Solis natura deſcriptio	185	86, 87, 89	
Solis ſecunda ſolutio	189	Thomas Morus	47
Solis ſpiritualiſandi processus	189	Tria principia; Sal, Mercurius, Sul-	
Solis reuerberatio, Solutio, & conge-		phur.	175
latio ſæpius repetenda	200	Triplex eſt curandi via	31
Solis in Lapillos congelatio	201	V erbi Dei neglectus cauſſa multa-	
Solutio	179	rū Superſtitionum & cartium Dia-	
Solutione facta, Deus, non natura		bolicarum	43. 49
amplius ſequenda	179	Vinum congelatum, vaporeſcit	133
Solutio ad faciem interiorem ſepa-		Vnum, quid ſit	21
randam	201	Vnus Morbus quid	ibid.
Specificæ Receptæ. Ad Phrentim. Ad		Zaccharum	9

F I N I S.

13.

d k / p o / x